

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA STAVEBNÍ

Katedra urbanismu a územního plánování

Kulturní hodnoty lesní krajiny na části území CHKO Křivoklátsko

Diplomová práce

Autor práce: Lenka Adamovičová

Vedoucí práce: doc. Ing. arch. ThLic. Jiří KUPKA, Ph.D.

2019 ČVUT v Praze

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

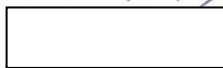
Fakulta stavební
Thákurova 7, 166 29 Praha 6

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: <u>Bc. Adamovičová</u>	Jméno: <u>Lenka</u>	Osobní číslo: <u>369804</u>
Zadávací katedra: <u>Katedra urbanismu a územního plánování</u>		
Studijní program: <u>Stavební inženýrství</u>		
Studijní obor: <u>Inženýrství životního prostředí</u>		

II. ÚDAJE K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Název diplomové práce: <u>Kulturní hodnoty lesní krajiny na části území CHKO Křivoklátsko</u>	
Název diplomové práce anglicky: <u>Cultural Values of Forest Landscape in the Area of the Křivoklátsko PLA</u>	
Pokyny pro vypracování: Cílem DP je identifikovat, dokumentovat a prezentovat poznatky o hodnotách historické kulturní krajiny (HiKK) s památkovým potenciálem na vybrané části CHKO Křivoklátsko. Výstupy mohou sloužit k rozpoznání potenciálu ochrany na doposud nechráněných částech historické kulturní krajiny a posílit povědomí a ochranu hodnot HiKK jako důležité součásti národní identity, kulturního dědictví a implementace mezinárodních úmluv. DP rozvíjí projekt výzkumu a vývoje NAKI II Identifikace a prezentace památkového potenciálu historické kulturní krajiny České republiky (DG16P02M034) zpracovávaného na K127. V rešerši budou zahrnuta témata 1) Typy kulturních krajín 2) Lesní krajina 3) Kulturní hodnoty lesní krajiny ad. Praktická část bude identifikovat historické prvky a struktury na zadaném území a vhodně je prezentovat mapovou a textovou formou. Rozsah 60-80 NS textu, grafická příloha (mapy, fotografie), bibliografické citace dle ČSN ISO 690. Seznam doporučené literatury: kol., Krajinne památkové zóny České republiky. Praha: NPÚ, 2015, ISBN 978-80-7480-045-0. ŽÁK, Karel et al., Křivoklátsko. Příběh královského hvozdu. Praha: Dokořán, 2016. ISBN 978-80-7363-762-0. KUPKA, Jiří, Krajiny kulturní a historické. Praha: ČVUT, 2010. ISBN 978-80-01-04653-1. regionální literatura, archivní mapy a ikonografie, terénní průzkumy	
Jméno vedoucího diplomové práce: <u>doc. Ing. arch. ThLic. Jiří Kupka, Ph.D.</u>	
Datum zadání diplomové práce: <u>2.10.2018</u>	Termín odevzdání diplomové práce: <u>6.1.2019</u> <small>Údaj uveďte v souladu s datem v časovém plánu příslušného ak. roku</small>
 Podpis vedoucího práce	 Podpis vedoucího katedry

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

Beru na vědomí, že jsem povinen vypracovat diplomovou práci samostatně, bez cizí pomoci, s výjimkou poskytnutých konzultací. Seznam použité literatury, jiných pramenů a jmen konzultantů je nutné uvést v diplomové práci a při citování postupovat v souladu s metodickou příručkou ČVUT „Jak psát vysokoškolské závěrečné práce“ a metodickým pokynem ČVUT „O dodržování etických principů při přípravě vysokoškolských závěrečných prací“.

<u>H. 10. 2018</u> Datum převzetí zadání	 Podpis studenta(ky)
---	---

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Kulturní hodnoty lesní krajiny na části území CHKO Křivoklátsko“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 06. 01. 2019 _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu doc. Ing. arch. ThLic. Jiřímu Kupkovi, Ph.D., za cenné rady, odborné vedení a individuální přístup při zpracování diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat svému manželovi, který svolil, že bude práci číst a upozorňovat v průběhu tvoření na vyskytující se nedostatky. Nemohu opomenout přátele a odborníky v daném oboru, se kterými jsem měla tu čest se setkat a získat mnoho inspirativních podnětů.

Kulturní hodnoty lesní krajiny na části území CHKO Křivoklátsko

Souhrn

Diplomová práce se zabývá identifikací, dokumentací a prezentací poznatků o hodnotách historické kulturní krajiny s památkovým potenciálem na vybrané části území CHKO Křivoklátsko. Výstupy mohou sloužit k rozpoznání potenciálu ochrany na doposud nechráněných částech historické kulturní krajiny a posílit povědomí o kulturních hodnotách jako součásti národní identity a kulturního dědictví. Práce rozvíjí projekt „Identifikace a prezentace památkového potenciálu historické kulturní krajiny České republiky“, zpracovávaného ve spolupráci s katedrou urbanismu a územního plánování FSv ČVUT v Praze, se zaměřením na lesní krajinu. Po obecné části vztažené k typům kulturních krajin, lesní krajině a kulturním hodnotám lesní krajiny následuje analýza řešeného území. Diplomová práce vychází z terénních průzkumů, dostupné literatury a z dostupných archivních map.

Klíčová slova: lesní krajina, typy kulturních krajin, CHKO Křivoklátsko, archivní mapy

Cultural Values of Forest Landscape in the Area of the Křivoklátsko PLA

Summary

This Master's thesis is focused on the identification, documentation and presentation of values of a historical cultural landscape with a heritage potential. The area under survey lies within the Křivoklátsko Protected Landscape Area (PLA). Conclusions of the thesis can be used in the assessment of conservational potential of those parts of historical cultural landscapes which have not been subjected to protection yet. They are also intended to expand general awareness of cultural values as an aspect of national identity and cultural heritage. The thesis contributes to the project "Identification and presentation of heritage potential of historic cultural landscapes in the Czech Republic", which is conducted in collaboration with the Department of Urban Design, Town and Regional Planning of the Faculty of Civil Engineering, Czech Technical University in Prague, and gives special attention to forest landscapes. A general part related to types of cultural landscapes, to the forest landscape and its cultural values, is followed by an analysis of the area studied. The presented thesis is based on a field survey, available literature and available archival maps.

Keywords: forest landscape, types of cultural landscapes, Křivoklátsko PLA, archival maps

Obsah

1	Úvod	6
2	Cíl práce	8
3	Metodika	9
3.1	Terénní průzkumy	9
	Terénní průzkum č. 1 (08. a 09. 09. 2018)	10
	Terénní průzkum č. 2 (28. a 29. 09. 2018)	16
	Terénní průzkum č. 3 (16. 12. 2018)	25
3.2	Analýza a popis použitých podkladů	31
	Mapové podklady	31
	Müllerova mapa Čech z roku 1720	31
	První vojenské mapování, 1763 – 1785	31
	Stabilní katastr	32
	Druhé vojenské mapování, 1807 – 1869	32
	Třetí vojenské mapování, 1870 – 1885	32
	Letecké snímkování v roce 1953	32
	Ortofoto České republiky.....	32
	Souhrn ostatních podkladů.....	32
3.3	Výzkumná analýza	34
	Forma prostoru	35
	Vazby prostorů.....	35
	Body a bodové struktury.....	35
	Linie a liniové struktury.....	35
	Plochy a plošné struktury	35
	Texturní a barevné struktury.	35
	Prostory a prostorové struktury	35
4	Literární rešerše	40
4.1	Typy kulturních krajin.....	41
4.2	Lesní krajiny	44
4.3	Kulturní hodnoty lesní krajiny	45
5	Charakteristika studijního území	47
5.1	Popis území a vymezení zájmové činnosti.....	47
5.2	Přírodní poměry	48
	Geologické poměry.....	48
	Geomorfologické podmínky.....	48

	Pedologické podmínky	48
	Hydrologické podmínky	49
	Atmosférické podmínky	49
	Biotické prvky.....	49
5.3	Historický vývoj.....	50
	Vývoj kulturní krajiny na Křivoklátsku	50
	Pravěk	50
	Keltové.....	50
	Zeměpanský lovecký hvozď a jeho středověká kolonizace	50
	Po středověký vývoj křivoklátské oblasti	51
	Lesní řemesla	51
	Další průmysl.....	52
	Křivoklátské lesy	53
	Lesy	53
	Historický vývoj lesů Křivoklátského panství	54
6	Výsledky práce	56
6.1	Vymezení prvků zvolených pro analýzu	56
6.2	Historie jednotlivých sídelních lokalit	57
	Nový Jáchymov	57
	Hudlice	58
	Kublov.....	58
	Broumy	59
	Karlova Ves	59
	Otročiněves	60
	Karlov	60
6.3	Analýza identifikovaných hodnot na Křivoklátsku.....	61
	Významné hodnoty a drobné památky	61
	Venkovský dům - rodný dům Josefa Jungmanna	61
	Venkovský dům – roubený dům č. p. 19	61
	Kostel – kostel sv. Tomáše	62
	Kaple – Kaplička sv. Jana Nepomuckého	62
	Těžební jámy – Pozůstatky po dolování na Krušné hoře.....	62
	Industriální stavba – hornický cech v Novém Jáchymově	62
	Industriální stavba – důl Gabriela	62
	Industriální stavba – obytný dvojdům.....	63
	Industriální stavba – kolonie hornických domů	63
	Venkovský dům – rodný dům J. L. Zvonaře	63
	Kostel – kostel sv. Jana Křtitele s fragmentem kláštera a klášterem	63

Archeologické nálezy – Výšinné sídliště Velíz, archeologické stopy.....	63
Industriální stavba – Schürerovská sklárna a archeologické stopy	64
Industriální stavba – flusárna	64
Industriální stavba – Sklářské domy	64
Venkovský dům – roubený dům v Broumech.....	64
Kaple – čtyřboká kaple u Leontýna.....	64
Zámek – zámek Leontýn	65
Kaple – novogotická kaple v areálu zámku Leontýn	65
Boží muka – boží muka v areálu zámku Leontýn	65
Dvůr – zemědělský dvůr Karlov.....	65
Hřbitov – Lesní hřbitov v Novém Jáchymově	65
Industriální stavba – úřední budova Schichthausu.....	66
Identifikované krajinné struktury	66
Liniové	66
Bodové	67
7 Závěr a přínos práce.....	68
8 Přehled literatury a použitých zdrojů	69
8.1 Literární zdroje	69
8.2 Internetové zdroje.....	71
9 Přílohy.....	73
9.1 Zeměpisné souřadnice identifikovaných prvků v rámci terénních průzkumů	73
9.2 Zkratky.....	75
9.3 Seznam obrázků	75
9.4 Seznam tabulek	76
9.5 Seznam map	77
9.6 Obrazová příloha.....	78

1 Úvod

Fenomén krajiny nás pohlcuje, jsme jeho minulostí, přítomností a budoucností. Bádáme a hledáme ve svém nitru, jak vymezit a popsat pocity z přírodních míst, která jsou vzdálena lidským měřítkům. Chceme být součástí této velkolepé kompozice a snažíme se slovně vyjádřit charakter místa, jež navštívíme na naší pouti. Avšak krajina, v které žijeme a pohybujeme se, nezávisí pouze na proudění fenoménů, krajina je plná struktur a významů, které si zasluhují naši pozornost, neboť má vliv na naše vnímání, díla a další rozvoj.¹

Slovo „krajina“ má mnoho definic a významů, které primárně záleží na podání (profesního zaměření) daného autora.² Nebudeme zde uvádět rozličné výklady „krajiny“, jelikož krajina se v čase mění a pohled či vnímání pozorovatele není ustálen.³ Z důvodu subjektivního pohledu pozorovatele a časové proměnlivosti místa nelze vyčerpát pojetí „krajiny“. Jedná se o nekonečný jev, který bude stále rozšiřován a podrobován lidskému zkoumání.⁴ Nicméně stojí za zmínku, že vymezení slova „krajina“ je věcí doby nedávné. Např. Machkův „Etymologický slovník“, vydaný v roce 1971, se o krajinně zmiňuje pouze okrajově.⁵ Od roku 1971 se mnohé změnilo v důsledku uvědomění, že obývaná krajina je cennou „komoditou“ a nepromyšlené lidské konání může mít neblahé dopady pro současnou společnost, ale hlavně pro další generace. Vědomí, odpovědnost, ekonomická zdatnost a úcta nasměrovala naši společnost směrem, který považujeme za správný a hlavně potřebný. Za důležitý milník a posun kupředu v pojetí kulturně historické krajiny lze považovat Evropskou úmluvu o krajinně, která byla přijata v roce 2000 ve Florencii.⁶ Nové století předznamenalo důležitost a publicitu v oblasti kulturních

¹ NORBERG-SCHULZ 2010 Genius loci; s. 23.

² Sklenička vymezuje následující pojetí krajiny: pojetí právní, geomorfologické, geografické, ekologické (krajinně-ekologické), architektonické (funkčně-estetické), historické, demografické, umělecké, emocionální a ekonomické. SKLENIČKA 2003, Základy krajinného plánování; s. 8-15.

³ VOREL 2006 Krajinný ráz a jeho ochrana, 2. část; s. 301-303.

⁴ KUPKA 2010 Krajiny kulturní a historické; s. 5.

⁵ „Krajina; pak, s hlediska měšťáka, venkov; konečně, s hlediska horáků, rovinatá země jim sousední, jakožto krajina odlišného rázu.“ MACHEK 1971 Etymologický slovník jazyka českého; s. 288.

⁶ „Evropská úmluva o krajinně, připravená z iniciativy orgánů Rady Evropy ve Štrasburku a podepsaná 20. října 2000 ve Florencii, vstoupila v mezinárodní platnost 1. března 2004. Do konce roku 2006 ji podepsalo 34 členských států Rady Evropy, z čehož byla ve 26 zemích ratifikována. Od 1. října 2004 se stala úmluva závaznou i pro Českou republiku. Její plné znění v anglickém a českém jazyce bylo publikováno 24. ledna 2005 ve Sbírce mezinárodních smluv ČR (částka 6) pod číslem 13. – Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské úmluvy o krajinně.“ in: Weber, M. (2007): Evropská úmluva o krajinně a možnosti její implementace v oblasti koncepčních a plánovacích nástrojů pro realizaci krajinných politik. Urbanismus a územní rozvoj, roč. 10, č. 1, s. 42–46. Vzhledem k nepřesnému překladu originální verze, který byl překládán z anglického jazyka, byl vydán v roce 2017 nový oficiální překlad Evropské úmluvy o krajinně (pod číslem 12/2017 Sb. m. s.).

krajiny, která je častým tématem diskuzí, výzkumů a nově vznikajících oborů studia. Proto je třeba zdůraznit, že role a postavení krajiny v našich životech v současnosti narůstá na důležitosti a těší se velkému zájmu širší veřejnosti.

Naší prací navážeme na projekt programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity (NAKI II⁷), který se mj. zabývá stanovením typologie historické kulturní krajiny. V rámci projektu jsou stanoveny typy a podtypy krajiny s převažujícím znakem, který charakterizuje danou oblast. Jednotlivá kategorizace musí být dále podrobena zkoumání a identifikaci z důvodu prezentace kvalitního a reprezentativního vzorku zkoumané krajiny. Projekt v sobě nese nový pohled a postup řešení, který doposud nebyl realizován.⁸ Pečlivé a podrobné vyhodnocení specifických znaků zkoumané krajiny vede k vytvoření různorodé škály, která tvoří kostru typologie krajiny. Neboť pestrost a různorodost krajiny je široká a skýtá dosud neprobádané možnosti, kterými se můžeme zabývat. Hledáme v krajinně dominantní prvek, který převládá a určuje charakter, strukturu a využití krajiny. Specifický znak krajiny je dán vývojem, který udává vzhled krajiny. Vzhled, jak ho vidíme dnes, je výsledkem formování a vývoje, který má několik mechanismů působících na krajinu, např. klima, georeliéf, půda, voda a vegetace. Tyto přírodní složky nejsou v harmonii, vždy nalezneme převahu, která dává „výraz“ krajinně a výsledná struktura (prostorové vztahy), funkce (interakce) a změna (čas) ovlivňují naše chápání a vnímání krajiny.⁹

Nový pohled v sobě přináší neprobádané možnosti, které povedou k detailnějším záznamům o jednotlivých typech krajiny, a poskytuje možnost pro ochranu cenných struktur a prvků v krajinně, které jsou jedinečné a nenahraditelné. „Typologie historické kulturní krajiny“ (podle NAKI II) stanovuje 11 typů a 30 podtypů krajiny se specifickým znakem. V naší práci se zaměříme na typ „Krajina určená dominantní formou využití“. U tohoto typu krajiny je převažující složkou lidské využití přírodního místa, které má svým charakterem předpoklady pro úzké zaměření a plošně rozsáhlou činnost určitého druhu. Specifickým znakem jsou plošně rozsáhlé

⁷ Jedná se o dílčí výzkum v rámci grantu NAKI II „Identifikace a prezentace památkového potenciálu historické kulturní krajiny České republiky“, kterou je zpracování národní typologie historické kulturní krajiny (HiKK), konkrétně podchycení charakteristických kulturně-historických znaků a jevů krajiny (typických segmentů, struktur a prvků HiKK) a jejich utřídění ve vztahu k základním typologickým kategoriím podle článku 1 směrnice Výboru světového dědictví UNESCO. Podchycení přítomnosti takových znaků bude mj. součástí připravované Metodiky identifikace typologických jednotek historické kulturní krajiny ČR.

⁸ Pouze Zdeněk Lipský a Dušan Romportl uvádí charakteristické (specifické) typy kulturní krajiny, které člení do tří kategorií: 1. Kulturní krajina s chmelnicemi a rybníky, 2. Kulturní krajina s ovocnými sady a 3. Kulturní krajina s vinicemi; HRNČIAROVÁ et al. 2009 Atlas krajiny České republiky, Současná krajina; s. 188. Dále v souvislosti s řešenou tematikou úzce souvisí typologické členění krajiny České republiky řešené v rámci projektu VaV/640/1/03 (Lów & spol., s.r.o. Typologie české krajiny, Výzkumný úkol MŽP ČR VaV/640/1/03, 2003–2005), které v určitých ohledech koresponduje s řešeným projektem programu NAKI II – Metodika typologických jednotek historických kulturních krajiny ČR.

⁹ FORMAN 1993 Krajinná ekologie; s. 19.

plochy stejného typu spolu se specifickým zázemím objektů pro způsob využití krajiny. Tento typ krajiny je dále dělen na podtypy, mezi které patří krajina rybníční, lovecká krajina, krajina pastevní a luční, turisticko-rekreační krajina a lesní krajina.

Tato práce se zaměřuje na rozpracování podtypu lesní krajiny. Jedná se o nový pohled na krajinu z hlediska úzkého vymezení. V současnosti nalezneme mnoho publikací věnující se krajině, kulturní krajině, historické krajině atd. Nicméně tento nový úzký pohled na krajinu („lesní krajinu“) doplňuje a přispívá k detailnějšímu pojetí krajiny. Lesní krajina je v rámci NAKI II charakterizována jako: „*Krajina dokládající historický způsob pěstování lesa a navazující využití a zpracování dřeva. Území s výraznou převahou velkých porostních celků hospodářských lesů v charakteru krajiny. V krajině je přítomna struktura dochovaných nebo zaniklých sídel (často s typickou urbanistickou strukturou), stavby a areály související s těžbou a zpracováním dřeva a lokality využití dřeva pro výrobní činnosti, typické pro určité historické období (milíře, hutě atd.). Součástí mohou být stavby a zařízení pro plavení a dopravu dřeva.*“¹⁰ Dále jsou v rámci NAKI II stanovené „určující znaky“, které přibližují a upřesňují sledovaný podtyp krajiny.

Zvolená oblast Křivoklátsko byla jednoznačnou volbou při rozhodování a výběru „reprezentativního vzorku“. V této krajině nalezneme již zmiňované „určující znaky“ v podobě dlouhodobě stabilních lesních celků s dochovanými fragmenty historického způsobu využití lesní krajiny, např.: cestní síť, struktura osídlení, využití dřeva (těžba, zpracování a doprava), dále je zde hojně zastoupené množství objektů s formou využití k pěstování a správě lesa (hájovny, myslivny a technické objekty) a také jsou ceněné dochované záznamy o provozování lesních řemesel (pálení dřevěného uhlí v milířích).¹¹ Máme za to, že Křivoklátsko je bohatou oblastí zmiňovaných „určujících znaků“ pro lesní krajinu.

---

¹⁰ Typologie historické kulturní krajiny. Pracovní verze (stav srpen 2018). Výstup projektu výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI) DG16P02M034, 2018.

¹¹ Typologie historické kulturní krajiny. Pracovní verze (stav srpen 2018). Výstup projektu výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI) DG16P02M034, 2018.

Obrázek 1 Caspar David Friedrich: The Chasseur in the Forest [zdroj: URL 1]

2 Cíl práce

Stanovený cíl vychází z potřeb a příležitostí naskytujících se v rámci projektu NAKI II, které nabízí možnosti nového pohledu a přístupu k detailnějšímu popisu a identifikace krajiny. Takové to dosažení stanoveného cíle je souhrnem činností seskládaných s jednotlivých dílčích úkonů, které jsou nezastupitelné a důležité při kompletizaci kýžené práce. V následujících kapitolách jsou popsány jednotlivé dílčí úkony ve snaze nabídnout přístup, možnosti a inspiraci pro výzkumy zabývajících se podobnou tematikou a nabídnout vhodné řešení a vyhodnocení krajin s dominantním prvkem lesní krajiny.

Cílem práce je zpracovat vymezenou lokalitu¹² na části území CHKO Křivoklátsko za účelem identifikace, dokumentace a prezentace poznatků o hodnotách historické kulturní krajiny (HiKK) s památkovým potenciálem zaměřeným na znaky vztahující se k lesní krajině. Lokalita byla vybrána v souvislosti a v návaznosti na projekt výzkumu a vývoje NAKI II „Identifikace a prezentace památkového potenciálu historické kulturní krajiny České republiky“ (DG16P02M034), který je zpracováván na katedře urbanismu a územního plánování FSV ČVUT, za předpokladu vhodného výběru oblasti vymezeného území s obsahujícími prvky a znaky hledaného a identifikovaného charakteru krajiny. Na základě podchycení typologických hledisek (určujících znaků) podtypu „lesní krajina“ je cílem prozkoumat vhodnost a míru potenciálu zkoumané krajiny z hlediska výskytu určujících znaků, které jsou definovány v rámci „Typologie historické kulturní krajiny“¹³. Naší hypotézou je, že zvolená oblast odpovídá „lesní krajině“ podle uvedené typologie.

---

¹² Vymezená hranice řešeného území je v rámci diplomové práce převzata z vymezení (hranic) mapových listů Základní mapy České republiky 1:10 000 (označení mapových listů: 12-32-09, 12-32-10, 12-32-14 a 12-32-15).

¹³ „Krajina určená dominantní formou využití“ – podtyp „lesní krajina“; Typologie historické kulturní krajiny. Pracovní verze (stav srpen 2018). Výstup projektu výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI) DG16P02M034, 2018.

Obrázek 2 Dub na Habrovém potoce [zdroj: Hájemství zelené, s. 8]

3 Metodika

Jaký zvolit pracovní postup? Tuto otázku si pokládá každý, kdo se chce dopracovat k výsledkům. „Metodika“ v sobě ukrývá bouřlivé děje (tvorbu, nápady, myšlenky, analýzy, studium atd.), které vyplňují pracovní prostor mezi začátkem a koncem. Je to hlavní část, která utváří kostru a urovnává proud myšlenek do logických a uchopitelných celků. V této kapitole je zahrnout proces dějů, které vedou ke kýženému výsledku.

V rámci metodických postupů lze jednotlivé prováděné úkony zařadit do tří podkapitol („Terénní průzkumy“, „Analýza a popis použitých podkladů“ a „Výzkumná analýza“), které podrobně zaznamenávají postupy a řešení souvisejících úkonů pro získání kýženého výsledku naší práce, přičemž se jednotlivé úkony prolínají a doplňují. Ne nezbytně jdou jednotlivé činnosti chronologicky za sebou, i když z větší části jsou takto plánovány (např.: v rámci terénních průzkumů jsou stanovené zájmové body, které jsou dále analyzovány a podrobeny zkoumání, přičemž při studiu odborné literatury mohou být vymezeny nové body, které nebyly dříve známy, nebo nemohly být detailně prozkoumány z časových důvodů). Komplexnost postupů a zvolených metod vymezuje základní pole působnosti řešené problematiky a udává směr a začlenění daného tématu do oborů věnujících se historické kulturní krajině na našem území.

Výběr zvolené metodiky považujeme za běžný vzhledem k řešení daného tématu. Základním požadavkem a prvním krokem je vymezení území, na kterém daný výzkum budeme provádět. V našem případě se jedná o vymezení studijního území pomocí čtyř mapových listů ZM10¹⁴ (označení mapových listů: 12-32-09, 12-32-10, 12-32-14 a 12-32-15)¹⁵, které může být dále rozšířeno o logicky navazující komponenty krajiny, případně doplněno o určitý sledovaný prvek vyskytující se poblíž hranic vymezeného území.

Výběr studovaných podkladů a materiálů záleží na námětu zvolené práce a množství přidružených oborů, které s danou problematikou souvisejí a doplňují její celistvost v celkovém pohledu prezentovaných výstupů. Dále možnosti spojené s volbou užití velkých objemů podkladů obecně vnímáme a hodnotíme kladně v celkovém pohledu, ale s touto volbou je neodmyslitelně spojena časová náročnost, která je zásadním faktorem při stanovení rozsahu

---

¹⁴ Základní mapa 1:10 000 (ZM10) spadá do kategorie „Základních map středního měřítká“, přičemž ZM10 vzniká odlišně od ostatních map spadajících do této kategorie. Jedná se o mapu odvozenou, a to z ZM50 rozdělením na pět sloupců a pět vrstev s mapovými listy průběžně číslovanými 1-25. Označení se potom skládá z označení ZM50 a čísla mapového listu. Rozměry papíru mapy jsou 62 x 46 cm, mapové pole, které zobrazuje průměrně plochu 18 km², má tvar lichoběžníku s výškou 38 cm a délkou základen od 47,03 do 49,22 cm. Zdroj: URL2.

¹⁵ Zmiňované mapové listy zahrnují katastrální území Roztok, Račic, Zbečna, Branova, Karlovy Vsi, Nového Jáchymova, Nižboru, Sýkořic, Otročiněvsí, Kublova, Broum, Hudlic, Svaté, Trubské a Trubína.

zkoumaných materiálů a volby řešení souvisejících detailů. Badatel volí hloubku detailu a množství sběru dat s přihlédnutím k časovým možnostem, které jsou předem známy a dané.

Můžeme však hovořit o základních podkladech, které se vždy vyskytují u prací sledujících danou tematiku. Jedná se o studium, rozbor a analýzu archivních map, leteckých snímků, historických fotografií a pohledů a ve velkém množství je zastoupena odborná a místopisná literatura. Jmenované zdroje patří neodmyslitelně k výzkumům zaměřujícím se na dochované historické krajinné struktury a studium vývoje krajiny obecně. Lze využít i podkladů nad rámec „základních podkladů“, které doplňují a rozšiřují dané téma o mnoho zajímavostí. Doplňující informace jsou specifické a jsou zaměřené na konkrétní prvky v řešené lokalitě, které získáme na základě oslovení osob, které o daném tématu vědí mnoho zajímavých a užitečných informací. Jedná se vesměs o komunikaci s osobami, které nás mohou nasměrovat či poskytnout další informace k studovanému prvku, které jsme v odborné literatuře nenašli.

Následně nashromážděná data a materiály postoupí do posledního procesu zvaného „výzkumná analýza“, kde se nadále pracuje se získanými podklady a informacemi, které jsou na základě zvoleného přístupu členěny a přiřazovány do předem stanovených skupin a jsou zaznamenávány mimo jiné v analyticko-krajinářských výkresech.

3.1 Terénní průzkumy

Základním pilířem předpokladu kvalitního zpracování jsou vlastní průzkumy zkoumaných lokalit, které dávají zhotoviteli studie, projektu či výzkumu ucelený obraz o vazbách, funkcích a celkovém charakteru zkoumané krajiny. Je zapotřebí vybudování vztahu, který bude tvořen porozuměním logických souvislostí a uvědoměním dochovaných struktur, které jsou součástí krajiny dob minulých. Teprve když vstupujeme do krajiny za účelem porozumění a pochopení, můžeme docenit kvality, které v sobě krajina nenásilně uchovává.

Domníváme se, že neexistuje metodika či návod, jak uchopit správnost provedení terénního průzkumu. Vždy záleží na zkušenostech, odborné znalosti a vnímavosti pozorovatele, který vchází do krajiny za účelem jejího poznání. Pochopitelně čím méně zkušeností pozorovatel má, tak musí provést podrobnější přípravu o zkoumaném území. Například lze před samotným průzkumem stanovit a vymežit potenciaální body významu podle předem připravené kategorizace a systému vyhodnocení. Základní výbavou je mapa zobrazující zkoumané území, blok na poznámky, psací potřeby a fotoaparát. Tyto předměty tvoří základní výbavu dokumentaristy, který vstupuje na jím neprobádané území.

Užívání a výběr typu dopravního prostředku při průzkumu může být leckdy důležitým faktorem pro samotné úspěšné provedení stanoveného úkolu. Pro účely této práce byla vytvořena kategorizace dopravního prostředku v rámci prováděných terénních průzkumů. Jedná se o tři formy, jak je možné uchopit průzkum z hlediska dopravy – chůze, bicykl a automobil. Nebudeme zde dále rozvíjet všechny možné kombinace užití těchto prostředků. Zdůrazníme, zde základní výhody a nevýhody vyjmenovaných typů dopravy. Nejlepší formou je chůze, která nás dovede kamkoliv, pouze jsme limitováni vlastní fyzickou zdatností. Prováděné průzkumy formou chůze jsou podrobné a je při nich pořízena velká část fotodokumentární činnosti.

Nevýhoda je zde spatřována v možnosti malého rozsahu provedení průzkumu na vymezeném území za velký časový úsek.

Další forma při volbě dopravního prostředku je možnost užití bicyklu. Tento typ dopravy lze považovat za „zlatou střední cestu“, při kterém lze obsáhnout větší řešené území a jsou z něj přístupné i cesty, které jsou nesjízdné pro automobilovou dopravu. Podrobnost záznamů a dokumentace je však výrazně nižší v porovnání s pěším průzkumem. Důvod je nasnadě, jednak se s bicyklem nelze dostat všude tam co pěšky a dále průzkumník musí vynaložit větší úsilí do zaznamenávání předem nestanovených prvků, např. opakované vybalování a zandávání fotoaparátu vede k tomu, že nebude zaznamenávat prvky, které by byly zaznamenány při pěším průzkumu.

Nakonec poslední možnost při volbě dopravního prostředku z důvodu provádění terénního průzkumu je využití automobilu. Uvedenou formu považujeme za nevhodnou, pokud je naším cílem navštívit přírodní místa a lidská sídla nejsou prioritním cílem průzkumu. Nejpraktičtější možností je možnost kombinovaného způsobu automobilové a pěší dopravy. Tato volba dopravy umožňuje vysokou úroveň podrobného záznamu spolu s dobrou rychlostí přesunu do zájmových lokalit.

Další faktor, který má velkou váhu na kvalitě provedení průzkumu, je aktuální počasí v průběhu prováděného průzkumu. Nepříznivé počasí může vést k nedostatečné podrobnosti záznamu, nekvalitní fotodokumentaci či případně k zrušení předem plánovaného průzkumu. Je tedy vhodné předem sledovat předpovědi počasí a s ohledem na ně plánovat termíny průzkumů.

Terénní průzkum č. 1 (08. a 09. 09. 2018)

Průzkum byl zaměřen na evidenci současného stavu staveb, které převážně v minulosti sloužily lesní správě (myslivny a hájovny). Vilímkova turistická mapa¹⁶, zvolená jako podkladová mapa, z roku 1934 byla použita pro stanovení a výběr zájmových bodů pro terénní průzkum. Zkoumané území bylo uzpůsobeno kýženému průzkumu, z těchto důvodů bylo prozkoumané území širší než vymezené území diplomové práce.

Dvoudenní průzkum probíhal za příznivých klimatických podmínek. Vzhledem k rozsáhlé oblasti průzkumu byla zvolena forma přepravy mezi jednotlivými zájmovými body bicyklem.

V rámci průzkumu bylo vymezeno 14 zájmových bodů, u kterých byl zaznamenán současný stav jak po architektonické stránce, tak i po stránce současného funkčního využití. Stanovené zájmové body dále byly předlohou pro výběr listové korespondence majitelům nemovitostí za účelem zjištění a získání užitečných podkladů o předmětných stavbách.

Tabulka 1 Stanovené zájmové body v rámci terénního průzkumu číslo 1

ČÍSLO BODU	NÁZEV	ČÍSLO POPISNÉ	PARCELNÍ ČÍSLO	FUNKCE	MAJITEL
1.	Ovčín	105	142/2	SRR	Rozsypal Jaroslav
	Ovčín	259	142/1	OB	Broklová Jana
2.	Hájovna Lísa	117	303/1	OB	LČR, s.p.
3.	Hájovna Jezírka	116	136	OB	SJM Houškovi
4.	Červený kříž	-	136	-	Nový Jáchymov
5.	Myslivna Pustá Seč	23	25	OB	Jedlička Ladislav
6.	Hájovna Kolouch	28	391	OB	Štrougal Libor
7.	Objekt Dubina	40	34/2	OB	SJM Semencovi
8.	Myslivna U Buku	162	214	OB	SJM Kopecký
9.	Hájovna Jelenec	27	32	OB	Tošovská Eva
10.	Emilovna	95	62/3	OB	LČR, s.p.
11.	Dvůr Karlov	54	59/1	OB	Karlow-Karloshof a.s.
12.	Stará cesta s ovocnou alejí	-	536/3	-	Skupina vlastníků
13.	Hájovna Varta	75	200	OB	Hájek Jaromír
14.	Původní zástavba V Luhu	77	88	OB	Vaňkovi
15.	Mlýn	43	80	OB	Plšek Oldřich

Stručný popis zájmových bodů (současný stav):

Následující popis zájmových bodů stanovených v rámci prvního terénního průzkumu si klade za cíl lokalizovat záměr na základě číselného označení komunikační sítě ČR¹⁷ a případně dalších místopisných údajů. Stěžejní obsah popisu jednotlivých bodů stanovuje současný stav vymezených prvků, které ve většině případů tvoří stavby s minulou funkcí lesnického využití a popis bezprostředního okolí stavby vztahující se povětšinou k vegetaci. Řazení prvků respektuje časový průběh provedení průzkumu.

1. Ovčín

Stavba se nachází západně od Nižboru u komunikace III. třídy (označení komunikace

¹⁶ ŽIKEŠ, V. (1934): Křivoklátsko. Vilímkovy turistické mapy. 1:40 000. Praha: Jos. R. Vilímek.

¹⁷ Číselné označení komunikací, které se dále uvádí u popisu jednotlivých zkoumaných bodů, byl získán na Geoportálu ŘSD - Silniční a dálniční síť ČR (veřejná aplikace). Zdroj: URL3.

23617). Ovčín se sestává ze dvou objektů, hospodářské stavení se skládá z obytné části a hospodářské části, přičemž hospodářská část (dříve chlév a stodola) se rekonstruuje. Stavba je cenná vzhledem ke svému dosud zachovanému vzhledu, jsou zde k vidění plackovité klenby. Již proběhlá rekonstrukce střechy pozměnila původní vzhled, do konstrukce jsou nyní přidány vikýře. Byla zde obtížně zachycována fotodokumentace z důvodu dalších objektů nacházejících se na dvoře, které bránily pořízení dobrého snímku.

2. Hájovna Lísa¹⁸

Hájovna se nachází na odbočce vpravo komunikace III. třídy (označení komunikace 23617) ve směru Nižbor – Roztoky. Objekt je uzpůsoben k celoročnímu obývání a současný vzhled nedává tušit, že by se mělo jednat o hájovnu, ale o RD vystavěný v druhé polovině minulého století. Na pozemku se nacházejí další funkčně přidružené objekty, které jsou také částečně pozměněné.

3. Hájovna Jezírka

Bývalá hájovna se nachází u lesní cesty, která se připojuje na komunikaci III. třídy (označení komunikace 2366). Dá se hovořit o částečném zachování původního charakteru budovy, přičemž z důvodu vzrostlé vegetace a oplocení, nebylo možné si objekt prohlédnout do všech detailů.

4. Červený kříž

Dřevěný kříž červeně natřen se nachází v silničním uzlu (číslo uzlu 1232A112), kde se setkávají komunikace III. třídy (komunikace č. 23610 a komunikace č. 23611). Dle získaných informací Červený kříž určoval místo, kde byli pochováni vojáci padlí v šarvátkách císařských a stavovských vojsk před bitvou na Bílé hoře v roce 1620. Kříž údajně stál původně hlouběji v lese.¹⁹

5. Myslivna Pustá Seč

Pozměněná stavba, značně zchátralá, se nachází u komunikace III. třídy (označení komunikace 23617). Dále se na pozemku nacházejí další dva objekty, na kterých proběhly a částečně probíhají stavební úpravy. Soukromý pozemek je oplocen.

6. Hájovna Kolouch

Stavba se nachází ve svahu, kde se stáčí komunikace III. třídy (označení komunikace 20112). Na pozemku se nachází hlavní obytná budova a dále provozní hospodářská stavba. Vzhledově pozměněná stavba má funkci rodinného domu, kterému odpovídá současný vzhled. Objekt je oplocen a spolu se vzrostlou vegetací je obtížně viditelný z komunikace. Hájovna se nachází mimo vymezené území čtyř mapových listů.

7. Objekt Dubina

Stavba architektonicky zachovalá a cenná pro danou oblast. Její původní vzhled je harmonický s okolní krajinou. Objekt se skládá opět z obytné a hospodářské části, který

se nachází u komunikace III. třídy (označení komunikace 20112) směřující do obce Zbečno. Stavba se nachází mimo rozsah vymezeného území.

8. Myslivna U Buku

Stavba se nachází v obci Karlova Ves u komunikace III. třídy (označení komunikace 23621). Bývalá myslivna je celoročně obývaná a majitelé využívají budovu k podnikání, nabízejí zde ubytování a dále si zřídili venkovní občerstvení. Z ověření, že se jedná o bývalou myslivnu, byla majitelka otázkána a potvrdila, že se jedná o bývalou myslivnu U Buku. Zděný dům je v současném stavu s kamennou podezdívku, bíle omítnutou fasádu a dřevěným střešním štítem s jelením paroží.

9. Hájovna Jeleneč

Hájovna se zachovalou funkcí se nachází na konci zpevněné lesní cesty, která se připojuje na udržovanou lesní cestu nedaleko souboru několika hájoven zvaných Emilovna. Krásná stavba, domníváno, že se jedná o roubenou stavbu, která se nachází v horším technickém stavu. Stavba je oplocená dřevěným plotem a dřevěným plotem s pletivem, které stanovuje hranici obory a vymezuje oblast pohybu pro daňky. Hájovna byla lokalizována nad rámeček řešeného území.

10. Emilovna

Soubor tří hájoven se nachází v křivoklátských lesích západním směrem od obce Karlova Ves. Emilovna je přístupná po udržované zpevněné lesní cestě, která se připojuje ke komunikaci III. třídy (označení komunikace 23621) v Karlovi Vsi. Soubor staveb je komerčně užívaný (poskytované ubytování, oslavy a akce) a minimálně jedna stavba je celoročně obývaná. Na těchto stavbách je evidentní, že není opomíjena údržba o stavby samotné, ale i o přilehlé okolí v podobě luk a rybníků. Soubor staveb je po architektonické stránce harmonicky začleněn do lesní krajiny. Emilovna se nachází mimo stanovené území.

11. Dvůr Karlov

V centru stejnojmenné vesnice se nachází pozoruhodný dvůr postavený na kruhovém půdoryse, který se nachází u komunikace II. třídy (označení komunikace 236). Kruhový tvar objektu je rozčleněn na tři ucelené části a v centru dvora se nachází další samostatný objekt s osovou orientací podélné stěny směřující k severovýchodu. Tento objekt, který se nachází ve středu kruhového dvora, byl přistavěn v pozdější stavební etapě. Do komplexu hospodářských staveb náleží i stavba nacházející se mimo kruhový dvůr směrem na západ, která je zaklenutá plackovými klenbami.

12. Stará cesta s ovocnou alejí

Cesta s částečně dochovanou ovocnou alejí se nachází u obce Karlov. Polní cesta se napojuje na komunikaci III. třídy (označení komunikace 23314) poblíž kruhového dvora. Stanovený bod nebyl součástí přípravy míst pro terénní průzkum, ale byl zaznamenán a specifikován v rámci probíhajícího průzkumu.

13. Hájovna Varta

Bývalá hájovna se nachází poblíž komunikace III. třídy (označení komunikace 2364) jihozápadně od Hudlic. Zděná stavba s mohutným dřevěným střešním štítem zachovává původní vzhled a charakter stavby. Harmonický vzhled narušují dvě menší nedávné přístavby a drobné úpravy verandy na hlavním objektu hájovny.

¹⁸ Pozoruhodný místně užívaný termín „lísa“ se váže k chovu zvěře. Často slouží k označování hájoven nebo jiných míst v lese. Zdroj: Rukopisná kniha – doplnit, s. 83

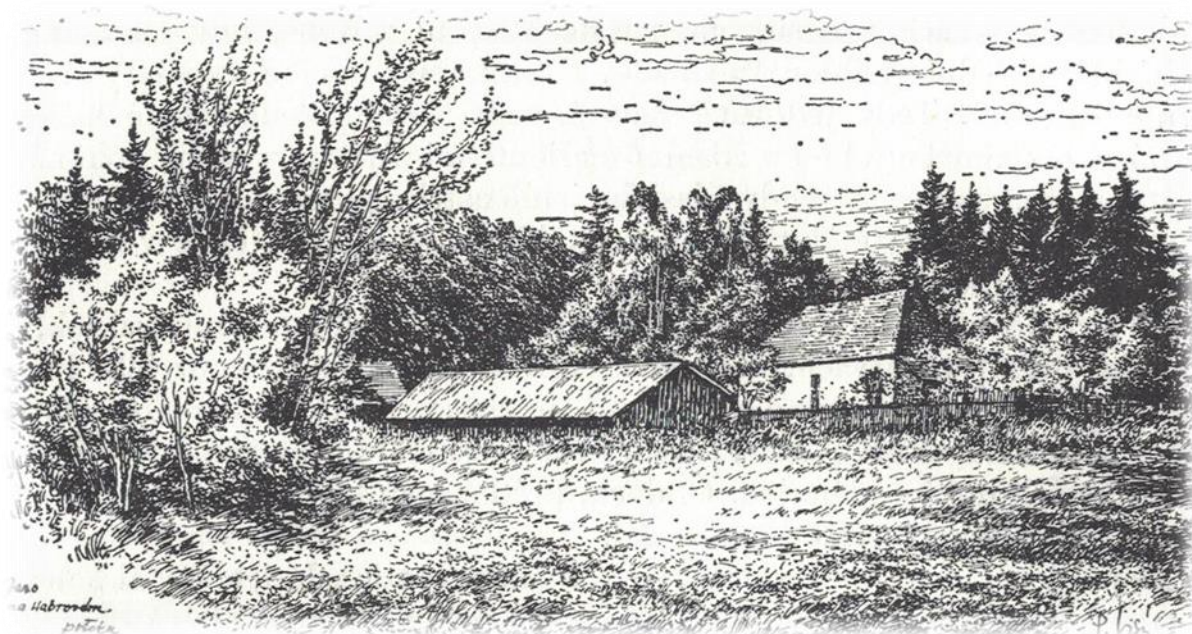
¹⁹ URL4.

14. Původní zástavba v Luhu

Obslužná komunikace se nachází severozápadně od Broum a napojuje se na komunikaci III. třídy (označení komunikace 23314). Ulice „V Luhu“ vede ve svahu a charakterizuje jí z jedné strany lemující souvislá zástavba s dochovaným historickým vzhledem a překrásné výhledy a rozhledy do okolní krajiny. Tento zájmový bod nebyl předem plánován a byl zahrnut dodatečně při provádění terénního průzkumu.

15. Mlýn

Původní stavba sloužící pro účely mlýna se nachází v údolí Hořejšího potoka, který podtéká pod místní komunikací „V Luhu“, patřící k obci Broumy. Stavba byla rekonstruována, ale se snahou zachovat původní charakter stavby. Objekt je oplocen a spolu s vegetací na pozemku je pouze částečně viditelný a obtížně zachycovaný pro fotodokumentaci terénního průzkumu.

Obrázek 3 Hájovna Habrový potok – č. p. 58 – Roztoky [Hájemství zelené, s. 103]

Obrázek 4 Červený kříž – Nový Jáchymov [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 5 Emilovna – Branov [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 6 Hájovna Jelenec – Karlova Ves [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 7 Objekt Dubina - Zbečno [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 8 Objekt Dubina - Zbečno [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 9 Myslivna U Buku – Roztoky [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 10 Myslivna Pustá Seč – Račice [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 11 Dvůr Karlov – Roztoky [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 12 Dvůr Karlov [zdroj: Hájemství zelené, s. 58]

Obrázek 13 Dvůr Karlov – Roztoky [zdroj: autor, 2018]

Terénní průzkum č. 2 (28. a 29. 09. 2018)

Průzkum proběhlý jako druhý v pořadí byl charakterově a metodicky zcela odlišný od prvního průzkumu. První průzkum byl zaměřen na konkrétní objekty (místa), přičemž druhý průzkum byl záměrně plánován jak na studium sídelních lokalit, tak i přírodních celků. Druhý průzkum byl prováděn výhradně na vymezeném území a důležitou součástí bylo pořízení velkého množství fotografických snímků, které měly zachycovat konkrétní objekty, ale také zachytit funkční využití území pro charakterovou dokumentaci řešené krajiny. Charakterová odlišnost a volba postupu měla zaštit jak komplexní hledisko, tak i konkrétní zájmové objekty.

Dvoudenní průzkum probíhal za dobrých klimatických podmínek a z důvodu požadavku pořízení velkého množství dokumentačních snímků byl průzkum realizován bez pomoci dopravního prostředku. Na tom je také odvislá rozloha probádaného území, která je menší oproti prvnímu terénnímu průzkumu. Stanovený cíl směřoval k prostudování a zaznamenání sídelních lokalit, výrazných reliéfních útvarů a konkrétních zájmových prvků.

Tabulka 2 Stanovené zájmové body v rámci terénního průzkumu číslo 2

ČÍSLO BODU	ZKOUMANÁ LOKALITA	SOUBORY HODNOT	HODNOTA A JEJÍ POPIS
1.	Hudlice	Osídlení	Urbanistická hodnota
1.1	Hudlice	Drobná památka	Historická hodnota, Výklenková kaple s pannou Marií
1.2	Hudlice	Drobná památka	Historická hodnota, Busta Josefa Jungmanna
1.3	Hudlice	Osídlení	Architektonická hodnota; Typická středočeská selská stavba
1.4	Hudlice	Osídlení	Architektonická památka; Fara
1.5	Hudlice	Osídlení	Architektonická hodnota; Kostel sv. Tomáše
1.6	Hudlice	Drobná památka	Historická hodnota; Pomník obětem 1. a 2. světové války
1.7	Hudlice	Osídlení	Architektonická hodnota; Původní zástavba
1.8	Hudlice	Osídlení	Architektonická hodnota; Sokolovna
1.9	Hudlice	Přírodní prvek	Přírodní hodnota; Hudlická skála
1.10	Hudlice	Osídlení	Architektonická hodnota; Historická stavba Jungmannova 19
2	Krajinná scénérie 1	Znaky prostorových vztahů a identity	Vizuální hodnota; obec Hudlice a její okolí
3.	Krušná hora	Přírodní prvek	Přírodní hodnota

3.1	Krušná hora	Přírodní prvek	Přírodní hodnota; Propadliny po důlní činnosti
3.2	Krušná hora	Znaky prostorových vztahů a identity	Vizuální hodnota; Rozhledna Máminka
3.3	Krušná hora	Soliterní prvek - umělý	Architektonická hodnota; bývalý důl Gabriela
4.	hájovna Kolna	Soliterní prvek - umělý	Architektonická hodnota
5.	Kamenec	Soliterní prvek - umělý	Architektonická hodnota;
6	Krajinná scénérie 2	Znaky prostorových vztahů a identity	Vizuální hodnota; obec Kublov a její okolí
7.	Kublov	Osídlení	Urbanistická hodnota
7.1	Kublov	Drobná památka	Historická hodnota; Kříž – u objektu č. p. 18; objekt k bydlení
7.2	Kublov	Osídlení	Architektonická hodnota; č. p. 25; objekt k bydlení
7.3	Kublov	Osídlení	Architektonická hodnota; č. p. 28; objekt k bydlení
7.4	Kublov	Osídlení	Architektonická hodnota; č. p. 121 a 122; objekt k bydlení
7.5	Kublov	Osídlení	Architektonická hodnota; č. p. 29; objekt k bydlení
7.6	Kublov	Osídlení	Architektonická hodnota; č. p. 30; objekt k bydlení
7.7	Kublov	Osídlení	Architektonická hodnota; č. p. 71; objekt k bydlení
7.8	Kublov	Drobná památka	Historická hodnota; Josef Leopold Zvonař
7.9	Kublov	Osídlení	Architektonická hodnota; Škola a Pamětní síň J. L. Zvonaře
7.10	Kublov	Drobná památka	Historická hodnota; Pomník Obětí světové války
7.11	Kublov	Osídlení	Architektonická hodnota; Dům L. Zvonaře
7.12	Kublov	Osídlení	Architektonická hodnota; č. p. 103; objekt k bydlení
7.13	Kublov	Osídlení	Architektonická hodnota; č. p. 40; objekt k bydlení
7.14	Kublov	Osídlení	Architektonická hodnota; č. p. 87
7.15	Kublov	Drobná památka	Historická hodnota; Kaplička zvonička
7.16	Kublov	Osídlení	Urbanistická hodnota; Zástavba na návsi u zvoničky
8.	Velíz	Přírodní prvek	Přírodní hodnota
8.1.	Velíz	Drobná památka	Historická hodnota; kříž
8.2	Velíz	Osídlení	Architektonická hodnota; č. p. 100; objekt k bydlení

ČÍSLO BODU	ZKOUMANÁ LOKALITA	SOUBORY HODNOT	HODNOTA A JEJÍ POPIS
8.3.	Velíz	Drobná památka	Historická hodnota; Kříž
8.4	Velíz	Osídlení	Architektonická hodnota; Fara č. p. 52; objekt k bydlení
8.5	Velíz	Osídlení	Urbanistická hodnota; Hřbitov – hřbitovní zeď – fragmenty kláštera
8.6	Velíz	Osídlení	Architektonická hodnota; Kostel sv. Jana Křtitele
8.7	Velíz	Drobná památka	Architektonická hodnota; vstup na hřbitov - portál
9.	Krajinná scenérie 3	Znaky prostorových vztahů a identity	Vizuální hodnota
10.	Broumy	Osídlení	Urbanistická hodnota
10.1	Broumy	Osídlení	Urbanistická hodnota; Hřbitov + kamenná socha
10.2	Broumy	Drobná památka	Historická hodnota; Pomník T. G. Masarykovi
10.3	Broumy	Osídlení	Architektonická hodnota; Místní zástavba č. p. 11; objekt k bydlení č. p. 10; objekt k bydlení
10.4	Broumy	Osídlení	Architektonická hodnota; č. p. 142; objekt k bydlení
10.5	Broumy	Drobná památka	Historická hodnota; Boží muka
11.	Krajinná scenérie 4	Znaky prostorových vztahů a identity	Vizuální hodnota
12	Krajinná scenérie 5	Znaky prostorových vztahů a identity	Vizuální hodnota
13.	Krajinná scenérie 6	Znaky prostorových vztahů a identity	Vizuální hodnota
14.	Nový Jáchymov	Osídlení	Urbanistická hodnota
14.1	Nový Jáchymov	Drobná památka	Historická hodnota; Kříž
14.2	Nový Jáchymov	Drobná památka	Historická hodnota; pomník Obětem války
14.3	Nový Jáchymov	Osídlení	Architektonická hodnota Železářny

Stručný popis zájmových bodů (současný stav):

Následující popis bodů provedeného v rámci druhého průzkumu si neklade za cíl popsat každý bod samostatně, ale je snahou popsat hlavní body, které jsou značeny jako celá čísla. Dále jsou v textu základních bodů uvedeny krátké zmínky vybraných podbodů, která náležejí do určitého základního rozdělení (viz tabulka č. 2). Následující text popisuje a charakterizuje současný stav zkoumaného prvku z hlediska dochovaných struktur, které mohou být v zkoumaném území stále dobře patrné spolu s popisem místní lokality (místopisným určením). Řazení a postupný výčet bodů je v souladu s chronologickým záznamem a vedenou trasou pro

druhý průzkum.

1. Hudlice a její přilehlé okolí

Obec nalezneme východně od Krušné hory a centrální zástavba se rozkládá ve svažitém terénu klesající východním směrem spolu s ubíhající komunikací III. třídy (označení komunikace 2365). Ve vesnici je stále dobře patrná zachovalá původní struktura a charakter rolnické vesnice návesního typu²⁰, u které jsou orientované štítové obytných hospodářských stavení do návsi spolu s vraty vedoucí z hospodářského dvora. Místy zachovalý charakter staveb a dobová architektura je narušena novodobou zástavbou druhé poloviny 20. století, která nerespektuje uspořádání a hmotové principy původního osídlení. Velkorysá náves umožňovala postupné zahuštění další zástavbou a v současné době jsou její nezastavěné plochy zanedbatelné velikosti, které jsou tvořené roztroušenou vegetací. V blízkosti obce se nachází významný přírodní útvar „Hudlická skála“. Tato bulizníková skála²¹ dává místu jedinečný přípis místního určení a dané krajinné scenérie. V obci nalezneme mnoho zajímavých drobných památek v podobě kapliček, a pomníků (bod 1.1, 1.2 a 1.6). Dále jsou zde v hojném zastoupení i dochované struktury a vzhled původní lidové architektury. Mezi významné patří rodný dům Josefa Jungmanna (1.3) a stavba s č. p. 19 (1.10). Významné stavby jsou dále zastoupeny kostelem sv. Tomáše (1.5), místní farou (1.4) a sokolovnou (1.8).

2. Krajinná scenérie 1 – v okolí obce Hudlic

V okolí Hudlic jsou vizuálně výrazné terénní modelace, jednak v blízkosti se vyskytuje Krušná hora (609 m n. m.), ale dále také upoutává pohled tvarově zajímavá Hudlická skála (487 m n. m.) se sklonem svahů odhadem 60° (sopkovitý tvar). Pohled do okolí nám poskytuje výhledy na obhospodařovaná pole, louky, remízky či lesíky tvořící ucelenou stěnu a více početné vzdalující se horizonty. Významný je zde pohled na zalesněnou Krušnou horu, která dominuje rozvlhčenému terénu místního okolí.

3. Krušná hora²²

Výrazný reliéfní útvar v řešené oblasti v půdoryse zaujímavý protáhlý oválný tvar s osou směřující severovýchodně a pozvolna stoupajícím svahem k jihozápadu s vrcholem nacházejícím se v nadmořské výšce 609 m. V blízkém okolí Krušné hory se nachází dvě sídelní oblasti, obce Hudlice a Nový Jáchymov a dále obtékající Habrový potok. Zalesněný vrch byl v minulosti zdrojem surovin železné rudy těžené hlubinným způsobem, jejíž zanechané stopy nalézáme v krajině dodnes v podobě propadlin (3.1) a důlních objektů (3.3). Vrchol byl v nedávné době doplněn o rozhlednu zvanou Máminka (3.2),

²⁰ ŠKABRADA 1999 Lidové stavby: architektura českého venkova, s. 58 – 60.

²¹ URL5.

²² Slovem „hora“ se v historických dobách označovalo nejen skutečná hora v morfoložickém slova smyslu. V místní zvlhčené krajině bylo toto slovo častěji užíváno pro označení podzemního dolování rud, tedy Krušná hora neodkazuje na výrazný morfoložický útvar, ale na dobývání nerostných surovin. Zdroj: Rukopisná kniha s. 85.

kteřá patří do tvorby Hutě architektury Martina Rajniše²³. Z této rozhledny byly pořizeny dokumentační fotografie zaznamenávající charakter krajiny.

4. Hájovna Kolna

Zděná stavba nacházející se jihozápadním směrem od Krušné hory vyskytující se poblíž silnice III. třídy (označení komunikace 2352) s autobusovou zastávkou Broumy – Kolna. Na komunikaci III. třídy se kolmo napojuje zpevněná cesta, která vede k zmiňované lesní hospodářské stavbě. Vedle hájovny vede značení zelené turistické trasy KČT a jsou zde k vidění ohrady pro pasoucí se zvěř s okolními loukami. V místě se nachází pět objektů, z něhož je jasně zřetelná hospodářská budova (stodola) a dvoupatrová obytná budova. Je patrné, že fasáda obytné dvoupatrové budovy byla rekonstruována a pravděpodobně došlo i k výměně oken (4).

5. Kamenec

Osamocený komplex několika staveb nacházející se v lesích nedaleko hájovny Kolna, ke kterému je přístup po lesní cestě. Jedná se o zděnou stavbu s bíle omítnutou fasádou a dřevěným štítem (5).

6. Krajinná scénérie 2 – okolí obce Kublov

Centrum obce Kublov se rozkládá na úpatí vrchu Velíz, ale místní zástavba také zasahuje i mimo reliéf tvořící vrch. Dobrá pozice vyvýšeného místa poskytuje pozorovateli lepší možnosti výhledů do širého okolí, kde můžeme pozorovat rozsáhlé lesy tvořící několik horizontů, louky, pole, remízky a aleje lemující místní komunikace. Na druhou stranu je zde intenzivně zastoupena bezprostřední přítomnost lesa, která pokrývá vrch Velíz.

7. Kublov

Obec Kublov se rozprostírá v různě členitém terénu a spolu s dominantním vrchem Velíz tvoří jedinečný vizuální charakter sídelní oblasti. Přes celou vesnici vede komunikace III. třídy (označení komunikace 23614), která se v křižuje s komunikací taktéž III. třídy (označení komunikace 23613) v západní části vesnice. V místě křížení komunikací nalezneme malou návěs s obehnanou hospodářskou zástavbou spolu s přílehlými dvory patřící k jednotlivým stavením (7.16) a uprostřed návsi je umístěna kaplička se zvoníčkou (7.15) a vzrostlou lípou srdčitou (*Tilia cordata*). Směrem k vrchu Velíz nacházíme cestou usedlosti se zachovaným charakterem architektury (7.12, 7.13, 7.14). Poblíž hasičské nádrže nalezneme zachovalou roubenou stavbu, jedná se o obytný dům skladatele J. L. Zvonaře (7.11). Část obce nacházející se ve svahu vrchu Velíz je zastoupena velkým množstvím charakterově odpovídajícím starší zástavbě spolu s pomníčky (7.1, 7.2, 7.3, 7.4, 7.5, 7.6, 7.7, 7.8 a 7.10), které z této oblasti vytváří malebné místo. U cesty vedoucí na vrchol vrchu Velíz nacházíme místní školu (7.9), která je i vzpomínkovým místem na skladatele J. L. Zvonaře v podobě vyčleněné pamětní síně.

8. Velíz

Vrch tvoří další významný reliéfní útvar (společně s Krušnou horou) ve vymezeném

území. Velíz sahá do výšky 595 m n. m. a nacházíme poblíž jeho vrcholu kostel sv. Jana Křtitele (8.6) s fragmentem kláštera (8.5). Cestou k vrcholu nacházíme drobné památky v podobě křížů (8.1 a 8.3). U vrcholu se nachází vícero objektů, mezi které také náleží objekt s dřevěným štítem a podezdívkou (8.2) a fara (8.4), umístěná v blízkosti kostelní zdi s nacházejícím se hřbitovem. Do místního hřbitova vedou tři vstupy, z něhož jeden vstup je architektonicky cenný (8.7), svým charakterem odpovídá selskému portálu. Za hřbitovní zdí nalezneme zmiňovaný kostel s přílehlou márníci.

9. Krajinná scénérie 3

Mimořádnou dominantou vtiskující jedinečný ráz a identitu území, vizuálně viditelnou mezi obcemi Kublov a Broumy, je hrad Točnick, který se nachází na jednom z mnoha pozorovaných horizontů. Tyto krásné výhledy jsou umocněné lesními celky v kontrastu s obhospodařovanými celky půdy, alejemi a solitérním dřevinám.

10. Broumy

Obec Broumy nevyčnívá v porovnání s obcí Kublov či Hudlice z hlediska významného reliéfního útvaru, který by danou oblast odlišoval od běžných rovinatých až mírně zvlněných lokalit. Obec se rozkládá podél hlavní komunikace III. třídy (označení komunikace 23615), která jí prochází severojižním směrem. Obec také leží v mírně zvlněném reliéfu, především se jedná o jižní část obce a jihozápadním směrem od vesnice můžeme nalézt místní hřbitov (10.1). Návěs menších rozměrů trojúhelníkového tvaru se nachází v jižní části obce u rybníka, kde můžeme pozorovat architektonický charakter původní zástavby (10.3, 10.4). V obci můžeme nalézt i drobné památky v podobě pomníku (10.2) a Boží muka (10.5).

11. Krajinná scénérie 4

Krajinná scénérie naskytující se za obcí Broumy severovýchodním směrem nám dovoluje rozhled do obhospodařované krajiny plnou solitérních dřevin, remízků a alejí. Přičemž v pozadí celé kompozice dominuje vrch Velíz.

12. Krajinná scénérie 5

Další výrazný reliéfní útvar nacházející se v řešeném území je tvořen vrchem Špička (531 m n. m.), který se nachází v horním levém rohu mapového listu 12-32-14. Vrch je pokryt loukami s horizontální členěním v podobě remízků a vrch je zarostlý lesem.

13. Krajinná scénérie 6

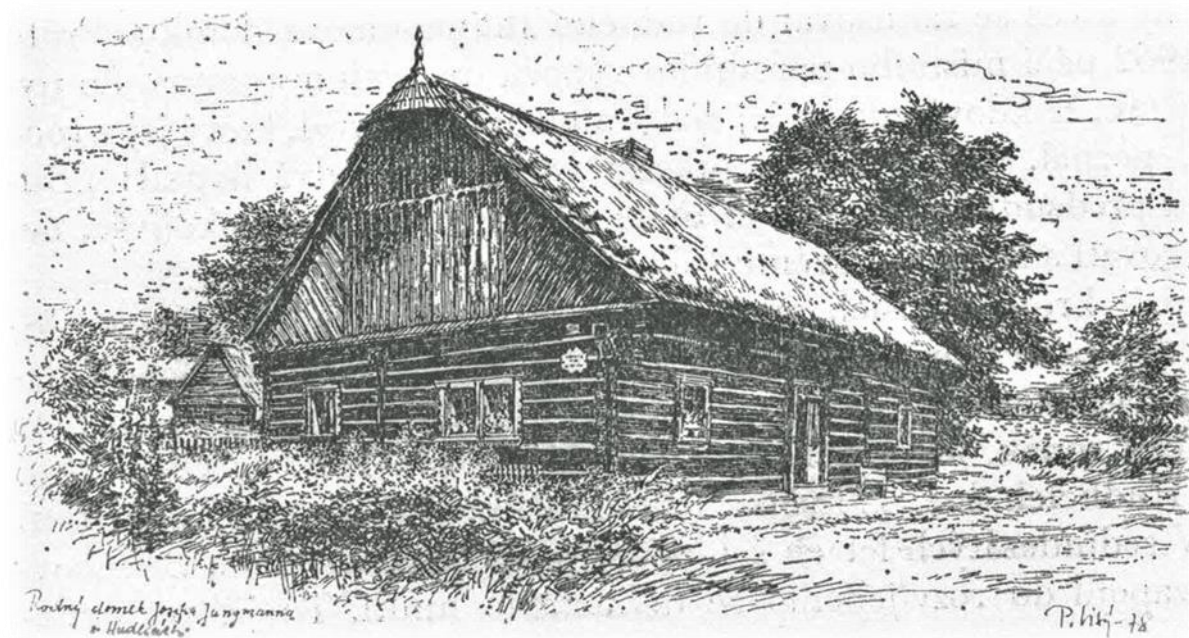
Další pohled utvářející místní charakter krajiny, který se nám naskytuje jižním směrem od vesnice Karlov, můžeme zařadit do krajiny obhospodařovaných. Zdejší krajinná scénérie je utvářena obhospodařovanými pozemky, které jsou občas členěné remízky a cestami se stromořadím. Ve zdejší krajině upoutá pohled vesnice Karlov s výrazným dvorem vystavěným na kruhovém půdoryse. Celá kompozice je ucelená a ohraničená zelenými pásy lesů místních vrcholů nacházejících se v pozadí krajinné scénérie. Dva dominantní vrchy Krušná hora a Přední Hrobce modelují krajinu do tvaru kotliny, v které je centralizována lidská činnost (obhospodařována půda a obydlí).

14. Nový Jáchymov

Obec se nachází v údolním zářezu mezi vrchem Na Skaliskách (447 m n. m.) a Hudlickým vrchem (522 m n. m.). Zástavba se rozprostírá podél silniční komunikace III. třídy (označení komunikace 2367 a 2369) spolu s doprovázejícím Habrovým potokem.

²³ URL6.

V místě kde se kříží zmiňovaná komunikace s komunikací náležící do téže kategorie, III. třídy (označení komunikace 23610), nacházíme stavbu, která patřila mezi soubor staveb sloužící k těžbě a zpracování železné rudy na Krušné hoře (14.3). V obci můžeme také nalézt menší památky v podobě pomníků a křížků (14.1 a 14.2). Obec, v podobě nové zástavby, se rozšiřuje do severozápadního svahu Hudlického vrchu. A mezi další hodnoty můžeme zahrnout soustavu rybníků (Hořejší rybník, Prostřední rybník a Monstranský rybník), sloužící pro potřeby místní železářny.

Obrázek 14 Rodný domek J. Jungmanna – Hudlice [zdroj: Hájemství zelené, s. 113]

Obrázek 15 Lesní cesta [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 16 Venkovská stavba Jungmannova 19 – Hudlice [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 17 Bří Jungmannů č. p. 43 – Hudlice [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 18 Výklenková kaple s Pannou Marií – Hudlice [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 19 Hudlice – pohled ze západu (z rozhledny Máminky) [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 20 Pohled z rozhledny Máminky – Hudlice [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 21 Pohled z rozhledny Máminky – Hudlice [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 22 Krušná hora – Hudlice [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 23 Krušná hora – Hudlice [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 24 Důl Gabriela – Hudlice [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 25 Vrch Špička – Roztoky [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 26 Hudlická skála – Hudlice [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 27 Úbočí Krušné hory – Hudlice [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 28 Železářny – Nový Jáchymov [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 29 Rodný dům L. Zvonaře [zdroj: Hájemství zelené, s. 44]

Obrázek 30 Dům L. Zvonaře – Kublov [zdroj: autor, 2018]

Terénní průzkum č. 3 (16. 12. 2018)

Průzkum proběhlý v polovině prosince se uskutečnil z důvodu ověření existence, určení polohy a fotodokumentačního záznamu zjištěných zájmových bodů v rámci studia území především z literárních a internetových zdrojů. Stanovené zájmové body jsou doplněním mezer, již stanovených bodů v rámci předchozích dvou terénních průzkumů.

Průzkum byl zaměřen na doplnění chybějících zájmových bodů v rámci celistvého vyhodnocení prvků vně řešeného území, včetně záznamu hodnotných prvků nacházejících se v bezprostřední blízkosti vymezené hranice.

Z důvodu požadavku pořízení předem určených bodů zaujímajících velkou část řešeného území byla zvolena forma přepravy bicyklem, z důvodů rychlé přepravy mezi jednotlivými kýženými body.

Tabulka 3 Stanovené zájmové body v rámci terénního průzkumu číslo 3

ČÍSLO BODU	ZKOUMANÁ LOKALITA ²⁴	SOUBORY HODNOT	HODNOTA A JEJÍ POPIS
1.	Nižbor	Drobná památka	Historická hodnota; Boží muka
2.	Nižbor	Drobná památka	Historická hodnota; Kříž
3.	Nový Jáchymov	Drobná památka	Historická hodnota; Kámen s vytesáváním
4.	Nový Jáchymov	Drobná památka	Historická hodnota; Pomník
5.	Otročiněves	Osídlení	Architektonická hodnota; dům č. p. 32 Otročiněves
6.	Otročiněves	Drobná památka	Historická hodnota; Pomník
7.	Otročiněves	Osídlení	Architektonická hodnota; Kaple sv. Jana Křtitele
8.	Otročiněves	Drobná památka	Historická hodnota; Kříž
9.	Otročiněves	Drobná památka	Historická hodnota; Kříž
10.	Otročiněves	Osídlení	Hřbitov Otročiněves
11.	Otročiněves	Osídlení	Architektonická hodnota; Hornické domy
12.	Nový Jáchymov	Osídlení	Architektonická hodnota; Cáchovna
13.	Nový Jáchymov	Osídlení	Urbanistická hodnota; Hřbitov

²⁴ V tabulce č. 3 ve sloupci „ZKOUMANÁ LOKALITA“ je uvedeno katastrální území kýženého bodu. Vymezené území čtyř mapových listů zahrnuje následující katastrální území: Roztok, Račic, Zbečna, Branova, Karlovy vsi, Nového Jáchymova, Nižboru, Sýkořic, Otročiněvsi, Kublova, Broum, Hudlic, Svaté, Trubské a Trubína.

14.	Hudlice	Osídlení	Historická hodnota; Křižovatka u bývalého dolu
15.	Hudlice	Osídlení	Historická hodnota; Zámeček
16.	Hudlice	Osídlení	Architektonická hodnota; Dvojdomek č. p. 97 a 293
17.	Roztoky	Osídlení	Historická hodnota; Objekt s č. p. 58
18.	Broumy	Osídlení	Architektonická hodnota; Bývalá sklárna
19.	Broumy	Osídlení	Architektonická hodnota; Objekt s č. p. 20
20.	Svatá	Drobná památka	Historická hodnota; Zelený kříž
21.	Hudlice	Osídlení	Architektonická hodnota; Kaplička sv. Jana Nepomuckého
22.	Hudlice	Drobná památka	Historická hodnota; Pomník Miroslava Tyrše
23.	Hudlice	Drobná památka	Historická hodnota; Kříž
24.	Hudlice	Drobná památka	Historická hodnota; Kříž
25.	Hudlice	Osídlení	Urbanistická hodnota; Hřbitov

Stručný popis zájmových bodů (současný stav):

Následující popis pětadvaceti bodů v rámci proběhlého průzkumu, jako třetího v pořadí ze stanovených průzkumů na části území CHKO Křivoklátsko, se zabývá popisem jednotlivých stanovených bodů včetně lokalizace zájmového bodu v zkoumaném území.

Následující text popisuje a charakterizuje zkoumaný prvek a uvádí jeho zachovalost. Řazení a postupný výčet bodů v tabulce č. 3 je v souladu s chronologickým záznamem a vedenou trasou v rámci třetího průzkumu.

1. Boží muka

Boží muka se nachází po pravé straně u zpevněné lesní cesty ze Žloukovic do Nižboru. Cesta je vedena jako cyklotrasa s číselným označením 0054. Na patce Božích muk je uveden letopočet 2015, přičemž na křížku je letopočet 1831. Fyzický stav²⁵ drobné památky je v dobrém stavu.

2. Kříž

Dřevěný křížek je umístěn poblíž zpevněné cesty ze Žloukovic do Nižboru (číselné označení 0054). Kříž je dřevěný na malé patce (kamenném patníku) a zvláštností kříže je

²⁵ Fyzický stav neboli zachovalost zkoumaného prvku je kategorizována v rámci třetího terénního průzkumu a členěna do tří stavů (1-výborný, 2-dobry a 3-špatný) vizuální zachovalosti kýženého bodu.

výrazné vyřezávání okrajů kříže s uvedeným letopočtem 1974. Drobná památka se nachází ve špatném stavu.

3. Kámen s vytesaným loukoťovým kolem²⁶

Kámen se nachází v místě zvaném „Kolomazna“ a stojí zde na upomínku rozšířené výroby dřevěného uhlí²⁷. Kámen se nachází u neznačené lesní cesty, která je součástí cest tvořící trojúhelníkový obrazec - ohraničení ze dvou stran nezpevněnými lesními cestami a komunikací III. třídy (označení komunikace 2366). Drobná památka je v dobrém stavu.

4. Pomník hrdinům domácího a zahraničního odboje 1939 – 1945

Pomník se nachází na konci slepé cesty, která odbočuje z další lesní cesty nacházející se v seskupení cest tvořící obrys trojúhelníka nedaleko křížení dvou silničních komunikací III. třídy (číselné označení komunikací 23617 a 2366). Pomník upomíná místo, které sloužilo k organizovaným setkáním členů Obrany národa k přípravám na povstání proti hitlerovským okupantům. Pomník je ve výborném stavu.

5. Obytná stavba č. p. 32 Otročiněves

Objekt s původní hospodářskou funkcí se nachází na návsi u komunikace III. třídy (číselné označení 2366). Stavba je v dobrém stavu zachovalosti s původní charakterem architektury.

6. Pomník na památku padlým vojínům I. světové války

Pomník se nachází na návsi mezi rybníkem a komunikací III. třídy (číselné označení 2366). Pomník se nachází v dobrém stavu.

7. Kaple sv. Jana Křtitele

Kaple se nachází na návsi obce Otročiněves mezi rybníkem a komunikací III. třídy (číselné označení 2366). Kaple se zvoničkou byla rekonstruována a nachází se ve výborném stavu.

8. Kříž

Kříž je umístěn na soukromém pozemku s parcelním číslem 396, který se nachází v cípu mezi dvěma komunikacemi III. třídy (číselné označení komunikací 2366 a 2367a). Drobná památka se skládá z kříže (kov) a kamenného podstavce. Kříž se nachází v dobrém stavu.

9. Kříž

Kříž se nachází v blízkosti autobusové zastávky „Otročiněves“ u komunikace III. třídy

(číselné označení 2366). Zkoumaný prvek se skládá z kříže (kovový materiál) a kamenného podstavce. Kříž je ve výborném stavu, pravděpodobně z důvodu proběhlé rekonstrukce v nedávné době.

10. Otročiněvský hřbitov

Hřbitov byl vystavěn mezi roky 2003 – 2006 a umístěn do obhospodařovaných polí. Hřbitov se nachází v blízkosti autobusové zastávky „Otročiněves, Na Drahách“, která je situována na komunikaci III. třídy (číselné označení 2367). Stav hřbitova je výborný.

11. Hornické domy

Jedná se o soubor budov s č. p. 135, 134, 132, 105, 106, 115, 141, 110 a 131, které byly určeny horníkům. Domy se nachází u komunikace III. třídy (číselné označení 2367). Komplex staveb jednopodlažních i dvoupodlažních s velkokapacitní funkcí ubytování, které již zaznamenaly přístavby a rekonstrukce, které pozměnily původní vzhled. Stav budov je v dobrém stavu.

12. Cáchovna²⁸

Bývalá cáchovna se nachází v ulici zvané „K Cechu“ s č. p. 205, nyní stavba slouží pro účely restaurace. Stavba se nachází v dobrém stavu.

13. Lesní hřbitov v Novém Jáchymově

Hřbitov se nachází v blízkosti budovy patřící mezi soubor staveb k těžbě a zpracování železné rudy na Krušné hoře (14.3 – terénní průzkum č. 2), která se nachází v blízkosti komunikace III. třídy (číselné označení 23610). Stav je dobrý.

14. Křížovatka u bývalého dolu

Upomínkové místo rudných ložisek, která se těžila a zpracovávala v tomto kraji. Místo nalezneme na rozcestí zvané KČT „Pyramida“ v severní části Krušné hory nedaleko Nového Jáchymova.

15. Zámeček

Budova bývalého zámečku byla zbořena z důvodu poddolování a následného sedání stavby. Dnes můžeme nalézt pozůstatky stavby v podobě zarostlé zdi a sutě. Pozůstatky můžeme nalézt na lesní cestě značené KČT mezi rozcestími „Pyramida“ a „Pod Gabrielou“.

16. Dvojdomek č. p. 97 a 293

Zachovalý dvojdomek se nachází nedaleko rozcestí KČT „Pod Gabrielou“ na žlutém značení směrem do Nového Jáchymova. Jedná se o dům s kamennou podezdívkou a cihlovou fasádou. Stavba je v dobrém stavu.

17. Objekt s č. p. 58

Bývalá hájovna na Habrovém potoce od roku 1953 změnila původní vzhled a rozrostla se, došlo k přístavbě. Stavba se nachází poblíž komunikace II. třídy (číselné označení

²⁶ Loukoťové kolo je kolo, jehož ráfek se skládá z jednotlivých segmentů, tzv. loukotí, většinou dřevěných. K vynálezu loukoťového kola došlo kvůli potřebě vyrábět rychlejší a lehčí vozidla. Zdroj: URL7.

²⁷ Kolomazníci a smolaři při výrobě dřevěného uhlí v milířích získávali jako vedlejší produkt dehet ze dřeva – kolomaz, který se používal k mazání kol dřevěných vozů. Výroba kolomazi a kolomaznictví se přestala vyplácet od doby, kdy se u vozů začaly používat železné nápravy kol a nové druhy mazacích prostředků: na konci 19. století se s touto činností již nesetkáváme. Zdroj: informační cedule u kamene s tesáním.

²⁸ Cáchovna je místnost, která byla stavěna u dolů. Touto místností se procházelo k těžní kleci. Každý horník měl svoji kartičku (z důvodu identifikace). Po příchodu do práce horník tuto známku-kartičku v cáchovně vložil do své přihrádky a po odchodu zase vyndal. Tento systém sloužil k tomu, aby se při případném důlním neštěstí vědělo, kdo zůstal v šachtě. Zdroj: URL8.

236) a Habrového potoka, který se nachází východně od objektu. Stavba si nezachovala původní vzhledový charakter, ale umístění stavby zůstává. Stav objektu je dobrý.

18. Bývalá broumská sklárna

Objekt se nachází v ulici U Dvora s č. p. 38 a z budov areálu sklárny je zachován pouze tento objekt. Fasáda domu byla rekonstruována a objekt se nachází ve výborném stavu.

19. Objekt s č. p. 20

Roubená stavba s asymetrickým posazením střechy se nachází v ulici Za Roklí s č. p. 20. Stavba se nachází ve špatném stavu.

20. Zelený kříž

Kříž se nachází v uzlu křížení dvou silničních komunikací II. a III. třídy (číselné označení komunikací 236 a 2352). Jedná se o dřevěný kříž obnoven v roce 2004. Kříž se nachází v dobrém stavu.

21. Kaplička sv. Jana Nepomuckého

Menší barokní kaple se nachází v obci Hudlice v západní části návsi nedaleko základní školy. Kapli nalézáme v špatném stavu.

22. Pomník Miroslava Tyrše

Pomník kruhového tvaru seskládaný z kamenů s profilovou podobiznou Miroslava Tyrše nalezneme v ulici Jungmannova v západní části návsi. Pomník je v dobrém stavu.

23. Kříž

Menší kříž nalezneme severně od centra Hudlic na křižovatce s ulicí zvanou „U Křížku“ a komunikací III. třídy (číselné označení 2366). Kříž je z kovového materiálu s nápisem „Pochválen buď Pan Ježíš Kristus“ osazen na kamenném podstavci. Kříž je ve výborném stavu.

24. Kříž

Kříž se nachází u křižovatky dvou cest, zpevněné komunikace (ulice U Křížku) a polní cesty, v blízkosti brownfieldu ležícího severně od centra Hudlic. Kříž se skládá ze dvou materiálů, tedy z kovového kříže a kamenného podstavce. Kříž je v špatném stavu.

25. Hudlický hřbitov

Hřbitov se nachází jihovýchodním směrem od centra Hudlic u komunikace III. třídy (číselné označení 2365). Ve středu hřbitova se nacházejí dva vzrostlé stromy, které stojí v hlavní ose.

Obrázek 31 Kříž – Nižbor [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 32 Kámen s vytesáváním – Nový Jáchymov [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 33 Pomník hrdinům odboje – Nový Jáchymov [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 34 Pomník hrdinům odboje – Nový Jáchymov [zdroj: Hájemství zelené, s. 132]

Obrázek 35 Lesní hřbitov – Nový Jáchymov [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 36 Lesní hřbitov – Nový Jáchymov [zdroj: Hájemství zelené, s. 124]

Obrázek 37 Lesní hřbitov – Nový Jáchymov [zdroj: autor, 2018]

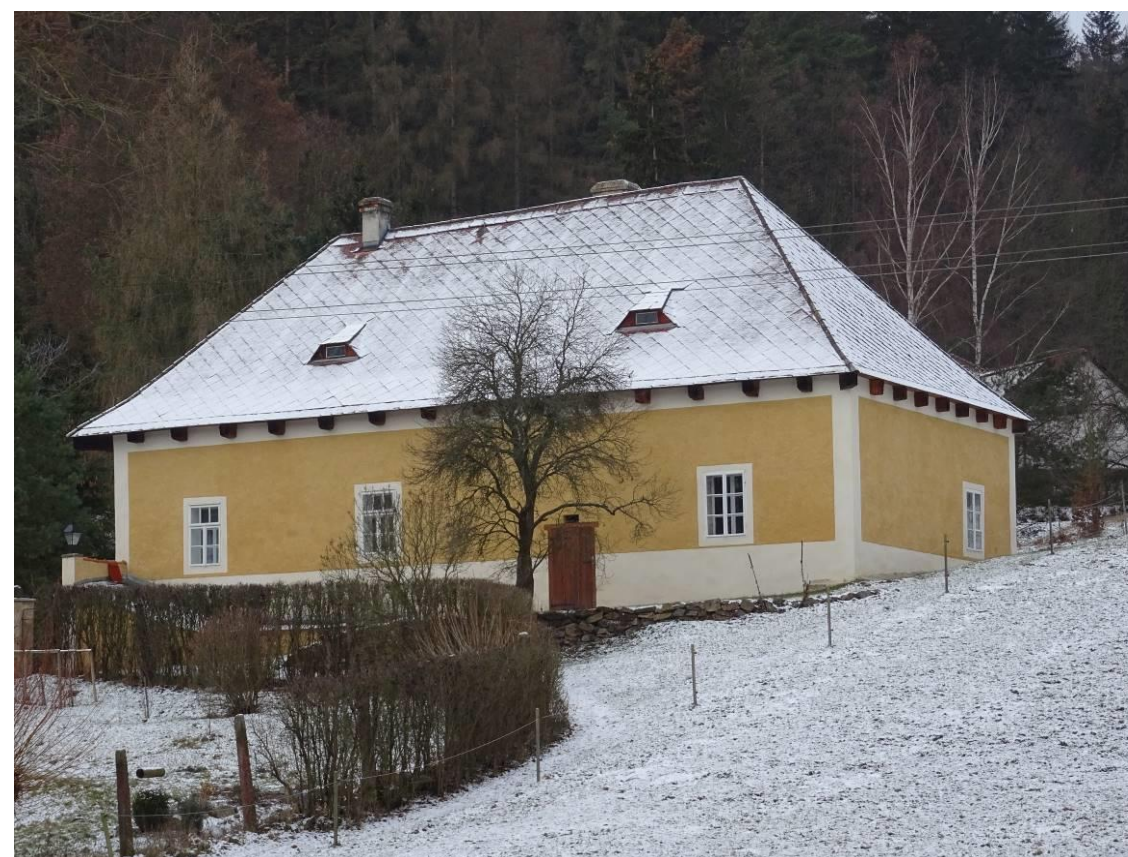
Obrázek 38 Cáhovna – Nový Jáchymov [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 40 Objekt č. p. 20 – Broumy [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 39 Hornické domy – Otročiněves [zdroj: autor, 2018]

Obrázek 41 Bývalá sklárna – Broumy [zdroj: autor, 2018]

3.2 Analýza a popis použitých podkladů

Při studiu či výzkumu věnovanému dochované krajinné struktuře používáme vždy archivní mapy a mapové sady, které jsou přínosným a nezbytným podkladem pro sledovaný jev. Mapové podklady je vhodné porovnat a případně doplnit o další dobové prameny (archiválie), které nakonec porovnáváme se současným stavem zkoumaného území. Vhodnost a užitečnost volby použitých podkladů určí badatel na základě hlediska přínosu kýžené staré mapy či mapových sad. V současné době je vysoká dostupnost archivních map²⁹, prostřednictvím moderních technologií, která poskytuje a umožňuje velké možnosti bádání a zkoumat historické záznamy. Historické záznamy jsou přístupné široké veřejnosti i odborníkům, které využívají mapové podklady a jejich informační potenciál ve svých výzkumech.³⁰

Další možností, která se naskytuje prostřednictvím moderní technologie, spočívá v dálkovém průzkumu, respektive v leteckém laserovém skenování terénu. Dálkový průzkum využívaný při identifikaci nemovitých památek v krajině může být cenným materiálem hlavně v zalesněných krajinách, ve kterých můžeme nalézat „zakonzervované“ památky, díky „netknutému“ prostředí. Tato analýza je dobrým indikačním zdrojem v územích, kde docházelo k povrchové důlní činnosti a dalším činnostem, kde dochází ke změně původního reliéfu. Další cennou oblastí leteckého průzkumu je realizace leteckých fotografií, které zaznamenávají systematické či nahodilé snímky zachovaných památek antropogenní činnosti v krajině v podobě reliéfních útvarů (mohyly, valy, doly, příkopy, úvozové cesty a milířště), historických staveb, urbánních celků a dalších kategorií spadajících do sledování historické krajiny.³¹

Informace získávané z porovnání mapových sad jsou doplněny o další informační zdroje v podobě odborných knih a článků, které jsou dobře dostupné v knihovnách a archivech. Možnost získat více informací o zkoumaných prvcích zde nekončí, jelikož je mnohdy přínosné a užitečné se setkat s odborníky, kteří mají mnoho informací o zkoumané oblasti či oslovit místní obyvatelstvo za vidinou získání případného archivního záznamu, například v podobě historické fotografie zaznamenávající zkoumaný objekt v kýžených letech.

Mapové podklady

Charakter práce připisuje mapovým podkladům nezastupitelnou roli cenných zdrojů informací o zkoumaném území v širokém časovém rozmezí.³² Práce se zabývá krajinářskou analýzou s důrazem na lesní krajinu zkoumané oblasti, jejímž výsledkem je stanovení

²⁹ Jedním z významných zdrojů archivních map pokládáme portál digitalizovaných historických map Rakouska-Uherka (Projekt Mapire), který byl vytvořen ve spolupráci se společností Arcanum Adatbázis Kft. URL9.

³⁰ ČADA 2011 Kartometrická analýza a lokalizace rukopisných Müllerových map krajů Čech pro jejich publikování na mapovém portálu, Kartografické listy, 2011, 19; s. 1.

³¹ GOJDA 2013 Archeologie a letecké laserové skenování krajiny; s. 38.

³² SEMOTANOVÁ 2001 Mapy Čech, Moravy a Slezska v zrcadle staletí, s. 27.

dochovaných historických krajinných struktur. Volba mapových děl pro analýzu území s hledaným potenciálem získané informace je atraktivní již s využitím archivní mapy Čech od 18. století. Mapová díla se postupně detailněji zpracovávala díky technickému vývoji užívaných měřických metod, které umožňovaly zachytit stále větší počet zeměpisných, hospodářských i kulturněhistorických údajů.³³ Z těchto důvodů jsou postupem času mapová díla cennějším zdrojem informací, které mají nezastupitelnou úlohu v zkoumaném tématu.³⁴

Müllerova mapa Čech z roku 1720

Velká Müllerova mapa Čech³⁵ je kartografické dílo rakouského kartografa Johanna Christoha Müllera. Čistokresba Müllerova díla je vydána jako soubor 25 mapových listů v přibližném měřítku 1 : 132 000 a jedná se o mapové dílo odvozené z topografických prací v letech 1712 až 1718. Dokončené mapové dílo se datuje do roku 1722, až po smrti Johanna Christoha Müllera.³⁶

První vojenské mapování, 1763 – 1785

Někdy též známé pod názvem „josefské“ mapování vznikalo na území Čech v letech 1764 – 1767. Zkušenosti z třetí slezské války (sedmiletá válka z let 1756 – 1763) vedly ke vzniku topografických map habsburské monarchie, kterých se doposud nedostávalo. Mapováním byl pověřen Generální štáb ve Vídni a v Čechách bylo mapování zhotovováno do zvětšenin Müllerových map. Vojenské topografické služby zaznamenávali sledované území od oka pouhým pozorováním a někdy za pomoci měřického stolku či krokováním. Mapování se soustředilo na strategické prvky krajiny: cesty, mosty, zděné budovy, louky, lesy, pastviny a vodní toky. Skoro celá monarchie, kromě Tyrolska, Vorarlbergu, Itálie a Rakouského Nizozemí, byla

³³ SEMOTANOVÁ 2001 Mapy Čech, Moravy a Slezska v zrcadle staletí, s. 71.

³⁴ Cajthaml uvádí, že: „Historický přístup ke starým mapám zkoumá zejména pozadí jejich vzniku, použité metody, účel či ostatní související metody. Z hlediska kartografického výzkumu je u starých map zajímavé především použití kartografických technik pro zobrazení obsahu mapy. Pozoruhodné je sledovat strukturu zobrazení mapových znaků (od převážně obrázkových po abstraktní vyjádření novodobých map). Velmi zajímavé je sledovat vývoj zobrazení výškopisu, který přechází od kopečkové metody přes různé druhy šrafování a stínování až po použití moderních metod (vrstevnic). Do kartografického výzkumu také jistě spadá geografické názvosloví a jeho vývoj na starých mapách.“; CAJTHAML 2012 Analýza starých map v digitálním prostředí na příkladu Müllerových map Čech a Moravy, s. 11.

³⁵ Celý název mapy zní: „Mappa geographica regni Bohemiae in duodecim circulos divisae cum comitatu Glacensi et districtu Egerano adiunctis circumiacentium regionum partibus conterminis ex accurata totius regni perlustratione et geometrica dimensione omnibus, ut par est, numeris absoluta et ad usum commodum nec non omnia et singula distinctius cognoscenda XXV sectionibus exhibita a Joh. Christoph Müller, S. C. M. capitán, et ingen. A. C. MDCCXX“; ČADA & VICHROVÁ 2009 Rukopisné mapy Čech J. Ch. Müllera, s. 21.

³⁶ SEMOTANOVÁ 2001 Mapy Čech, Moravy a Slezska v zrcadle staletí, s. 76.

zmapována do 23 let a mapování probíhalo v měřítku 1 : 28 800.³⁷

Stabilní katastr

Jedinečné mapové dílo započalo vznikat v letech 1806 – 1811 Ludvíkem Augustinem Fallonem, který byl pověřen měřickými pracemi. Jedná se o kvalitní zpracování a záznam tehdejšího stavu půdního fondu a ekonomické vyspělosti v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. V letech 1821 – 1840 bylo zahájeno nové měření z důvodu nedostatečných Fallonových měření pozemkové půdy, které nebyly dostatečné pro vydaný I. patent císaře Františka o pozemkové dani. Cílem císařského patentu bylo zaznačit všechny pozemky hospodářsky obdělávané i jiné a musely být tyto pozemky zobrazeny, sepsány a popsány dle kultur. Mapy byly vyhotovovány v měřítku 1 : 2 880.³⁸

Druhé vojenské mapování, 1807 – 1869

Vzhledem k nedostatečnosti kvality a podrobnosti zpracování prvního vojenského mapování bylo zhotovené nové mapové dílo. Měření zajišťoval Ludvík Augustin Fallon v období let 1806 – 1811. Podklad pro tvorbu nového mapového díla sloužily mapy Stabilního katastru v měřítku 1 : 2 880, které vynikaly svou přesností a detailním zpracováním. Z výsledku mapování byly odvozeny mapy generální a speciální. Mapování probíhalo opět v měřítku 1 : 28 800, stejně jako u prvního vojenského mapování. Mapování na našem území probíhalo v letech 1836 – 1840 a opět se mapování zaměřovalo na vojensky významné prvky. Reliéf je vyznačen poprvé Lehmannovou šrafurou (spádníkovými šrafami) a výškopis měřen nebyl (zobrazují se pouze výšky bodů trigonometrické sítě).³⁹ Z druhého vojenského mapování vzniklo první veřejné neautajované dílo rakouské státní kartografické tvorby.⁴⁰

Třetí vojenské mapování, 1870 – 1885

Neblahé zkušenosti s mapami druhého vojenského mapování v prusko-rakouské válce vedly k podmětu vyhotovit další přesnější a aktuální mapové dílo. Na podnět rakouského ministerstva války v roce 1868 bylo nařízeno vyhotovit třetí vojenské mapování. Hlavní změna oproti předchozím mapování spočívala v zobrazení výškopisné polohy území. Spolu se zavedením metrické soustavy v Rakousku-Uhersku, v roce 1875, bylo změněno i měřítko nového mapování na 1 : 25 000. Na našem území měření probíhalo v letech 1874 – 1880. Nejznámější

³⁷ CAJTHAML 2012 Analýza starých map v digitálním prostředí na příkladu Müllerových map Čech a Moravy, s. 23 – 24.

³⁸ CAJTHAML 2012 Analýza starých map v digitálním prostředí na příkladu Müllerových map Čech a Moravy, s. 25 – 27.

³⁹ CAJTHAML 2012 Analýza starých map v digitálním prostředí na příkladu Müllerových map Čech a Moravy, s. 27 – 29.

⁴⁰ SEMOTANOVÁ 2001 Mapy Čech, Moravy a Slezska v zrcadle staletí, s. 109.

odvozenina třetího vojenského mapování je provedena v měřítku 1 : 75 000.⁴¹ Třetí vojenské mapování bylo posledním mapovým dílem uskutečněným na našem území před vznikem samostatného Československa v roce 1918. Poté byly mapy předány z Vídně Vojenskému zeměpisnému ústavu v Praze.⁴²

Letecké snímkování v roce 1953

Jedním z výstupů projektu Národní inventarizace kontaminovaných míst, který má za cíl vytvořit seznam míst s ekologickou zátěží na území České republiky, je i historická ortofotomapa České republiky. Hlavním důvodem pro vznik on-line mapy je podle informací CENIA zobrazení řady již zaniklých objektů, které mohly být příčinou vzniku kontaminace. Letecké měřické snímky poskytnuté Vojenským geografickým a hydrometeorologickým úřadem (VGHMÚř) v Dobrušce zpracovala společnost GEODIS BRNO.⁴³

Ortofoto České republiky

Ortofoto České republiky představuje periodicky aktualizovanou sadu barevných ortofot v rozměrech a kladu mapových listů Státní mapy 1 : 5 000. Tvorbu státního Ortofota ČR zajišťuje od roku 2003 Zeměměřický úřad ve spolupráci s Vojenským geografickým a hydrometeorologickým úřadem (VGHMÚř) na základě dohody ČÚZK a Ministerstva obrany ČR. Od roku 2012 se letecké měřické snímkování území ČR a tvorba Ortofota ČR provádí ve dvouleté periodě, kdy každý rok bude snímkována cca 1/2 území ČR.⁴⁴

Tabulka 4 Přehledná tabulka s odkazy na veřejně dostupné mapové zdroje

Mapový podklad	Dostupnost mapového podkladu
Müllerova mapa Čech z roku 1720	http://oldmaps.geolab.cz/
První vojenské mapování, 1763 – 1785	http://oldmaps.geolab.cz/ ; https://mapire.eu/en/
Stabilní katastr	http://oldmaps.geolab.cz/
Druhé vojenské mapování, 1807 – 1869	http://oldmaps.geolab.cz/ ; https://mapire.eu/en/
Třetí vojenské mapování, 1870 – 1885	http://oldmaps.geolab.cz/ ; https://mapire.eu/en/
Letecké snímkování v roce 1953	https://kontaminace.cenia.cz/
Ortofoto České republiky	https://geoportals.cuzk.cz/geoprohlizec/

Souhrn ostatních podkladů

Další významný zdroj informací a podkladů lze nalézt v odborné literatuře a člancích vztahujících se k dané tématice, které doplňujeme užitečnými informacemi dostupnými na

⁴¹ SEMOTANOVÁ 2001 Mapy Čech, Moravy a Slezska v zrcadle staletí, s. 110.

⁴² CAJTHAML 2012 Analýza starých map v digitálním prostředí na příkladu Müllerových map Čech a Moravy, s. 29 – 31.

⁴³ URL10.

⁴⁴ URL11.

webových stánkách. Získané informace lze doplnit věděním a informovaností obyvatelstva na zkoumaném území či archivy a záznamy uschované na obecních úřadech.

Snaha získání užitečných informací od vlastníků sledovaných prvků na základě provedení prvního průzkumu proběhla v první polovině října 2018. Z 15 bodů, které jsou uvedené v tabulce č. 1., bylo postoupeno 12 stanovených bodů pro další výzkumný pokus zaměřený na získání informací od majitelů zájmových objektů. Prvním krokem bylo vyhledání jmen majitelů a adresných údajů pro možnost oslovení na základě *dopisní žádost*⁴⁵. Tyto informace byly získávány z údajů vedených pro katastr nemovitostí, které jsou veřejně dostupné v na webových stánkách Českého úřadu zeměměřického a katastrálního (Nahlížení do katastru nemovitostí⁴⁶). Objekty, na které byla zaslána žádost, jsou uvedeny v tabulce č. 5.

Tabulka 5 Přehled oslovených objektů formou *dopisní žádosti*

ČÍSLO BODU/PRVKU ⁴⁷	NÁZEV	POPISNÉ Č./EVIDENČNÍ Č.	PARCELNÍ ČÍSLO	FUNKCE	MAJITEL
2.	Hájovna Lísa	117	303/1	OB	LČR, s. p.
3.	Hájovna Jezírka	116	136	OB	SJM Houškovi
5.	Myslivna Pustá Seč	23	25	OB	Jedlička Ladislav
6.	Hájovna Kolouch	28	391	OB	Štrougal Libor

⁴⁵ Text *dopisní žádosti* zněl následovně: „Dobrý den, ráda bych se Vám představila, jmenuji se Lenka Adamovičová a zpracovávám diplomovou práci s názvem „Kulturní hodnoty lesní krajiny na části území CHKO Křivoklátsko“. Diplomová práce je zaměřena na lesní krajinu, která je na našem území bezpochyby plošně nejrozsáhlejší, ale bohužel je na okraji zájmu z hlediska ochrany a památkové péče. V lesní krajině můžeme nalézat cenné a historické objekty (hájovery, hrady, zámečky, zříceniny, archeologické stopy, pozůstatky těžby, pevnostní stavby, vodohospodářské stavby, fragmenty zaniklých krajinných struktur vč. sídel či stop původního členění plužiny), které se snažím identifikovat v diplomové práci. Mezi hlavní podklady sloužící k nalezení hodnoty v zkoumaném území dobře poslouží archivní mapy, historické fotografie a staré zápisy. Nyní bych Vás chtěla požádat o laskavost. Vaši nemovitost jsem zahrnula do zmiňovaných hodnot v řešeném území. Pokud máte k dispozici archivní fotografie objektu či jiné záznamy, tak bych byla vděčná za případné poskytnutí či možnost nahlédnoutou do Vašich materiálů. Pochopitelně pokud byste zasílali nějaké kopie poštou, tak bych Vám náklady s tím spojené proplatila. Pokud máte možnost zaslat podklady v elektronické formě, tak by to bylo z mé strany více vítáno, ale budu ráda za jakékoliv informace a podklady, které mi můžete poskytnout. Děkuji Vám mnohokrát.“

⁴⁶ URL12.

⁴⁷ Číslování bodů je v souladu a zachováno s označením v rámci provedení prvního průzkumu uvedeného v tabulce č. 1. Čísla prvků neodpovídají počtu zaslaných žádostí.

7.	Objekt Dubina	40	34/2	OB	SJM Semencovi
8.	Myslivna U Buku	162	214	OB	SJM Kopecký
9.	Hájovna Jelenec	27	32	OB	Tošovská Eva
10.	Emilovna	95	62/3	OB	LČR, s. p.
11.	Dvůr Karlov	54	59/1		Karlow-Karloshof a.s.
13.	Hájovna Varta	75	200	OB	Hájek Jaromír
14.	Původní zástavba V Luhu	77	88	OB	Vaňkovi
15.	Mlýn	43	80	OB	Plšek Oldřich

Další důležitým zdrojem informací jsou památky vedené v Národním památkovém ústavu pod záštitou Ministerstva kultury ČR. Památková péče čerpá znalosti vysoké odbornosti, které se zakládají na poznatcích z výzkumu mnoha vědních oborů. Hlavní úlohy památkové péče spočívají v průzkumu, identifikaci hodnot a výběru památek, které je v obecném zájmu žádoucí uchovat pro budoucí generace. Dále hledání optimálního způsobu ochrany, péče a snahy popularizovat památkové hodnoty široké veřejnosti.⁴⁸

V rámci zkoumaného území nacházíme celkem 17 památek uvedených v památkovém katalogu, z nichž 15 památek užívá statut ochrany v současné době. Zjištěné památky jsou uvedeny v tabulce č. 6.

Tabulka 6 Hodnoty v řešeném území dle Národního památkového ústavu⁴⁹

NÁZEV	TYP	KATEGORIE	OCHRANA ⁵⁰	EXISTENCE	OBEC
Venkovský dům - rodný dům Josefa Jungmanna	Venkovský dům	Areál	Ano	Ano	Hudlice
Myslivna-Jungmannova č. p. 19	Myslivna	Areál	Ano	Ano	Hudlice
Domek, Cingrova č. p. 110	Obytná stavba	Objekt	Ne	Ano	Hudlice
Chalupa-Jungmannova č. p. 58	Usedlost	Objekt	-	Ne	Hudlice
Kostel sv. Tomáše	Kostel	Objekt	Ano	Ano	Hudlice

⁴⁸ URL13.

⁴⁹ Souhrn kulturních památek dle NPÚ nacházejících se v řešeném území. URL14.

⁵⁰ Památková ochrana dle katalogu Národního památkového ústavu upřesňuje, zda bylo od ochrany upuštěno či nikoliv. Památky zapsané v katalogu s existující ochranou jsou značeny „Ano“ a památky, u kterých byla zrušena ochrana, jsou značeny „Ne“.

NÁZEV	TYP	KATEGORIE	OCHRANA ⁵¹	EXISTENCE	OBEC
Kaplička sv. Jana Nepomuckého	Kaplička	Objekt	Ano	Ano	Hudlice
Doly na železnou rudu na Krušné hoře	Industriální dědictví	Areál	Ano	Ano	Hudlice
Venkovská usedlost - rodný dům J. L. Zvonaře	Chalupa	Objekt	Ano	Ano	Kublov
Kostel sv. Jana Křtitele s fragmentem kláštera a klášterišťem	Kostel	Areál	Ano	Ano	Kublov
Výšinné sídliště Velíz, archeologické stopy	Výšinné neopevněné sídliště	Objekt	Ano	Ano	Kublov
Schürerovská sklárna a archeologické stopy	Sklárna	Areál	Ano	Ano	Broumy
Venkovský dům - Za Roklí č. p. 20	Venkovský dům	Objekt	Ano	Ano	Broumy
Kaple	Kaple	Objekt	Ano	Ano	Roztoky
Zámek Leontýn	Zámek	Areál	Ano	Ano	Roztoky
Zemědělský dvůr	Zemědělský dvůr	Areál	Ano	Ano	Roztoky
Lesní hřbitov	Hřbitov	Objekt	Ano	Ano	Nový Jáchymov
Železárna - Fürstenbergská huť	Železárna	Areál	Ano	Ano	Nový Jáchymov

Další použitý zdroj podkladů posloužil k identifikaci lidské činnosti v oblasti Krušné Hory (především se jedná o povrchovou důlní činnost). K této analýze dobře posloužil digitální model terénu⁵², vytvořený na základě leteckého laserového skenování terénu.

Zájmové prvky stanovené v terénních průzkumech byly doplněny o vybrané prvky vymezené v rámci terénních průzkumů v průběhu roku 2016 při zpracování bakalářské práce⁵³, která řešila oblast na části katastrálního území Roztok u Křivokláta a Karlovy Vsi. Pro daný účel bylo vybráno 11 bodů (uvedené v tabulce č. 7), které doplňují zájmové prvky stanovené v terénních průzkumech.

⁵¹ Památková ochrana dle katalogu Národního památkového ústavu upřesňuje, zda bylo od ochrany upuštěno či nikoliv. Památky zapsané v katalogu s existující ochranou jsou značeny „Ano“ a památky, u kterých byla zrušena ochrana, jsou značeny „Ne“.

⁵² DMT - jedná se o digitální popis a prezentaci reálného povrchu (2D nebo 3D model), který se skládá z reálných naměřených dat a interpolačních metod, které dopočítávají pravděpodobná data pro místa, kde data chybí. Následně je možné v modelovaném v libovolných bodech odvodit nadmořské výšky. URL15.

⁵³ KOUŘÍMOVÁ [ADAMOVIČOVÁ] 2016 Historické krajinné struktury v okolí Karlovy Vsi, s. 24 a 25.

Tabulka 7 Doplnující body zájmových prvků stanovené v roce 2016

NÁZEV	TYP	KATEGORIE	HODNOTA	OBEC
Vila s č. p. 41	Vila	Areál	Architektonická	Karlova Ves
Kaple u vily s č. p. 41	Kaple	Objekt	Architektonická	Karlova Ves
Karlova Ves	Osídlení	Areál	Urbanistická	Karlova Ves
Stromořadí podél lesní cesty	Přírodní prvek	Areál	Historická	Roztoky
Leontýnský zámek	Zámek	Objekt	Architektonická	Roztoky
Ovocná alej	Přírodní prvek	Areál	Historická	Roztoky
Pomník U tří kamenných koulí	Pomník	Objekt	Historická	Karlova Ves
Alej	Přírodní prvek	Areál	Historická	Roztoky
Kaple „Leontýnka“	Kaple	Objekt	Architektonická	Roztoky
Kaple svatého Václava	Kaple	Objekt	Architektonická	Roztoky
Boží muka	Boží muka	Objekt	Architektonická	Roztoky

Cenný zdroj informací dále poskytl volný přístup k mapovým službám webového rozhraní (formou WMS služeb) umožňující jejich využití pomocí GIS softwaru. Mapové servery, které mohou jednotlivé mapové služby přebírat a zobrazovat spolu s vlastními, lokálně uloženými daty, jsou stěžejním prvkem konečných zobrazovaných výstupů práce. Stejně tak jsou snadno přístupné Mapové služby Portálu veřejné správy, které mohou přebírat externí mapové služby ze vzdálených serverů, a tak vhodně doplnit zkoumanou problematiku o účelné podklady.

3.3 Výzkumná analýza

Sledované prvky a jevy souvisí s běžným životem a hospodařením v daném regionu, které jsou ovlivněny místními podmínkami.⁵⁴ Uváděné prvky a soubory utváří charakteristický obraz místní krajiny, jež je úzce spojen s přírodní daností zkoumaného území.⁵⁵

Krajinářské estetické hodnoty neboli obraz krajiny lze stanovit, identifikovat a popsat pomocí určitých jevů a prvků. Zajímáme se mimo jiné atraktivním pojetí krajiny spočívající v neobyčejné scenérii, která je podpořena místními prvky a kompozicí. Hledáme bodové prvky krajinné scény či liniové struktury spolu s vizuálními atributy analyzovaného území, které udávají formy prostorů, rozměry, otevřenost a uzavřenost, měřítko, vazby prostorů, řazení horizontů, plochy a plošné struktury, texturní a barevné struktury, prostorové struktury, způsob

⁵⁴ KUPKA 2010 Krajiny kulturní a historické, s. 51.

⁵⁵ KUČA 2015 Ztracená voda (okres Bruntál), s. 4. Zdroj: URL16.

a čitelnost vymezení prostoru.⁵⁶

Forma prostoru

Základní charakteristika určující formu prostoru se zakládá na velikosti, proporci rozměrů ploch a výšek hmot patřící k rysům prostorového uspořádání a jednoznačnému vymezení prostoru. Formy ovlivňují pocity a vnímání pozorovatele s následným zařazením atraktivnosti pozorovaného prostoru. Formu silně ovlivňuje hloubka volných otevřených ploch a výška hmot vymežující prostor. Spolu s harmonickým měřítkem prostorové skladby krajiny bez narušujících přírodních procesů forma spoluvytváří harmonické vztahy v krajině.

Vazby prostorů

Vizuální vazby jsou důležitou součástí při vnímání a hodnocení krajiny, jelikož je do pozorovaného prostoru vnášen další krajinný prvek odlišného charakteru (např. vizuální propojení a řazení vícero horizontů). Vnikající zvětšující dojem pozorovaného prostoru působí kladně na pozorovatele. Průhledy a výhledy hodnotíme pozitivně a přispívají ke vzniku estetických hodnot v daném území.

Body a bodové struktury

Dojem vytvářející bod v krajině musí být výrazný prvek terénu či vegetace (skála, soliterní strom nebo skupina stromů atd.), výrazný stavební objekt (rozhledna, stožár, dvůr atd.) nebo uzly liniových prvků (křížení cest, křížení stromořadí atd.) Vzájemná poloha bodů utváří rastr bodové struktury, která udává rázovitost krajiny.

Linie a liniové struktury

Za přírodní linie lze považovat alej, vegetační doprovody cest, vodoteče, okraje lesních porostů. Umělé linie jsou tvořeny rozhraním zemědělských půd (meze), polní cesty, silnice, železnice, okraje zástavby atd. Liniové uspořádání ve vztahu k území může mít statický či dynamický účinek.

Plochy a plošné struktury

Členění území na jednotlivé plochy silně ovlivňuje chápání a vnímání rázu krajiny. Střídání a proporce různých kultur (pastviny, luka, orná půda, vinice, chmelnice, sady a lesy) vytváří mozaiku prostorového členění a ovlivňuje měřítko krajiny. Pozitivně jsou vnímány maloplošné struktury, které se více přibližují lidskému měřítku a vyvolávají pocit bezpečí a obyvatelnosti.

⁵⁶ ŠVECOVÁ 2015 KPZ Novohradsko, s. 1 – 6. URL17.

Texturní a barevné struktury.

Viditelné plochy přírodní i umělé mají v krajině odlišnou texturu, např. zorané pole, les, luka, zahrady, které jsou doplňovány barevností (plodin či stavebním materiálem). Podobnost či kontrastní působení viditelných ploch spoluutváří znak místní krajiny. Mnohdy se však může jednat o časově výrazně proměnou veličinu z hlediska pěstebních metod a hospodářské strategie.

Prostory a prostorové struktury

Člověk se v krajině orientuje na základě prostorových struktur - terén, horizont, hranice atd. Prostory se od sebe odlišují skladbou prvků s rozeznatelnými znaky a mohou být vizuálně odděleny. Vnímání krajinného prostoru se zakládá zpravidla na vizuálně ohraničených segmentech krajiny. Velikost, tvar a vzájemná poloha prostorů vytváří prostorovou strukturu území. Na člověka dobře působí prostory jasné a jemu srozumitelné s výraznými horizonty a otevřenými průhledy do širé krajiny.

Sledované jevy a prvky spoluutváří čitelnost a vymezují prostor v závislosti na konfiguraci krajinné scény. Druhý terénní průzkum byl právě zaměřen na vzájemné působení vazeb a forem krajinných prvků a struktur, který je blíže popsán v tabulce č. 2 spolu s popisem krajinných scénérií.

Stanovené prvky, nezahrnující vymezené krajinné scénérie, v rámci terénních průzkumů jsou hodnoceny a kategorizovány do vytvořených skupin: Typ – udává a určuje daný objekt (venkovský dům/chalupa, myslivna/hájovna, vila, kostel, kaple/kaplička, industriální objekt, zámek, zemědělský objekt, hřbitov, pomník/kříž, stromořadí, mlýn, osídlení, fara, sokolovna, přírodní prvek, rozvalina, rozhledna, škola a osídlení); Kategorie – udává, zda se jedná o soliterní objekt či skupinu více objektů sdružené v areálu (objekt a areál); Hodnota – uvádí z jakého převážného hlediska je objekt či areál ceněn (urbanistická, historická, architektonická, industriální, přírodní a místní); Lokalita – zařazuje zkoumaný prvek do katastrálního území obce (Roztoky, Račice, Zbečno, Branov, Karlova Ves, Nový Jáchymov, Nižbor, Sýkořice, Otročiněves, Kublov, Broumy, Hudlice, Svatá, Trubská a Trubín).

Tabulka 8 Souhrn identifikovaných prvků v rámci terénních průzkumů

	NÁZEV	TYP	KATEGORIE	HODNOTA	LOKALITA	TP
1.	Ovčín	Zemědělský objekt	Objekt	Architektonická	Nižbor	1/1
2.	Hájovna Lřsa	Myslivna/hájovna	Objekt	Historická	Nižbor	1/2
3.	Hájovna Jezírka	Myslivna/hájovna	Objekt	Architektonická	Nižbor	1/3
4.	Červený kříž	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Nový Jáchymov	1/4
5.	Myslivna Pustá Seč	Myslivna/hájovna	Objekt	Historická	Račice	1/5
6.	Hájovna Kolouch	Myslivna/hájovna	Objekt	Historická	Zbečno	1/6

	NÁZEV	TYP	KATEGORIE	HODNOTA	LOKALITA	TP
7.	Objekt Dubina	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Zbečno	1/7
8.	Myslivna U Buku	Myslivna/hájovna	Objekt	Historická	Roztoky	1/8
9.	Hájovna Jelenec	Myslivna/hájovna	Objekt	Architektonická	Karova Ves	1/9
10.	Emilovna	Myslivna/hájovna	Areál	Architektonická	Branov	1/10
11.	Dvůr Karlov	Zemědělský objekt	Areál	Architektonická	Roztoky	1/11
12.	Stará cesta s ovocnou alejí	Stromořadí	Areál	Historická	Roztoky	1/12
13.	Hájovna Varta	Myslivna/hájovna	Objekt	Architektonická	Hudlice	1/13
14.	Původní zástavba V Luhu	Venkovský dům/chalupa	Areál	Architektonická	Broumy	1/14
15.	Mlýn-V Luhu č. p. 43	Mlýn	Objekt	Architektonická	Broumy	1/15
16.	Obec Hudlice	Osídlení	Areál	Urbanistická	Hudlice	2/1
17.	Historická hodnota, Výklenková kaple s pannou Maríí	Kaple/kaplička	Objekt	Architektonická	Hudlice	2/1.1
18.	Historická hodnota, Busta Josefa Jungmanna	Památník/kříž	Objekt	Historická	Hudlice	2/1.2
19.	Typická středoečeská selská stavba – Bří Jungmannů č. p. 43	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Hudlice	2/1.3
20.	Fara - U Fary č.p. 42	Fara	Objekt	Architektonická	Hudlice	2/1.4
21.	Kostel sv. Tomáše	Kostel	Objekt	Architektonická	Hudlice	2/1.5
22.	Pomník obětem 1. a 2. světové války	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Hudlice	2/1.6
23.	Původní zástavba- Na Vršíčkách	Venkovský dům/chalupa	Areál	Architektonická	Hudlice	2/1.7
24.	Sokolovna	Sokolovna	Objekt	Architektonická	Hudlice	2/1.8
25.	Hudlická skála	Přírodní prvek	Areál	Přírodní	Hudlice	2/1.9
26.	Venkovská stavba Jungmannova 19	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Hudlice	2/1.10
27.	Krušná hora	Přírodní prvek	Areál	Přírodní	Hudlice	2/3

28.	Propadliny po důlní činnosti	Přírodní prvek	Areál	Industriální	Hudlice	2/3.1
29.	Rozhledna Máminka	Rozhledna	Objekt	Architektonická	Hudlice	2/3.2
30.	Důl Gabriela	Industriální objekt	Objekt	Industriální	Hudlice	2/3.3
31.	Hájovna Kolna	Myslivna/hájovna	Objekt	Historická	Broumy	2/4
32.	Venkovský dům Kamenec	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Broumy	2/5
33.	Obec Kublov	Osídlení	Areál	Urbanistická	Kublov	2/7
34.	Kříž – u objektu č. p. 18; objekt k bydlení	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Kublov	2/7.1
35.	Venkovská stavba č. p. 25	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Kublov	2/7.2
36.	Venkovská stavba č. p. 28	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Kublov	2/7.3
37.	Venkovská stavba č. p. 121 a 122	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Kublov	2/7.4
38.	Venkovská stavba č. p. 29	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Kublov	2/7.5
39.	Venkovská stavba č. p. 30	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Kublov	2/7.6
40.	Venkovská stavba č. p. 71	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Kublov	2/7.7
41.	Pomník-Josef Leopold Zvonař	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Kublov	2/7.8
42.	Škola a Pamětní síň J. L. Zvonaře	Škola	Objekt	Historická	Kublov	2/7.9
43.	Pomník-Obětí světové války	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Kublov	2/7.10
44.	Venkovská stavba-Dům L. Zvonaře	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Kublov	2/7.11
45.	Venkovská stavba č. p. 103	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Kublov	2/7.12
46.	Venkovská stavba č. p. 40	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Kublov	2/7.13
47.	Venkovská stavba č. p. 87	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Kublov	2/7.14
48.	Kaplička se zvoničkou	Kaple/kaplička	Objekt	Historická	Kublov	2/7.15
49.	Vesnická zástavba kolem kapličky se zvoničkou	Osídlení	Areál	Architektonická	Kublov	2/7.16
50.	Vrch Velíz	Přírodní prvek	Areál	Přírodní	Kublov	2/8
51.	Kříž	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Kublov	2/8.1

	NÁZEV	TYP	KATEGORIE	HODNOTA	LOKALITA	TP
52.	Venkovská stavba č. p. 100	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Kublov	2/8.2
53.	Kříž	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Kublov	2/8.3
54.	Fara č. p. 52	Fara	Objekt	Architektonická	Kublov	2/8.4
55.	Hřbitov, hřbitovní zeď – fragmenty kláštera	Hřbitov	Areál	Historická	Kublov	2/8.5
56.	Kostel sv. Jana Křtitele	Kostel	Objekt	Architektonická	Kublov	2/8.6
57.	Vstup na hřbitov - portál	Hřbitov	Objekt	Architektonická	Kublov	2/8.7
58.	Obec Broumy	Osídlení	Areál	Urbanistická	Broumy	2/10
59.	Hřbitov a kamenná socha	Hřbitov	Areál	Místní	Broumy	2/10.1
60.	Pomník T. G. Masaryka	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Broumy	2/10.2
61.	Venkovská zástavba č. p. 11 a č. p. 10;	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Broumy	2/10.3
62.	Venkovská zástavba č. p. 142	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Broumy	2/10.4
63.	Boží muka	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Broumy	2/10.5
64.	Obec Nový Jáchymov	Osídlení	Areál	Urbanistická	Nový Jáchymov	2/14
65.	Kříž	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Nový Jáchymov	2/14.1
66.	Pomník Obětem války	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Nový Jáchymov	2/14.2
67.	Železářny	Industriální objekt	Areál	Architektonická	Nový Jáchymov	2/14.3
68.	Boží muka	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Nižbor	3/1
69.	Kříž	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Nižbor	3/2
70.	Kámen s vytesáváním	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Nový Jáchymov	3/3
71.	Pomník hrdinům odboje	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Nový Jáchymov	3/4
72.	Dům č. p. 32 Otročiněves	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Otročiněves	3/5
73.	Pomník I. sv. v.	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Otročiněves	3/6
74.	Kaple sv. Jana Křtitele	Kaple/kaplička	Objekt	Architektonická	Otročiněves	3/7
75.	Kříž	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Otročiněves	3/8
76.	Kříž	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Otročiněves	3/9

77.	Hřbitov Otročiněves	Hřbitov	Areál	Místní	Otročiněves	3/10
78.	Hornické domy	Venkovský dům/chalupa	Areál	Architektonická	Otročiněves	3/11
79.	Cáčovna	Industriální objekt	Objekt	Industriální	Nový Jáchymov	3/12
80.	Lesní hřbitov	Hřbitov	Areál	Historická	Nový Jáchymov	3/13
81.	Křížovatka u bývalého dolu	Přírodní prvek	Objekt	Místní	Hudlice	3/14
82.	Bývalý zámeček	Rozvalina	Objekt	Historická	Hudlice	3/15
83.	Dvojdomek č. p. 97 a 293	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Hudlice	3/16
84.	Objekt s č. p. 58	Myslívna/hájovna	Objekt	Historická	Roztoky	3/17
85.	Bývalá sklárna	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Broumy	3/18
86.	Objekt s č. p. 20	Venkovský dům/chalupa	Objekt	Architektonická	Broumy	3/19
87.	Zelený kříž	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Svatá	3/20
88.	Kaplička sv. Jana Nepomuckého	Kaple/kaplička	Objekt	Architektonická	Hudlice	3/21
89.	Pomník Miroslava Tyrše	Pomník/kříž	Objekt	Místní	Hudlice	3/22
90.	Kříž	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Hudlice	3/23
91.	Kříž	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Hudlice	3/24
92.	Hřbitov	Hřbitov	Areál	Historická	Hudlice	3/25
93.	Vila s č. p. 41	Vila	Objekt	Architektonická	Karlova Ves	X
94.	Kaple u vily s č. p. 41	Kaple/kaplička	Objekt	Historická	Karlova Ves	X
95.	Karlova Ves	Osídlení	Areál	Urbanistická	Karlova Ves	X
96.	Stromořadí podél lesní cesty	Přírodní prvek	Areál	Místní	Roztoky	X
97.	Leontýnský zámeček	Zámek	Objekt	Architektonická	Roztoky	X
98.	Ovocná alej	Přírodní prvek	Areál	Historická	Roztoky	X
99.	Pomník U tří kamenných koulí	Pomník/kříž	Objekt	Historická	Karlova Ves	X
100.	Alej	Přírodní prvek	Areál	Historická	Roztoky	X
101.	Kaple „Leontýnka“	Kaple/kaplička	Objekt	Architektonická	Roztoky	X
102.	Kaple svatého Václava	Kaple/kaplička	Objekt	Architektonická	Roztoky	X
103.	Boží muka	Pomník/kříž	Objekt	Architektonická	Roztoky	X

X – Vybrané prvky z terénního průzkumu z r. 2016. Viz kap. 3.2, tabulka 7.

Hlavní výstupy zpracovávané v rámci mapových podkladů zobrazující řešené území slouží jako vypovídající výstup, jehož cílem je identifikace, interpretace a prezentace dochovaných historických krajinných struktur a přírodních vazeb zdejšího území. Další součástí výstupu je snaha o podchycení a zhodnocení vývoje určujících prvků, segmentů a prostorových vztahů zkoumané krajiny.

Mapové výstupy jsou vyhotoveny v prostředí geografického informačního systému (GIS), případně CAD či jiných vektorových nebo rastrových softwarových programech, které dle potřeb a vhodnosti grafického vyjádření zobrazují sledovaný jev. Při grafickém zpracování map byla zvolena předloha, která vhodně vyjadřuje zaznamenané prvky krajinářsko-analytického výkresu.⁵⁷

Prováděná identifikace dochovaných krajinných prvků se zakládá na identifikovaných pramenech v rámci terénních průzkumů, archivních map, literárních podkladech atd., které jsou následně porovnávány se současným stavem, tedy hlavně s leteckými snímky. Porovnáním archivních map a leteckých snímků jsou vymezeny existující a zaniklé komponenty historické kulturní krajiny, které se nacházejí na řešeném území.

Obrázek 42 Králov dub u Broum [zdroj: Hájemství zelené, s. 13]

---

⁵⁷ VOREL 2013 Kulturně historické hodnoty a kompoziční jevy - Krajině památkové zóny Čimelocko-Rakovnicko. URL18.

4 Literární rešerše

„Krajina, a nejen ta naše, je bez pochyby pokladnicí, které si ne vždy patřičně vážíme. Každý z nás v ní hledá a nachází jiné hodnoty a také priority každého z nás ohledně jejího dalšího vývoje se různí.“⁵⁸ Člověk je tvor tvořivý a ne vždy jedná v zájmu ostatních. Umíme zanechávat stopy, které uznáváme a hodnotíme jako dobré či správné. Stopy, které říkají, že si vážíme prostředí, v kterém žijeme a chceme, aby se z něj těšily i další generace. Nicméně ne vždy prosazovaný úmysl či idea je správná, vše co bylo, je a bude vykonáno v krajině, je dobře patrné po další staletí. Vidíme činy našich dávných předků a další generace uvidí naše činy, které odráží náš vztah ke krajině a vnímání její důležitosti v našich životech.

Bezsporu většina lidí vnímá krajinu jako terén, neboli prostředí „nezměněné“. Termín „krajina domova“ naopak můžeme vnímat jako místo, kde žijeme a které uzpůsobujeme svým potřebám po stránce hospodářské a společenské.⁵⁹ Obecné vnímání termínů „krajiny domova“ a „kulturní krajiny“ má k sobě mnohem blíže, než když hovoříme o „krajině“ a „kulturní krajině“ z hlediska vnímání širší (neodborné) veřejností. Když tedy hovoříme o kulturní krajině, tak se nám vybaví krajina, která je pozměněna lidským zásahem a vykonávanou činností v ní. Vidíme před sebou lidská obydlí, obhospodařované pozemky, stromořadí, cesty, vše co zajišťuje naše přežití po stránce fyzické i duševní. Výbor pro světové kulturní dědictví definuje kulturní krajinu jako „kombinované dílo přírody a člověka“, které je názorným dokladem rozvoje lidské společnosti a osídlování v průběhu času, pod vlivem fyzikálních omezení nebo příležitostí daných jejich přírodním prostředím a vlivem postupných společenských, ekonomických a kulturních vlivů, jak externích i interních.⁶⁰ Zrození či spojení přírody a člověka vytváří, v lepším případě, působivé a harmonické dílo, které podtrhuje a zvýrazňuje krajinné dispozice. Člověk dokáže dobře vnímat, vcítit se a následně utvářet spojení s krajinou, které se snažíme ochránit a ctít. Přirozeně ne vždy spojení člověka a přírody respektive krajiny dopadá dobře. Avšak za

⁵⁸ DEHNEROVÁ 2015 100 zajímavých archeologických lokalit Moravy a Slezska; s. 15.

⁵⁹ TUNKA 2001 Co mění krajinu, tvář naší země; s. 77.

⁶⁰ (35) Cultural landscapes represent the "combined works of nature and of man" designated in Article 1 of the Convention. They are illustrative of the evolution of human society and settlement over time, under the influence of the physical constraints and/or opportunities presented by their natural environment and of successive social, economic and cultural forces, both external and internal. They should be selected on the basis both of their outstanding universal value and of their representativity in terms of a clearly defined geo-cultural region and also for their capacity to illustrate the essential and distinct cultural elements of such regions. The term "cultural landscape" embraces a diversity of manifestations of the interaction between humankind and its natural environment. (Report of the Expert Group on Cultural Landscapes, La Petite Pierre (France) 24-26. October 1992, UNESCO. *Report of the Expert Group on Cultural Landscapes*. In: UNESCO [online]. La Petite Pierre, 1992. [cit. 2018-12-20]. Zdroj: URL19.

„kvalitní“ kulturní krajinu budeme považovat takovou krajinu, která vyzařuje pozitivní pocity a kladné vnímání okolí, které podtrhuje kvality a dispozice dané krajiny. Lidské osoby vnáší do krajiny rozmanitost a pestrost, jelikož příroda sama o sobě postupem času inklinuje k monotónnosti.

Historický vývoj kulturní krajiny zanechal v naší krajině bezsporu přetrvávající znaky či stopy lidské činnosti, ač jsou pozitivní nebo negativní. Můžeme hovořit o tom, že zkulturnění krajiny je závislé na čtyřech základních faktorech zastoupených následovně: 1. - v přírodních poměrech, 2. - sociálních a kulturní úrovni společnosti, 3. - hospodářskými a dalšími potřebami lidské společnosti a nakonec 4. - vyspělostí a rozvoje vědy a technologií.⁶¹

Další speciální a důležitou skupinou spadající do kulturní krajiny lze považovat lidové (vesnické) krajinářství, které je specifické a má své identické znaky, ve kterých výrazně figuruje charakter krajiny s výrazným ovlivněním systému trvalých porostů, jak po stránce prostorového uspořádání tak i druhové skladbě. Tato hodnota obsahu a formy venkovské zeleně vždy byla, je a bude cenným znakem a rysem naší krajiny. Osídlování České republiky se značným výskytem malých sídel vznikalo hlavně díky možnostem působení přírodních jevů (závislosti na přírodních poměrech) a morfologickém uspořádání (dispozice ke vzniku sídel), který byl utvářen z převážné míry již ve středověku. Lidové krajinářství utvářející venkovskou krajinu vnímáme jako proces seskládaný z několika činností (hospodářské a sociálně-kulturní potřeby) realizovaný výhradně venkovským obyvatelstvem v závislosti na potřebách a tradičních hodnotách. V takových oblastech je vždy hojně zastoupena podstatná oblast zeleně, které je přiřknuta velká váha a místní důležitost. Zvyklosti spojené s plánováním a realizací venkovské zeleně vždy hlavně záležely na hospodářsko-provozních podmínkách a potřebách vesnice, které pochopitelně také procházely vývojem na základě technických pokroků. Takto nejvýraznější utvářenou činností venkovského života je tradičně hospodářská aktivita, která formuje a ztvárňuje na základě potřeb a podmínek uplatnění trvalých porostů především v prostorovém uspořádání pozemků. Kompozice daná tvarem a velikostí hospodářských pozemků (pozemková struktura) je jednou z nejvýraznějších krajinných estetik venkovské krajiny spolu s polními cestami, které vytváří územní systém krajinných linií.⁶² Můžeme hovořit o tom, že zemědělství je spolu s lesnictvím nejvýznamnější tvůrce naší krajiny.⁶³

Kulturní krajina je výsledkem neustálé činnosti různých civilizací na místech, kde dochází k aktivní spolupráci s přírodou. Nejvýraznější a neaktivnější spolupráce je realizována právě v oblasti zemědělství, kde převažují přírodní síly, které formují jejich podobu. Díky zemědělství nacházíme v krajině lidské měřítko v podobě polí, pastvin, luk, rybníků, sadů, alejí, remízků, soliterních dřevin a dalších prvků formující „zákoutí“ naší krajiny. Aby prováděná zemědělská činnost byla kvalitní, je potřeba citového vztahu zemědělce k půdě, která je předávána po generace. Citový vztah zakládající se na vnímání pestrosti krajiny je součástí identity prostředí, kde žijeme a pracujeme. Tento vztah nalezneme v krajině v různých podobách drobných

⁶¹ WEBER 2001 Cílevědomé utváření krajiny v minulosti a současnosti; s. 35.

⁶² MAREČEK 2001 Lidové krajinářství v obrazu naší země; s. 21 – 27.

⁶³ DOUCHA 2005 Zemědělství a Česká krajina; s. 7.

památek – křížků, boží muk a kapliček. Detaily nacházející se v krajině nám pomáhají s orientací a vytváří jedinečné prostředí, v kterém se člověk cítí spokojený.⁶⁴

Můžeme nyní s jistotou říci, že člověk se z krajiny vytrácí jak po fyzické tak i po emocionální stránce. Dnešní krajině se věnuje mnohem méně pozornosti a důležitosti než v minulém století, jelikož lidé, kteří byli závislí na obživě z obhospodařování půd, dnes přenechali péči místním zemědělcům s potřebnou moderní technikou, která nahradila potřebu starat se a zajímat se o půdu a zemědělství. To však má za důsledek mrzutou skutečnost zanikajících drobných krajinných struktur, které ztrácejí krajinu. Překážky, které vstoupily a oddělily člověka od krajiny, musí být zdolávány s myšlenkou, že chceme žít uvnitř krajiny. Cesta, drobná památka a strom zachycují a uchovávají příběhy, které si můžeme připomínat, pokud budeme uchovávat paměť kulturní krajiny.⁶⁵

Vztah člověka ke krajině prošel bezesporu dlouholetým vývojem, ale otázka nyní položená zní: jakým směrem se budeme ubírat nadále a jaké stopy zanecháváme my v dnešní krajině?

4.1 Typy kulturních krajin

Každý region má poněkud odlišné přírodní a klimatické poměry a s tím související i historický vývoj. Zeleň tyto abiotické, biotické, kulturní i sociálně-ekonomické poměry velmi dobře odráží. Vyjadřuje tak prostřednictvím druhových spekter, jež lze v území identifikovat, jak regionální specificitu, tak i v případě jedinečných a neopakovatelných přírodních a kulturně-historických poměrů individualitu místa.

Krajinná scénérie vzbuzující emotivní pocity pozorovaného krajinného prostoru a skýtající prostorové údaje o území, které jsou zachycené okem pozorovatele⁶⁶, nás informují o současném stavu v daném území.⁶⁷ Děje a procesy utvářející dnešní podobu byly vtištěny do krajinné struktury s trvalým charakterovým rysem, které jsou v různých úrovních zachovalosti zastoupené na území České republiky. Krajinná skladba uchovávající si své neměnné rysy i po celá staletí se stává nezastupitelnou součástí pro většinu typů *kulturních krajin*^{68,69}. Jsou to

⁶⁴ KYSELKA 2001 Tvorba krásy zemědělské krajiny; s. 57.

⁶⁵ MIKEŠ 2005 Paměť krajiny jako prostor k uchování společného evropského kulturního dědictví; s. 75 – 76.

⁶⁶ Pojem krajina, tak jak se nejčastěji používá v dnešní době, je chápána, jako prostor kam dohlédneme. Význam slova krajina tedy v sobě uchovává ohraničení a okraj, jasně vymezené území. GOJDA přednáška Historická krajina I. – Krajina jako fenomén a nositel historické paměti, 4. 10. 2018.

⁶⁷ HRNČIAROVÁ et al. 2009 Atlas krajiny České republiky, Krajina – předmět studia; s. 28.

⁶⁸ Další možnosti výkladu pojmu kulturní krajina: je jedna ze složek přírodní rozmanitosti, která promítne specializované chování jednoho druhu živočicha, tedy člověka. Jinak řečeno se jedná o krajinu silně zasaženou činností člověka. GOJDA přednáška Historická krajina I. – Krajina jako fenomén a nositel historické paměti, 4. 10. 2018. Dále kulturní krajinu můžeme definovat jako, „*takové prostředí, v němž jsou na povrchu terénu zachovány relikty minulých lidských aktivit spojených se sídlením a exploatací krajiny, například příkopy a valy hradišť, mohylová pohřebiště,*

relikty našich předků, kteří ve snaze obdlet a kultivovat své životní prostředí zachovali v krajině dochované stopy minulosti. Uvědomme si, že současná podoba krajiny je výsledkem tisíce let trvajících procesu působení lidské činnosti v podobě změn a proměn, které nazýváme a označujeme souhrnně jako kultivování krajina. Počátek „kulturní krajiny“ datujeme do období před deseti tisíci lety, kdy se člověk rozhodl trvale usadit na jednom místě a přizpůsobit své okolí pro svou obživu a tehdejší životní styl⁷⁰. Ona zvolená „místa“ v počátcích osídlování byla však příznivá z hlediska dostupnosti a hojnosti přirozených zdrojů a umožňovala expanzi do okolí. Tyto vhodné přírodní podmínky, které se nacházely ve stavu nenarušené lidskou činností (přirozený či klimaxový stav), byly postupně přeměňovány a trvale pozměněny. Kulturní krajina v sobě neuchovává pouze stopy tvorby lidské činnosti, ale i dokládá a je svědkem zaniklých činností lidského úsilí.⁷¹

Česká republika se vyznačuje velmi hustou sítí historického osídlení a územím s mnoha malebnými pohledy, které jsou v mnoha ohledech působivé a především atraktivní v oblastech provázané architektury a krajiny.⁷² Vnímání typických a srozumitelných znaků krajiny lze zahrnout do pojmu „rázovitost krajiny“, která utváří obraz krajiny a charakterizuje danou krajinu. Na základě typických znaků území lze krajinu členit a dle individuálních znaků zařadit do typologie krajin České republiky. Rozlišení závisí na intenzitě působení jednotlivých znaků, které se v dané krajině nachází a jsou charakteristická pro větší územní měřítko utvářející krajinou scénérii. V rámci řešení úkolu Ministerstva životního prostředí ČR – Typologie české krajiny (Projekt VaV/640/1/03 - Program biosféra, podúkol Typologie české krajiny⁷³) byly zpracovány

---

zaniklé středověké a novověké vesnice a jejich pluzžina, opuštěné těžební areály, rybníky, komunikace, mlýně, polní opevnění atd.“ GOJDA et al. 2013 Archeologie a letecké laserové skenování krajiny; s. 4. Přičemž J. Sádlo et al. uvádí, že „*kulturní krajina vzniká ve fázi, kdy se strategie trvalého osídlení a soustavného ovlivňování začne vyplácet víc, než strategie kočování a namátkového působení.*“ SÁDLO et al. 2008 Krajina a revoluce; s. 18.

⁶⁹ SKLENIČKA 2001 Permanentní krajinné struktury – jejich funkce a vývoj; s. 8.

⁷⁰ V dnešní době se vyskytují i názory, že kulturní podoba krajiny („předkulturní krajina“) započala již před usedlým způsobem života, kdy převládá strategie osídlení nad kočovným způsobem života. GOJDA přednáška Historická krajina II – Vývoj krajiny od počátku mladšího pravěku do počátku středověku, 11. 10. 2018.

⁷¹ GOJDA 2000 Archeologie krajiny; s. 55 – 68.

⁷² LÍBAL 2001 Krajina České republiky, svědectví tisíciletého kulturního vývoje; s. 30 – 33.

⁷³ Diferenciace typů krajinného rázu v ČR byla řešena v kontextu Evropské úmluvy o krajině. Cílem bylo vymezení typů krajinného rázu a jejich popis z hlediska jejich přírodních, socioekonomických a kulturněhistorických vlastností. V roce 2004 byly rozpracovány dílčí úkoly: Typy krajinného rázu na celostátní úrovni, Typy krajinného rázu na regionální úrovni, Vzácnost typů krajinného rázu v ČR (Obraz krajiny z hlediska zastoupení a významu jednotlivých typů krajinného rázu), Diferencované péče o typy krajinného rázu (Diferenciace krajinných typů z hlediska využitelnosti jejich potenciálů), Digitalizace mapových děl; VaV/640/1/03, LÖW: Typologie české krajiny: Závěrečná zpráva za rok 2004. – Řešitelská organizace: Löw & spol., s.r.o., Brno. Zadavatel: Ministerstvo životního prostředí. – Rok zahájení: 2003. Rok ukončení: 2005. Zdroj: URL20.

charakteristiky kulturních krajin s primární, sekundární i terciální krajinnou strukturou spolu s dalším vyhodnocením sedmnácti charakteristik krajinného rázu pokrývající celé území ČR.

V rámci projektu (VaV/640/1/03) byla stanovena již zmiňovaná typologie krajinného rázu pro celé území ČR s regionálním rámcem charakteristik kulturních krajin a patří tam: 1. výšková členitost georeliéfu ČR, 2. rekonstruované typy lesních porostů a přirozeného bezlesí z hlediska jejich uplatnění v rázovitosti krajiny ČR, 3. biogeografické členění ČR, 4. výjimečný reliéf ČR, 5. typy historických plužin a sídel v ČR, 6. národnostní hranice před II. světovou válkou, 7. hranice staré sídelní krajiny, 8. historické země a jiné autonomní útvary, 9. typy lidových staveb (typické sklony střech, používané materiály a jim odpovídající tvarosloví), 10. oblasti velikostních kategorií venkovských sídel a průmyslová sídla, 11. ložiska uhlí v ČR, 12. scelené státní zemědělské velkostatky v 20. století, 13. typy současných krajin podle způsobů využívání, 14. ochrana přírody a krajiny a stabilita společenstev, 15. památkově chráněná sídla, zóny a dominanty, 16. výjimečné krajinářské kompozice, 17. památná místa v ČR. V průběhu stanovení typologie krajinného rázu bylo vyhodnoceno území ČR podle opozičních hodnotových a rozhodujících charakteristik krajin. Bylo stanoveno osm vůdčích charakteristik pro typy krajinného rázu ČR.⁷⁴

Popis pestrosti naší krajiny je charakterizován osmi typy uváděnými následně: *a. vegetační stupňovitost*, jako vyjádření změn výškového a expozičního klimatu ovlivňujících sled rozdílů přírodní vegetace na ose teplé – chladné oblasti a přeneseně i nížiny – hory; *b. relativní členitost reliéfu*, jako vyjádření osy rovina – velehory; *c. vyjádření výjimečnosti typů reliéfu* na ose reliéf běžný – zcela výjimečný; *d. biogeografické podprovincie*, jako vyjádření odlišnosti geologické a geomorfologické stavby krajiny modifikující vegetační stupňovitost na území Karpatika, Hercynika, Polonika a Panonika (severopanonská podprovincie); *e. struktura využití ploch* v ose krajiny přírodní – krajiny přírodě blízké – krajiny člověkem podmíněné až přeměněné; *f. historické typy sídel a jejich plužin*, jako vyjádření osy úrodné starosídelní krajiny – zemědělsky marginální, neúrodné krajiny, osídlené v novověku; *g. typy lidového domu*, tedy běžných stavebních typů v krajině odvíjejících se od její kulturní a historické kontinuity; *h. vývoj a doba osídlení krajiny* od staré sídelní krajiny od 6. tisíciletí před n. l. po krajiny dodnes neosídlené, jako vůdčí charakteristiky průkazu trvalé udržitelnosti využívání krajiny člověkem v historickém kontinuu.⁷⁵

Při vyhodnocení odlišných typů území byla sestavena hlavní rozlišovací skupina, tzv. vůdčí rámcová krajinná typologická řada: I. Rámcové typy sídelních krajin (vznikly kombinací charakteristik *a, d, f, g a h*), II. Rámcové typy využití krajin (dle charakteristiky *e.*) a III. Rámcové typy reliéfu krajin (vymezovány podle vůdčích charakteristik *b. a c.*).⁷⁶ Další členění v rámci

⁷⁴ LÖW, CULEK, NOVÁK & HARTL 2009 Typy krajinného rázu České republiky, In: Atlas krajiny České republiky – 5. Současná krajina, s. 198 a 199; LÖW & CULEK: *Typy krajinného rázu České republiky*. In: Masarykova univerzita [online]. [cit. 2018-12-30]. Dostupné z: URL20.

⁷⁵ LÖW & NOVÁK 2008 Rázovitost krajiny v přírodních a kulturně-historických souvislostech; s. 64 – 65. Zdroj: URL21.

⁷⁶ LÖW & NOVÁK 2008 Rázovitost krajiny v přírodních a kulturně-historických souvislostech;

vymezení vůdčích rámcových krajinných typologických řad uvádíme v následující tabulce:

Tabulka 9 Tři vůdčí rámcové krajinné typologické řady postihující přímo či zprostředkovaně hlavní skupiny vlastností české krajiny⁷⁷

RÁMCOVÉ SÍDELNÍ TYPY KRAJIN	
Označení	Rámcový typ
1.	Starosídelní krajina Hercynského a Polonského okruhu
2.	Starosídelní krajina Panonského okruhu
3.	Krajina vrcholně středověké kolonizace Hercynského okruhu
4.	Krajina vrcholně středověké kolonizace Karpatského okruhu
5.	Krajina pozdně středověké kolonizace Hercynského okruhu
6.	Krajina novověké kolonizace Hercynského okruhu
7.	Krajina novověké kolonizace Karpatského okruhu
RÁMCOVÉ TYPY VYUŽITÍ KRAJIN	
Označení	Rámcový typ
Z	Zemědělské krajiny
M	Lesozemědělské krajiny
L	Lesní krajiny
R	Rybniční krajiny
U	Urbanizované krajiny
H	Krajiny horských holí
X	Krajiny bez vymezeného pokryvu
RÁMCOVÉ TYPY RELIÉFU KRAJIN	
Označení	Rámcový typ
1.	Krajiny plošin a plochých pahorkatin
2.	Krajiny členitých pahorkatin a vrchovin Hercynika
3.	Krajiny členitých pahorkatin a vrchovin Karpatika
4.	Krajiny rovin
5.	Krajiny rozřezaných tabulí
6.	Krajiny hornatin
7.	Krajiny sopečných pohoří
8.	Krajiny vysoko položených plošin
9.	Krajiny vátých písků
10.	Těžební krajiny
11.	Krajiny širokých říčních niv
12.	Krasové krajiny
13.	Krajiny výrazných svahů a skalnatých horských hřbetů
14.	Krajiny ledovcových karů
15.	Krajiny zaříznutých údolí
16.	Krajiny izolovaných kuželů

s. 65 - 68. Zdroj: URL21.

⁷⁷ VOREL & KUPKA 2009 Aktuální otázky ochrany krajinného rázu 2009; s. 32.

17.	Krajiny kuželů a kup
18.	Krajiny vápencových bradel
19.	Krajiny skalních měst

První rámcová charakteristika se zabývá typologickou řadou sídelních krajin se stanovením 7 sídelních typů krajin, které zachycují jejich základní vlastnosti. Jako nejlépe vystihující provázanost těchto charakteristik se ukázalo členění podle doby vzniku dané sídelní krajiny. V České republice jsou vymezeny tyto rámcové typy sídelní krajiny: a) Stará sídelní krajina Hercynika a Polonika – jedná se o krajinu nepřetržitě osídlenou od neolitu. Sídelní typy vesnic ve většině tvoří návesní ulicovky a návesní vesnice s nepravými traťovými plužinami. Pro oblast je charakteristický lidový typ českého a moravského roubeného domu a běžný je reliéf plošin a pahorkatin s převažující zemědělskou krajinou; b) Stará sídelní krajina Panonika – opět nepřetržitě osídlena krajina od neolitu s převažujícím sídelním typem vesnic tvořící ulicovky či silnicovky (s nepravými traťovými, případně délkovými plužinami). Pro danou oblast je typický lidový typ hliněného, příp. kamenného domu (podunajského typu). Obvyklým reliéfem jsou plošiny a ploché pahorkatiny s převažující mírnou modelací terénu s převládající zemědělskou krajinou, místy i nalezneme lesozemědělské plochy; c) Vrcholně středověká sídelní krajina Hercynika – jde o oblast nepřetržitě osídlenou od vrcholného středověku (tj. od 13. až 14. století). Sídelní typy vesnic v naprosté většině tvoří návesní (a návesní ulicové) vsi s pravou traťovou plužinou. Daná oblast je typická pro český a moravský roubený dům (v severozápadní části sem přesahuje i dům západoevropský hrázděný). Morfologie terénu je v naprosté většině tvořena členitými pahorkatinami a plochými vrchovinami s lesozemědělskou krajinou (lesní a zemědělská krajina tvoří pouze enklávy); d) Vrcholně středověká sídelní krajina Karpatika – oblast nepřetržitě osídlená od vrcholného středověku (tj. od 13. a 14. století). Sídelní typy vesnic v jižní části tvoří návesní (a návesní ulicové) vesnice s pravou traťovou plužinou a v severní části, řadové se záhumenicovou plužinou. Pro danou oblast je charakteristická pestrá skladba původních typů domů (od hliněných na jihu, přes roubený dům moravského Valašska po dům slezského pomezí). Georeliéf je převládán členitými pahorkatinami a v drtivé většině jde o lesopolní krajinu; e) Pozdně středověká sídelní krajina Hercynské – oblast nepřetržitě osídlována až od pozdního středověku (tj. od druhé poloviny 14. století). Sídelní typy vesnic v jižní části území tvoří okrouhlice s paprskovitou záhumenicovou plužinou, v severní části vsi řadové (lesní lánové) se záhumenicovou plužinou. Pro typ ve vnitrozemí je typický českomoravský roubený dům, v severních příhraničních oblastech se v něm projevuje vliv roubeného domu slezského pomezí a západoevropského domu hrázděného. Reliéf je v povětšinou tvořen členitými i plochými vrchovinami a hornatinami s lesozemědělskou a lesní krajinou; f) Novověká sídelní krajina Hercynika – jde o oblast osídlenou až v novověku (tj. nejdříve od 16. století). Typické sídelní typy vesnic jsou řadové (lesní lánové) se záhumenicemi. V této době převažoval v klasické formě roubený dům slezského pohraničí. Morfologie terénu je převážně tvořena hornatinami a je zastoupena především krajinou lesní; g) Novověká sídelní krajina Karpatika – jde o oblast osídlenou až v novověku (tj. nejdříve od 16. století). Sídelní typy vesnic jsou valašské řadové a řetězové vsi s dělenými záhumenicemi, které jsou doplněné rozptýleným osídlením osamělých dvorců s plužinou úsekovou ve vyšších polohách. Převládá roubený typ domu moravského Valašska. V reliéfu silně převažují hornatiny, nižší polohy částečně náležejí k členitým vrchovinám s hlavním zastoupením lesní krajiny.

Druhá rámcová charakteristika krajin ČR se člení podle převažujícího způsobu využití, čemuž odpovídá i typ aktuálního pokryvu zemského povrchu. Nejméně přeměněné jsou krajiny horských holin (nad horní hranici lesa) a lesní krajiny, nejvíce přeměněné jsou zemědělské, a zejména urbanizované krajiny. Rozdělujeme 6 rámcových typů využití území: a) Zemědělské krajiny (Z) – kultivací silně pozměněný typ krajin, kde lesy zabírají méně než 10 % a zemědělské plochy více než 90 %. Mají pohledově otevřený charakter; b) Lesozemědělské krajiny (M) – z hlediska vnitřní struktury jde o heterogenní, přechodový krajinný typ, charakteristický střídáním lesních a nelesních stanovišť. Zastoupení ploch porostlých dřevinnou vegetací kolísá mezi 10 – 70 %. Krajiny mají charakter převážně polootevřený; c) Lesní krajiny (L) – antropicky méně pozměněný, vzácně až přírodní typ krajin, charakteristický velkou převahou lesních porostů (nejméně 70 % plochy), tvoří tedy krajinnou matici. Mají pohledově uzavřený charakter; d) Rybníční krajiny (R) – charakteristické jsou vysokým zastoupením vodních ploch; e) Krajiny horských holí (H) – raritní území ležící ve velehorských fragmentech nad horní hranici lesa; f) Urbanizované krajiny (U) – člověkem nejintenzivněji ovlivněný typ krajiny, charakteristický převahou budov, zpevněných ploch a otevřených technologií.

Třetí rámcová charakteristika pojednává o krajinných typech podle reliéfu a jsou členěny na základě jejich výraznosti, vzácnosti a odlišnosti vymezující se od okolní krajiny. Dle těchto kritérií bylo v ČR vymezeno 19 dílčích typů krajiny, přičemž z nichž 4 jsou v ČR zastoupeny běžně (krajiny plošin a plochých pahorkatin, krajiny členitých pahorkatin a vrchovin Hercynika, krajiny vrchovin Karpatika a krajiny hornatin), tvoří základ české krajiny (okolo 68,25 % území ČR), ostatní jsou vzácné.⁷⁸

Na základě rozčlenění a stanovení charakteristických prvků krajiny lze k určitému typu krajiny přiřadit její přírodní ekvivalent (viz tabulka č. 10). Nově zpracovává typologie historické kulturní krajiny, také stanovuje a člení území dle přírodních podmínek a rozsahu a míry kultivace člověkem. Při stanovení úrovně typu je kladen důraz na míru odlišnosti charakteru krajiny vůči svému okolí a dalších typů se zaměřením na využití krajiny danou lidským zásahem. Nově zpracovávaná typologie v sobě přináší další pohled členění kultivovaných krajin s detailnějším zaměřením stanovených typů kulturních krajin. Typologie historické kulturní krajiny (podle NAKI II) stanovuje 11 typů a 30 podtypů krajin se specifickým znakem. Typologie stanovuje následující typy krajiny: 1) Zemědělská krajina určená specifickým typem osídlení a formou organizace zemědělské půdy; 2) Zemědělská krajina určená dominantní vytrvalou plodinou; 3) Krajina určená dominantní formou využití; 4) Esteticky kultivovaná krajina; 5) Krajina poutních míst; 6) Urbanizovaná krajina; 7) Industriální krajina; 8) Militární krajina; 9) Mytologická krajina; 10) Memoriální krajina a 11) Krajina se vtahem k významné osobnosti.⁷⁹

⁷⁸ LÖW & NOVÁK 2008 Rázovitost krajiny v přírodních a kulturně-historických souvislostech; s. 64 – 68. Zdroj: URL21.

⁷⁹ Typologie historické kulturní krajiny. Pracovní verze (stav srpen 2018). Výstup projektu výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI) DG16P02M034, 2018.

Tabulka 10 Atlas krajiny ČR⁸⁰ – 1. Krajina – předmět studia, str. 26

ČÍSELNÉ OZNAČENÍ	TYPY KRAJIN ČR	PŘÍKLAD
1.	Neovulkanické pohoří	České středohoří
2.	Hornatiny	Krkonošské rozsochy, Boží Dar
3.	Pískovcová skalní města	Broumovské stěny
4.	Vrchoviny	Branenská vrchovina
5.	Údolí řeky Labe	České středohoří
6.	Zemědělská krajina tabulí	Severočeská tabule
7.	Průmyslová krajina	Nová huť v Ostravě
8.	Těžební krajina	Sokolovská pánev
9.	Rekreačně–lesní krajina hornatin	Moravskoslezské Beskydy – vodní nádrž Šance
10.	Zemědělsko-lesní krajina pohraničních vrchovin	Český les
11.	Lesně-zemědělská krajina úvalů	Hornomoravský úval
12.	Zemědělsko-lesní krajina vrchovin	Křivoklátská vrchovina
13.	Urbanizovaná krajina	Praha
14.	Lesně-zemědělská krajina kotlin	Jaroměřická kotlina
15.	Kulturní krajina luk a rozptýlené vegetace	Bílé Karpaty
16.	Lesní krajina hornatin s ledovcovým jezerem	Šumava – Černé jezero
17.	Rybniční pánevní krajina	Třeboňská pánev
18.	Lesní krajina pahorkatin	Svahy údolí řeky Dyje
19.	Zemědělská krajina sníženin	Hostěrádky-Rešov a okolí

4.2 Lesní krajiny

Přírodu beze stromů můžeme i nakrátko obdivovat a kochat se odlišností krajiny od té naší, ale žítí v těchto krajinách, kde nenacházíme stromy, si těžko lze představit. Les a strom lze zahrnout do základních podmínek lidského života, který má svou historii a minulost jako obecně vše na naší planetě. Obraz či podoba lesa je utvářena jednotlivým stromy a dřevinnou skladbou, která ovlivňuje naše vnímání. Dlouhověkost stromu, který v krajině pobývá po několik generací, upevňuje pouto lidské a krajinné. Tento silný vztah můžeme pozorovat při vyvolaných negativních pocitech v případě kácení stromů, které dokáže roztrpčit davy lidí.⁸¹ Nejprve se na našem území hojně rozšiřovala bříza a osika, za ní vzápětí postupovala borovice následovanou lípou, dubem a lískou. Nicméně mezi prvotní stromy, které se šířily po skončení doby ledové, byly u nás buk, smrk a jedle. Smíšené lesy jsou esteticky i ekologicky cennější oproti monokulturním pěstebním metodám, které degradují biologickou diverzitu.⁸²

Již v nejstarších lidských kulturách hrál les bezesporu význačnou roli, která zasahovala do

⁸⁰ HRNČIAROVÁ et al. 2009 Atlas krajiny České republiky, Krajina – předmět studia; s. 26.

⁸¹ KOMÁREK 2006 Stromy a jejich vnímání člověkem, s. 16.

⁸² PROCHÁZKA 1923 Člověk, les a strom, s. 3 a 11.

všech rovin praktických a materiálních až po náboženskou a spirituální. Dřevo bylo od pravěku nepostradatelnou surovinou mnohostranně užívanou v každodenním životě. Dřevo bylo hojně užívané ve vojenství (palisády, opevnění, mosty, loďstvo atd.), ale i v obyčejných životech (výstavby domů, výroba vozů, nábytku, nástrojů, nádobí, vodovodních vedení, hraček atd.) a sloužilo také pro otop. Les byl neodmyslitelnou součástí pozemkového vlastnictví aristokratů a význačných osobností, která podtrhovala jeho význačnost a uvědomělou důležitost a nezastupitelnou roli v lidském životě.⁸³

Lesy a lesní půdy v současnosti pokrývají jednu třetinu našeho území a plní nenahraditelnou funkci reprodukovatelného zdroje, ale také mají výsadní postavení v přírodních a krajinných složkách či odvětví představující vzácnou součást našeho národního bohatství. Významnost postavení lesů v našich životech potrhává skutečnost, že všechny lesy jsou chápány jako významný krajinný prvek.⁸⁴ Podstatné postavení lesní krajiny podněcuje potřebu racionálního víceúčelového obhospodařování a zároveň na straně druhé nezbytnost uvážlivé soustavné ochrany s ohledem k současným potřebám, ale zvláště z důrazem trvale udržitelných přístupů pro následné generace.

Naše společnost je na lesích závislá bez ohledu na formu vlastnictví lesních pozemků. Tento fakt je podpořen celospolečenským vnímáním rovností funkce lesa, avšak to neznamená jejich hodnotovou rovnost. Dosavadní přístupy hodnocení funkce lesa vychází ze společenských požadavků, „jakou funkci má les plnit v daném čase“. Zakotvení tohoto principu nalezneme v zákoně o lesích č. 289/1995 Sb.⁸⁵, ve znění pozdějších předpisů.⁸⁶ Do rozdělení funkčních účinků lesa lze zahrnout funkci bioprodukční, ekologicko-stabilizační, hydricko-vodohospodářskou, edaficko-protierozní, sociálně-rekreační a zdravotně-hygienickou, vyplývající z jejich účelovosti. Adekvátní přístup preference přirozené dřevinné skladby lesních porostů podporuje zajišťování a zkvalitňování funkčního účinku lesa. Tedy jediná cesta k trvale udržitelnému víceúčelovému hospodaření vede přes vztah k lesu a osobních přístupů uživatelů.⁸⁷

Další neodmyslitelnou součástí lesů zaujímá myslivost, která byla formována tradicemi s důrazem na citlivější přístup k lesní zvěři při ochraně lesní krajiny.⁸⁸ Lov patří k nejstarším činnostem obživy člověka, který přinášel základní potravu, kůže a kožešiny pro oděv a z paroží

⁸³ BEDNAŘÍKOVÁ & KYSUČAN 2006 Mezi uctíváním a drancování – vztah k lesu v klasickém starověku, s. 18 – 25.

⁸⁴ Významnými krajinnými prvky jsou lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy. Významný krajinný prvek (VKP) je definován v § 3, odst. 1, písm. b) zákona o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb., v platném znění.

⁸⁵ Kategorie lesů dle § 6: Lesy se člení podle převažujících funkcí do tří kategorií, a to na lesy ochranné, lesy zvláštního určení a lesy hospodářské.

⁸⁶ TLAPÁK a kol. 2001 Perspektivy souběhů krajinářských a lesnických aktivit s principy uchování tváře naší krajiny, s. 60 – 64.

⁸⁷ SCHNEIDER 2001 Celospolečenské funkce lesů, s. 65 – 68.

⁸⁸ BLÁHA 2001 Cestou do lesa, s. 85.

člověk zhotovoval primitivní nástroje a šperky. V současné době se jedná o komplexně pojatý obor, který je dlouhodobě plánován a systematicky prováděn v souladu právní legislativou⁸⁹. Myslivost je nedílnou součástí aktivit člověka v přírodě, spočívající v ochraně a péči žijících živočichů, která se pozitivně promítá do přírody.⁹⁰

4.3 Kulturní hodnoty lesní krajiny

Vnímání lesní krajiny lidskou bytostí je mnoha případech ambivalentní. Zajímáme se o les z hlediska materiálního přínosu člověku a je nahlíženo na les po stránce produkční a výnosové. Lidé, kteří dnes rozhodují o osudu lesa (vlastníci, nájemci, hospodáři, myslivci i zákonodárci) uvažují a řídí se ekonomickými a technologickými hledisky. Na straně druhé les představuje oblíbenou a vyhledávanou část krajiny pro pořádání výletů a procházek z důvodu odpočinku a útěku z hektického prostředí.⁹¹ Les podněcuje a silně stimuluje lidskou mysl v její představitosti a tvořivosti. Lze hovořit o tom, že lidský postoj k lesu byl výrazně ovlivněn třemi vlivy: a) Biofilii⁹², b) Předáváním vědomostí a sociálních struktur, vyjadřující symboliku lesních krajin a c) Vědecké a odborné poznávání a jeho popularizace.

Tyto tři složky působí na člověka a nelze je od sebe oddělovat. Symbolická úroveň lesa se může stát přímým obrazem historické zkušenosti, tak i kulturní modifikací, která spojuje člověka a přírodu.⁹³ Předávání zkušeností a poznatků je hojně zastoupeno skrze sociální a antropologickou literaturu, kde spisovatelé vymezují a vytváří obraz kulturních šablon krajiny. Skrze významy, které jsou přírodě připisovány, se objekty stávají symboly. Člověk pomocí symbolů činí přírodu smysluplnou a vytváří tak kulturní zprostředkování objektů. Symbolickou roli lesa tvořila hlavně posvátnost a tajuplnost, která pramenila převážně ze špatné orientace a čitelnosti tamní krajiny (střídání temnot s jasnem, houštiny, skrytý meandrující potok, studánky a klikatá cesta, jejíž konec je v nedohlednu).⁹⁴ Lesy a lesní krajina určitě náleží ke krajinám asociativním s významnou náboženskou a uměleckou rolí.⁹⁵ Kreativita živých bytostí vychází zpoza vědomí či nevědomí, které koliduje s estetickým vnímáním dané doby.⁹⁶ Pohledem do historie zjistíme, že před 17. stoletím byl považován ideál krajiny v rovinatých scénériích, polí, sadů a vinic, kde divočina není v zájmu lidských sídel a je raději přetvářena do podob příměstských

---

⁸⁹ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů. Definuje myslivost jako soubor činností směřujících k činnostem konaných v přírodě ve vztahu k volně žijící zvěři jako součástí českého národního kulturního dědictví.

⁹⁰ ŠTÍCHA 2017 Lesní hospodářství, s. 242 a 243.

⁹¹ KLVAČ 2006 Člověk a les, s. 5.

⁹² Podle Wilsona je biofilie lidská potřeba spojovat se s přírodou, či se životem, která je biologicky zakotvená; WILSON & KELLERT 1993 The Biophilia hypothesis.

⁹³ LIBROVÁ 2006 O biofilii; s. 8 – 12.

⁹⁴ KLVAČ 2006 Člověk a les, s. 5 – 7.

⁹⁵ KUČOVÁ 2007 Historická kulturní krajina v kontextu památek světového dědictví, s. 6 – 10.

⁹⁶ KOMÁREK 2008 Příroda a kultura: svět jevů a svět interpretací, s. 200.

lesíků. Kolem období 1700 je na našem území nejmenší rozloha lesů. Přírodní ideály jsou zobrazeny v geometrizovaných parcích, kde tráva, keře i stromy rostou do podob a forem udaných lidskou rukou. Ve středověku také nelze hovořit o zalíbení v lesní krajině, a pokud byl les zmiňován, tak ve spojení s nebezpečným a zlým místem, či případně místo úkrytu. V těchto dobách neměl les estetickou funkci, sloužil jako lovecký revír, zdroj dřeva či dřevěného uhlí. Estetická záliba spočívala v jednotlivých objektech (květ, pták, ovocný strom a zákoutí potoka), kde se neocenila celá krajina. Estetické trendy se začaly pomalu přetvářet v období renesance a příroda dostává významnější roli v lidských životech (myšlení, vědě a umění). Naše vnímání lesní krajiny je dodnes silně ovlivněno postojem k lesu v období romantismu, mající počátek okolo roku 1790. Les s ambivalentní symbolikou temna a tajemna přispěl k vnímání živosti přírody a pohádkovým bytostem. Velké oblíbenosti lesů zapříčinila i umělé vysazování na místech, kde se les nikdy nevyskytoval.⁹⁷

Kulturní hodnoty neboli pozůstatky lidských zásahů v podobě především hospodářské činnosti nacházíme dodnes v této krajině v podobě lesnických staveb (lesní železnice, vodní kanály, skluzy, klauzy, cesty pro saně, uhlířské osady, drobné objekty dřevního průmyslu a objekty lesní správy atd.). Potřeba provádět lesnické činnosti vznikala spolu s rozvojem lesnictví a hospodářského využívání lesů.⁹⁸ V lesích můžeme nalézat i objekty nesouvisející s lesním hospodářstvím. Oblíbenou kratochvílí šlechticů a králů byl lov, který byl podporou v zakládání obor a bažantnic a dále v blízké návaznosti na obydlí hradů či loveckých zámečků.

V lesní krajině nalézáme mnohé rozličné pozůstatky např.: archeologická naleziště, zříceniny hradů a dalších objektů, pozůstatky dolní činnosti, zaniklé liniové struktury cest či jiné krajinné struktury, sídla atd. Dále v lesní krajině nacházíme mnoho fragmentů, které v minulosti měli hospodářskou či jinou funkci a jejichž poslání bylo ukončeno. Díky zanechané činnosti bez další údržby jsou v nynější době nalézány fragmenty v pozměněných podobách.⁹⁹

Starobylé způsoby hospodaření jsou také považovány za historickou hodnotu, které nalézáme u výmladkových porostů s dlouhodobým a kontinuálním vývojem starých pařezin. Česká republika byla takto v minulosti obhospodařována především v oblastech teplých pahorkatin a vrchovin.¹⁰⁰ K významným přírodním prvkům ve starobylých pařezinách patří zejména výmladkové polykormony, hlavaté stromy, doupné stromy, dendrotelmy, výstavky, ekotony, světliny a významné druhy rostlin a živočichů.¹⁰¹ Mezi významné historické prvky lokalit výmladkových lesů řadíme archeologické památky, hraniční kameny, hraniční příkopy a valy, hraniční stromy, pověsti a legendy, sakrální objekty, staré cesty a stezky, technické objekty a zbytky plužin. V lesní krajině můžeme nalézt až jednu třetinu dokumentovaných archeologických památek především v podobách hradišť, neopevněných sídlišť, mohylových a plochých pohřebišť, zřícenin a zaniklých vesnic. Hraniční příkopy a valy, hraniční kameny,

---

⁹⁷ STIBRAL 2006 K estetickému vnímání lesní krajiny, aneb od kdy je les krásný?, s. 36 – 41.

⁹⁸ TOMÁNEK 2017 Lesnické stavby, s. 95.

⁹⁹ KUPKA 2018 Kulturní hodnoty lesní krajiny, s. 192 a 193.

¹⁰⁰ BUČEK & ČERNUŠÁKOVÁ 2016 Historické prvky v lokalitách starobylých výmladkových lesů, s. 18.

¹⁰¹ BUČEK 2009 Starobylé lesy v krajině a jejich geobiocenologický výzkum, s. 10 – 16.

mezníky a hraniční stromy patří mezi topografické terénní památky, které dokládají tehdejší vlastnické poměry a vývoj krajiny.¹⁰²

Drobné památky můžeme rozdělit do různých skupin, které se vyznačují zvláštními kvalitami, osobitým výtvarným podáním a historickými proměnami. Můžeme je hodnotit z hlediska materiálu, funkce či výtvarného vývoje. Nejsnazší přístup hodnocení je po stránce materiálu, tedy hodnotit převažující hmotnou podstatu drobné památky, která ukazuje rovněž i na historický vývoj (krajové zvyklosti). V lesní krajině jsou nejčastěji zastoupené památky z dřevěného, kamenného nebo železného materiálu. Výchozím materiálem drobných znamení (památek) v krajině bylo bezpochyby dřevo, i z hlediska jako materiálu Kristova kříže se spjatou symbolikou. Dřevěná znamení, která se nacházejí v krajině z důvodu orientace, jsou hojně živé stromy. Dále kříže, kapličky a zvoničky byly také zhotovovány ze dřeva, z důvodu rychlé dostupnosti materiálu a snadné a rychlé opracovatelnosti. V dnešní krajině stále můžeme nacházet zástupce této skupiny především v podobách mohutných křížů či drobných křížků u cest (upomínky nehody). Nejčastějším materiálem drobných památek byl ovšem kámen, materiál, který díky své trvanlivosti umožňuje zachytit vývojovou řadu od památek pravěkých až po současnost. Do této kategorie je možno zařadit i přírodní útvary, které se druhotně staly památkami či orientačními body v krajině, byly označeny křížem, sloužily jako podklad k reliéfu vytesanému do skály nebo byly osazeny doplňky z jiných materiálů. Obvyklé jsou kamenné solitéry, z nejrůznějších druhů kamene, místních i dovezených, tesané podle schopností kameníka či sochaře (v souladu se slohovými kritérii). Jako součást drobných památek zastoupených v lesní krajině nacházíme i železo, ať kované či lité, různě povrchově upravené a barevně pojednané. Kov se nachází převážně v kombinaci s kamenem, který má nosnou funkci a tvoří podstavec pro umístění kovaného nebo litého kříže nebo sochy. Méně častěji jsou zastoupeny drobné památky zděné, které se nacházejí často v otevřené krajině při poutní cestě.¹⁰³

Nejvíce však byla lesní krajina ovlivněna těžbou a zpracováním dřeva (osady dřevorubců a lesních dělníků, uhlířů a dalších profesí spojených s lesem, zakládání na panstvích často jako nové pravidelné vesnice), která byla doplněna o potřebnou dopravní síť (lesních stezek a cest). Zachované pozůstatky starých cest a stezek (především úvozy) jsou významným dokladem o zpřístupňování krajiny v minulosti a o dávné technologii dopravy dřeva.¹⁰⁴

Lesní krajina v sobě uchovává mnoho kulturních a historických hodnot v široké škále ztvárnění a dochování původních fragmentů. Les je součástí našeho kulturního dědictví a naší krajinné identity. I když je lesní krajina vnímána širokou veřejností spíše za přírodní hodnotu, tak by kulturní a historická hodnota lesa neměla být opomíjena, a naopak usilovat o vyzdvižení kulturních hodnot lesa.

¹⁰² BUČEK & ČERNUŠÁKOVÁ 2014 Lokalita lesů výmladkového původu a jejich význam v kulturní krajině, s. 7.

¹⁰³ BUKAČOVÁ 2006 Krajina a drobné památky, s. 68 – 70.

¹⁰⁴ BUČEK, ČERNUŠÁKOVÁ & FRIEDL 2013 Staré stezky a starobylé výmladkové lesy ve starosídelní krajině, s. 8.

Obrázek 43 Jelen [zdroj: Hájemství zelené, s. 4]

5 Charakteristika studijního území

Milovníci přírody rozpoznají výjimečnost Křivoklátské krajiny nejen díky jedinečné zachovalosti lesních struktur, ale i díky řadě míst krajinných scenérií, které bychom jinde v současné české krajině již stěží dohledali. Mimořádný charakter místní přírody vždy přitahoval a podněcoval tvůrčí mysl osobností, vzpomeneme-li si například na Viktora Palivce, Václava Kočku, Karla Hynka Máchu, Svatopluka Čecha, Otu Pavla, Miroslava Tyrše a Marcela Havlíka. Takto jedinečná oblast si zaslouhuje nadále naši pozornost a veškerou péči a ochranu, kterou ji můžeme poskytnout.

5.1 Popis území a vymezení zájmové činnosti

Území s rozsáhlým a zachovalým komplexem lesní krajiny, která nemá široko daleko obdoby, jedinečným zastoupením skalnatých vrcholů s vyskytujícími se reliktními porosty a nebývalou krajinnou scenérií s podtrhující meandrující řekou nabývá nezměrné důležitosti a cennosti v rámci krajiny na našem území. Z uvědomění důležitosti dané krajiny bylo území vyhlášeno chráněnou krajinnou oblastí výnosem ministerstva kultury č. j. 21 972/78 z 24. listopadu 1978. Sídlo správy chráněné krajinné oblasti je v obci Zbečno. Dále byla pro své vysoké přírodovědné hodnoty oblast Křivoklátska dne 1. března 1977 přijata Organizací spojených národů UNESCO za biosférickou rezervaci^{105, 106}

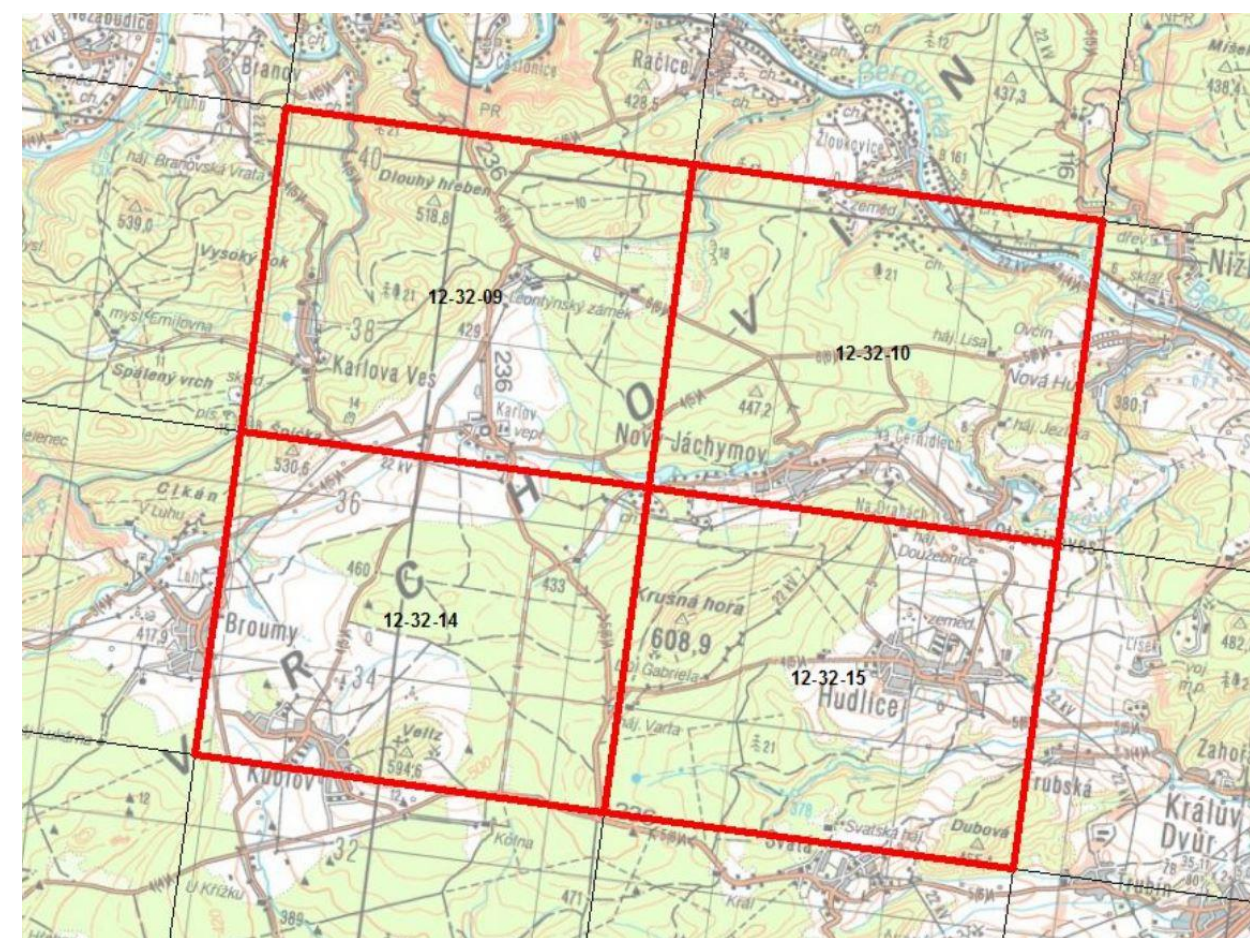
Chráněná krajinná oblast¹⁰⁷ Křivoklátsko se rozkládá na západním okraji středních Čech s přibližnou výměrou 630 km². Výrazný prvek rozdělující oblast přibližně ve středu území je tvořen hlubokým údolním zářezem řeky Berounky, která prochází největší sídelní oblastí Roztok.

¹⁰⁵ Území Křivoklátska patří k nejvýznamnějším územím s velmi zachovalou přirozenou skladbou lesní bioty ve střední Evropě. Pro své vysoké přírodní hodnoty bylo toto území uznáno v roce 1977 organizací UNESCO jako biosférická rezervace v rámci programu MaB – člověk a biosféra (Man and Biosphere).

¹⁰⁶ LOŽEK, KUBÍKOVÁ & ŠPRYŇAR 2005 Střední Čechy: chráněná území ČR, s. 738.

¹⁰⁷ Chráněná krajinná oblast je v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny definována jako rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení. Hospodářské využívání těchto území se provádí podle zón odstupňované ochrany tak, aby se udržoval a zlepšoval jejich přírodní stav a byly zachovány a vytvářeny optimální ekologické funkce těchto území. Rekreační využití je přípustné, pokud nepoškozuje přírodní hodnoty chráněných krajinných oblastí. CHKO má zpracovaný Plán péče, který reguluje činnost v území. Zónování CHKO není trvalé, průběžně (cca po deseti letech) se může upravovat. Úpravy zonace jsou zpravidla nejvíce podmíněny změnami v přírodě, antropogenními vlivy a lesním hospodářským plánem. Zdroj: URL22.

Dané území je poměrně málo osídlené. V CHKO se nachází 88 obcí a 25 do ní zasahuje svým katastrem. Mezi největší obce náležící do dané oblasti patří Roztoky, Skryje, Podmokly, Zbiroh, Kublov, Broumy, Žebrák, Hudlice, Křivoklát, Nový Jáchymov, Nižbor, Hýskov a Bratronice. Oblast Křivoklátska i v minulosti patřila k málo osídlenému oblastem, kromě pravěkého hradiště u Stradonic je dále známé hradiště u Branova „Propadlý zámek“. Ve středověku pak zde vznikaly hrady Křivoklát, Žebrák, Točnick a menší hrady Týřov, Krakovec, Jívno, Jinčov a zámky v Lánech, Zbirohu, Nižboru, na Dřeviči a Leontýnský zámek. A snad nejpozoruhodnějším jevem dané oblasti je vysoká lesnatost činící 60 až 64 %, jejíž příčina je v absenci osídlení v prehistorii, které se nijak výrazně nezměnilo ani ve středověku. Dalším specifickým znakem dané oblasti byla královská honitba, která je reflektována v umístění vesnic, které vesměs tvoří izolované ostrovy uvnitř lesního komplexu.¹⁰⁸

Obrázek 44 Vymezená lokalita řešeného území

Vymezená lokalita řešeného území se vztahuje k čtyřem mapovým listům ZM10 (označení mapových listů: 12-32-09, 12-32-10, 12-32-14 a 12-32-15). Zkoumaná oblast zahrnuje katastrální

¹⁰⁸ KOLBEK 1999 Vegetace Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko, s. 8 a 9.

území Roztok, Račic, Zbečna, Branova, Karlovy Vsi, Nového Jáchymova, Nižboru, Sýkořic, Otročiněvsí, Kublova, Broum, Hudlic, Svaté, Trubské a Trubína, které se nacházejí jižním směrem od řeky Berounky a územně spadajíce do křivoklátského panství. Lokalita je mírně kopcovitá a utvářena místní identitou dominantních vrchů zkoumané oblasti, které jsou zastoupené Velízem (595 m n. m.) a Krušnou horou (609 m n. m.). Hlavní sídelní oblasti spadající do řešeného území se nacházejí v rovinatějších polohách nebo údolních zářezích a hovoříme tedy o obci Hudlice, Nový Jáchymov, Kublov, Broumy a Otročiněves. V souvislosti s četným výskytem osídlením v rámci řešeného území je také oblast tvořena nejen lesním porostem, ale i ve velké míře zemědělskými plochami. Vodní prvek je zastoupen spíše v menší míře v podobě několika potoků, a pak výraznější soustavou rybníků u Nového Jáchymova. Výměra zkoumaného území v rámci vymezení mapových listů ZM 10 činí 72 km².

5.2 Přírodní poměry

Zvolený přístup hodnocení přírodních podmínek byl inspirován postupem dle Martina Culka.¹⁰⁹ Ten stanovuje pět složek, které mají vliv na výsledný charakter krajiny. Jedná se o složku topografickou (geomorfologické podmínky), petrologicko-pedologickou, hydrologickou, atmosférickou a biotickou. Přírodní podmínky popisované v části petrologicko-pedologické jsou v rámci popisu přírodních podmínek rozděleny na část popisující pedologické podmínky a geologické poměry v daném území. Charakteristickým krajinným prvkem území jsou rozlehlé, souvislé lesy s velmi pestrá druhovou skladbou. Křivoklátsko si místy zachovalo obraz české krajiny, jak vypadala před zásahem člověka.

Geologické poměry

Z geologického hodnocení území spadá celá oblast CHKO Křivoklátsko k Českému masívu zvaného Barrandien a veškeré horniny byly zasažené variskými horotvornými pochody, takže je území zvrásněné s výskytem zlomů. Křivoklátské krajině dominuje vyvěřelé křivoklátsko-rokycanské pásmo a proterozoikum, s mnoha výraznými vrcholy na pravém břehu Berounky.¹¹⁰ Starší prvohory jsou zastoupené v CHKO Křivoklátsko dvěma útvary, kambriem a ordovikem. Většina kambrických hornin má spíše kyselý charakter a nižší obsah živin s výjimkou bazičtějších andezitů, které tvoří největší skalní útvary především Týřovické skály, stěny v Oupořském údolí, na Babě u Křivoklátska nebo skálu U Anděla při ústí Klučné do Berounky. Ordovik také zastupují sedimenty i vulkanity, které však vesměs vznikaly v mořském prostředí. Tvoří souvislou okrajovou zónu v jihovýchodní části, ale i izolované a oddělené kry, které vystupují v oblasti nápadných hřbetů Dlouhé skály, Velíze a Krušné hory. Převládajícími horninami ordoviku jsou různé typy většinou tmavých břidlic, drob a pískovců. Daleko bohatší

¹⁰⁹ CULEK 2006 Přírodní podmínky území a jejich význam pro krajinný ráz, s. 48.

¹¹⁰ LOŽEK, KUBÍKOVÁ & ŠPRYŇAR 2005 Střední Čechy: chráněná území ČR, s. 739.

horniny jsou zastoupené tzv. komárovským komplexem tvořeného bazickou sopečnou horninou, která vystupuje v okolí Žebráku, Trubína a Hudlic. Na tento vulkanický pás se váží vložky železných rud. Nepatrné plochy oblasti jsou tvořeny sedimenty, které se však vyznačují mimořádnými vlastnostmi ovlivňující místní stanovištní ráz.¹¹¹ Geologická minulost je patrná pouze z míst, kde jsou odhalené výběžky skal, jinak je krajina spíše jemněji reliéfně tvarovaná.

Geomorfologické podmínky

Georeliéf je jedním z činitelů určující atraktivnost daného území. Dokáže se podílet na utváření harmonického měřítka krajiny. Čím je georeliéf nápadnější, tím spíše pak lokalitu označíme za zajímavou a výjimečnou. Morfologické hledisko je tedy důležitou podmínkou při hodnocení krajinných scénérií. Georeliéf dělíme do tří úrovní vnímání dle významnosti v rámci oblasti. První je regionální úroveň (monumentální měřítko), která zahrnuje hlavně pohoří a pánve, které ke své rozlehlosti nejsou zásadně změněné lidskou činností. Druhá úroveň se pohybuje v rozsahu okrsku (lidské měřítko), kde už je možné spatřit změny v rázu krajiny zapříčiněné lidským faktorem. Nejdetailnější rozsah hodnocení georeliéfu se pohybuje v místní úrovni (malé měřítko).¹¹² Geomorfologické členění v rámci Křivoklátské vrchoviny vyčleňuje Lánskou pahorkatinu na severu od Berounky a Zbirožskou vrchovinu na jihu.¹¹³ Prvá má ráz mírně zvlněné plošiny jen s ojedinělými výraznějšími vrcholy, zato však ji rozčleňuje celá síť ostrých údolních zářezů. Avšak daleko rozmanitější krajina se rozkládá na jih od řeky, kde se vyskytují různé horniny v návaznosti na geologickou stavbu.¹¹⁴ Reliéf má charakter ploché vrchoviny s výškovou členitostí 150 – 250 výškových metrů, ojediněle v nejvyšších částech a údolí Berounky má charakter členité vrchoviny, až ploché hornatiny s členitostí 250 až 330 výškových metrů. Nejnižším bodem je koryto Berounky u Berouna - asi 215 m n. m., nejvyšším vrch Těchovín s kótou 616 m n. m. Typická výška regionu je 300 - 580 m n. m.¹¹⁵

Pedologické podmínky

V souladu s vyskytujícími se mírně teplým podnebím patří převládající část Křivoklátska do hnědé lesní půdy s různými typy substrátu dle lokálních klimatických podmínek. Největší zastoupení mají kambizemě vyvinuté na mírně zvlněných plošinách budovaných břidlicemi a drobami proterozoika. Na karbonickém podkladu v severní oblasti se nacházejí živinami chudé kambizemě dystrické, které vystupují také v pásu mezi Zbirohem a Březovou v jižní části CHKO. Ploché úseky se špatným odtokem srážkových vod na hlubších zvětralinách s podílem jílu, vyskytující se v širším okolí Broum, Kublova a zasahující až k Novému Jáchymovu, zaujmají

¹¹¹ KOLBEK 1999 Vegetace Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko, s. 9 a 11.

¹¹² CULEK 2006 Přírodní podmínky území a jejich význam pro krajinný ráz, s. 48 a 49.

¹¹³ DEMEK & MACKOVČIN 2006 Zeměpisný lexikon ČR – Hory a nížiny, s. 255 a 256.

¹¹⁴ KOLBEK 1999 Vegetace Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko, s. 11 a 12.

¹¹⁵ CULEK 1996 Biogeografické členění České republiky, s. 53.

primárně pseudogleje. Krom těchto velkoplošně rozšířených půd se na Křivoklátsku uplatňují i půdy, jejichž vlastnosti jsou především ovlivněny lokálním vodním režimem nebo reliéfem. Avšak jejich výskyt, i když je nepatrný, podstatně zvyšuje stanovištní diverzitu a následné druhové bohatství oblasti.¹¹⁶

Hydrologické podmínky

Území chráněné krajinné oblasti je celkově chudé na podzemní vody. Zdroje podzemních vod jsou vázány na poruchové a drcené zóny nebo na přípovrchovou zvědě kvartérních sedimentů s průlinovou nebo průlinově puklinovou propustností. Celé území je odvodňováno řekou Berouňkou, která protéká napříč chráněnou krajinnou oblastí. Celková rozloha stagnujících a tekoucích vod v oblasti se pohybuje přibližně okolo 4 km², tj. asi 0,6 % z celkové plochy chráněného území. Délka toku řeky Berouňky v území CHKO činí 42 km a spád je 39 m. Na území chráněné krajinné oblasti se nachází 340 vodních nádrží, z nichž největší je nádrž Klíčava s rozlohou 72,5 ha. Vodní nádrže jsou po celém území nepravidelně rozestě krom nejvyšších poloh v jihozápadní části.¹¹⁷

Atmosférické podmínky

Chráněná krajinná oblast náleží celým svým územím do nejteplejší oblasti z mírně teplých – MT 11. Klimatické podmínky jsou ovlivněny srážkovým stínem, který oblast zařazuje do mírně suchých až suchých oblastí, přičemž si Křivoklátsko stále zachovává velký rozsah lesů a hustou síť potoků a říček. Při průměrné roční teplotě vzduchu, která se pohybuje v dané oblasti okolo 7,5 - 8,5 °C, dosahují průměrné roční úhrny atmosférických srážek jen 500 – 550 mm. Z toho nejvíce srážek spadne v červenci. Důležitým aspektem pro místní vegetaci jsou projevující se anomálie. Převažující směr větrů je západní až jihozápadní. V hlubokých údolích kaňonovitého tvaru je vyvinuta výrazná teplotní inverze se slabou výměnou vzduchu v horizontálním i vertikálním směru. Křivoklátsko je charakterizováno dlouhým, teplým a suchým létem, krátkým přechodným obdobím s mírně teplým jarem a podzimem, krátkou, mírně teplou a suchou zimou. Sněhová pokrývka se v oblasti udrží kolem 50 dnů s maximální průměrnou výškou sněhu 20 cm. Mnohé potoky v pozdním létě vysychají. Tento fakt silně ovlivňuje i vegetaci. Ve větší části území je značná převaha mezofilních prvků a jejich společenstev.¹¹⁸

Biotické prvky

Vegetační prvky (biotické p.) jsou nejvíce senzitivní a náchylné na lidský zásah v krajině, proto z tohoto pohledu nestálé odráží vnější podmínky lidského zásahu do přírody.¹¹⁹

Potencionální přirozenou vegetaci představuje složitá mozaika různých typů lesní vegetace. Zdejší křivoklátská krajina je pestrá a bohatá a lze ji rozdělit do dvou fyto geografických celků. Malý severní cíp a Jesenicko-rakovnická plošina náleží do fyto geografického okresu 30, ale převážná část chráněné krajinné oblasti spadá do fyto geografického okresu 32. Výzkum na území prokázal přítomnost výskytu přibližně 1800 existujících druhů. Je zde neobyčejně vysoká zachovalost fauny a flóry, jelikož zde došlo v malé míře k antropogennímu narušení. Největší rozlohu v území zaujímají lesy (62%), u kterých je tvořena dominantní struktura především černýšové dubohabřiny (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*) v nížinných polohách. Naopak ve vyšších polohách pak převládající strukturu tvoří společenství lipových bučin (*Tilio cordatae-Fagetum*). V dobách minulých byl hojný výskyt jedlin, které můžeme spatřit v současnosti v několika rekonstruovaných místech. Habrové javořiny (*Aceri-Carpinetum*) můžeme nalézt hojněji ve strmých suťových svazích a roklinách. Mezi charakteristické dřeviny Křivoklátského lesa patří tis červený (*Taxus baccata*), teplomilná doubrava (*Quercion petraeae*) a kyselá doubrava (*Genisto germanicae-Quercion*). Pokud bychom chtěli vidět různé typy olšin a jasanin, nejlépe uděláme, když se vydáme do údolí potoků. Nesmíme opomenout jedinečnost skalnatých vrcholů, které nabízejí pohled na zbytky vegetace z teplého a suchého období poledové doby, převážně pak reliktní porosty dubu zimního (*Quercus petraea*), jeřábu břek (*Sorbus torminalis*), jeřáb muk (*Sorbus aria*) a borovice lesní (*Pinus sylvestris*). Křivoklátská krajina má vysokou diverzitu, která je doložena například výskytem devíti keřových společenstev z patnácti asociací rozlišovaných v České republice.¹²⁰ Tato pestrá směs stanovišť nahlučených na malém prostoru podmiňuje velké bohatství flóry i hospodářsky významných dřevin, kterých se zde běžně nachází 18–20 druhů, což je na středoevropské poměry velký počet. Bohatství lesních společenstev potvrdil i dendrologický průzkum, který prokázal výskyt více než 80 druhů původních dřevin, stromů a keřů. Další přirozeně druhotně zastoupenou vegetací xerothermního typu jsou trávníky (*Koelero-Phleion phleoidis*).¹²¹ Významným podílem na rozmanitosti této krajiny se podílel člověk, který v oblastech podél potoků zakládal úzké pruhy luk. V barokním období tyto antropogenně vytvořené prvky rozčleňovaly většinu lesních komplexů po celých Čechách. Typickou faunu středoevropské teplé lesní oblasti můžeme nalézt na území chráněné krajinné oblasti Křivoklátska. Mimořádná zachovalost přirozených biotopů podpořila zachování výskytu řady vzácných a ohrožených druhů. Nejvyšší druhovou diverzitu nalezneme u hmyzu, měkkýšů, pavoukovců a obratlovců, které jsou nejlépe probádané.¹²² Mezi významné druhy zařadíme: „Savci: ježek západní (*Erinaceus europaeus*). Ptáci: holub doupňák (*Columba oenas*), lejsek malý (*Ficedula parva*). Obojživelníci: skokan štíhlý (*Rana dalmatina*), mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*). Plazi: ještěrka zelená (*Lacert viridis*). Měkkýši: vřetenatka lesklá (*Bulgarica nitidosa*), v. šedavá (*B. cana*), trojlaločka pyskatá (*Helicodonta obvoluta*), zuboústka sametová (*Causa holosericea*), žebernatěnka drobná (*Ruthenica filograna*), zrnovka *Pupilla triplicata*. Hmyz: kobyłka *Pholidoptera aptera bohemica*, nesytky česká (*Pennisetia bohemica*),

¹¹⁶ KOLBEK 1999 Vegetace Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko, s. 12.

¹¹⁷ LOŽEK, KUBÍKOVÁ & ŠPRYŇAR 2005 Střední Čechy: chráněná území ČR, s. 741.

¹¹⁸ LOŽEK, KUBÍKOVÁ & ŠPRYŇAR 2005 Střední Čechy: chráněná území ČR, s. 743.

¹¹⁹ CULEK 2006 Přírodní podmínky území a jejich význam pro krajinný ráz, s. 56.

¹²⁰ LOŽEK, KUBÍKOVÁ, ŠPRYŇAR 2005 Střední Čechy: chráněná území ČR, s. 743 a 744.

¹²¹ CULEK 1996 Biogeografické členění České republiky, s. 53.

¹²² LOŽEK, KUBÍKOVÁ, ŠPRYŇAR 2005 Střední Čechy: chráněná území ČR, s. 745 a 746.

ploskoroh žlutý (Libelloides coccajus).“¹²³

Vzhledem k historickému vývoji je Křivoklátsko tradičně oblastí lovné zvěře – především vysoké. V současné době jsou v území vysoké stavy jelení (*Cervus elaphus*) a černé zvěře (*Sus scrofa*). Kvalitní, ale méně početná, je zvěř srnčí (*Capreolus capreolus*). Vysazen byl muflon (*Ovis musimon*), daněk (*Cervus dama*) a jelen sika (*Cervus nipon*). Zvláště vysoké početní stavy muflona však působí citelné škody na nejcennějších teplomilných a suchomilných rostlinných společenstvech.¹²⁴

5.3 Historický vývoj

Vysoká míra zachovalosti křivoklátských lesů byla zapříčiněna několika faktory. V první řadě členitý terén a obtížná dostupnost údolí Berounky a jejich přítoků měla svůj vliv a význam na nízkou hustotu osídlení a obdělávaných ploch. Dále jedinečné přírodní podmínky a dobrá dostupnost z Prahy předurčovala danou oblast k účelu lovu a vzniku loveckého hvozdu. Ačkoliv nebyla krajina zásadně přetvořena lidským působením, tak v průběhu minulých let došlo ke změně krajinného vzhledu a to především v okrajových částech oblasti. Nicméně se daná oblast může pyšnit i mimořádnými památkami, včetně hradu Křivoklát.¹²⁵

Vývoj kulturní krajiny na Křivoklátsku

*Pravěk*¹²⁶

V nejstarších dobách Křivoklátsko neposkytovalo vhodné podmínky k osídlení, chudé půdy a málo teplé podnebí nelákalo naše předky do těchto míst. Nejvýznamnější stopy pochází z doby paleolitu s nálezy dokládající přítomnost lovců a sběračů v okolí Křivoklátska. Nálezy dále byly opakovaně dohledány v okolí Lubné u Rakovníka, kde zdejší pazourkové artefakty byly doprovázeny ohništi, kostmi lovených zvířat a vedle něj ještě byly objeveny pozůstatky dalších čtyř sídlišť. Zlomový okamžik nastává s eneolitem (4 300 – 2 200 př. n. l.) a dobou bronzovou (2 200 – 750 př. n. l.), jelikož se v tomto období projevil více vliv člověka, i když spíše lokálně. Jinak do tohoto období formovala krajinu dominantně příroda, i když mohlo docházet k záměrnému vypalování porostů pro vznik mýtin k vyhledávání zvěře. Nejnápadnější stopa je tvořena pohřebními areály s mohylami, které vznikaly rozsáhlými přesuny kamenů a zeminy. Můžeme tak hovořit o snaze částečně osídlit méně atraktivní oblasti na výšinných polohách Křivoklátska. Další stopy po osídlení v době kamenné byly nalezeny v okolí Hředel, Broum, Dubjan, Nového Domu, Krásné doliny, Kublova a Velízu. V období střední doby bronzové (1 600 až 1 300 let př. n. l.) se rozšířil po velké části Evropy kulturní komplex mohylových kultur. Nálezy

¹²³ CULEK 1996 Biogeografické členění České republiky, s. 54.

¹²⁴ KOLBEK 1996 Změny vegetace po 20 letech na některých lokalitách Křivoklátska, s. 85 – 102.

¹²⁵ ŽÁK, MAJER, HŮLA & CÍLEK 2016 Křivoklátsko: příběh královského hvozdu, s. 7.

¹²⁶ ŽÁK, K. – HŮLA, P (2016): Křivoklátsko: příběh královského hvozdu. Rukopis knihy, s. 69 – 77.

z tohoto období byly odhaleny v okolí Hýskova, Hůrce, Zbečna a Zdic. Lid mohylových kultur byl převážně zemědělský. Z pozdní doby bronzové, případně ještě ze staršího období halštatského (600 až 400 př. n. l.), pochází jedno z nejvýznamnějších hradišť v centu Křivoklátska zvané „Na propadeném zámku“ nedaleko Branova. Mezi další významná hradiště zařazujeme Šanci (nacházející se uvnitř Lánské obory), Čihátka a další hradiště v okolí Rakovníka a Jinčova u Nižboru.

*Keltové*¹²⁷

V období kolem roku 500 př. n. l. osídlují Křivoklátsko Keltové. Nejznámějším keltským sídlištěm v této oblasti je opevněné sídlo u Stradonic. Nezvyklá volba lokality je i připisována nedalekým nalezištím železných rud v oblastech Krušné hory a v okolí Hýskova a Železné a možná i mírnému obsahu zlata ve štěrčích Berounky. První keltský poklad byl nalezen roce 1771 v Podmoklech v povodí Berounky. V lokalitě Stradonice bylo od roku 1877 nalezeno více než třicet tisíc předmětů včetně pokladu zlatých a stříbrných keltských mincí. Oblast Křivoklátska byla opakovaně nalezištěm stříbrných a zlatých keltských mincí dále v okolí Zbečna, Týřovic, Hřebečnicků, Zbiroha i u Branova. V blízkosti se nenacházelo již žádné další velké oppidum, tak není přesně vysvětlen vysoký počet nalezených mincí.

Menší množství nálezů pocházelo z hradiště, z období pozdní doby laténské, nacházející se nedaleko obce Hradiště. Laténské nálezy také pocházejí z Broum, Čilé, Skryjí, Sýkořic a Zbečna.¹²⁸ Keltové běžně těžili a zpracovávali železné rudy, což se odrazilo v zásahu do krajiny a lesa. Další výzkumy dokládají, že významnou úlohu hrálo také pastevectví, což mělo za následek odlesnění okolí hradišť. V krajině se také již objevuje významný liniový prvek v podobě cestních sítí, spojující důležité oblasti. Bezpečně však lze identifikovat jen oblasti osídlení, tedy hradiště, ostatní stopy byly překryty činností pozdějších dob.

*Zeměpanský lovecký hvozď a jeho středověká kolonizace*¹²⁹

Charakter krajiny, který byl členitý s kamenitými půdami a rozsáhlými lesy spolu s keřovými podrosty, předurčoval využití krajiny pro chov zvěře. Další podstatný jev (kromě přírodního bohatství) byla snadná dostupnost z Prahy.¹³⁰ V loveckém hvozdu byly nejprve zakládány opěrné body loveckých výprav, dvorec ve Zbečně a později hrady. Kolonizace v 10. až 13. století se převážně týkala staveb hradů a pomálu byla zaměřena na rovinaté úseky na periferii oblasti. Křivoklátsko se v této době stalo cílem hlavně kolonizace vnitřní, tedy slovanským etnikem. Mezi trvale osídlená místa patří do raného středověku Zbečno. Trvale osídlené dvorce byly

¹²⁷ ŽÁK, K. – HŮLA, P (2016): Křivoklátsko: příběh královského hvozdu. Rukopis knihy, s. 80 – 81.

¹²⁸ DRDA & RYBOVÁ 1998 Keltové a Čechy, s. 174 a 175.

¹²⁹ ŽÁK, K. – HŮLA, P (2016): Křivoklátsko: příběh královského hvozdu. Rukopis knihy, s. 83 – 93.

¹³⁰ Můžeme si povšimnout, že s kritériem dobré dostupnosti po nenáročném terénu byly i zakládány hradní stavby Křivoklátska. ŽÁK, K. – HŮLA, P (2016): Křivoklátsko: příběh královského hvozdu. Rukopis knihy, s. 84.

v převaze tvořené z dřevěných staveb. V 11. století je zmiňována kaple na Velízu spolu s obcí Ostročiněves. Postavení hlavního sídla ve hvozdu přebíral Křivoklát až od počátku 13. století a další hrady uváděnými o něco později v písemnostech byly hrady Týřov a Nižbor. Snad do druhé poloviny 13. století (do doby vlády Přemysla Otakara II.) by měla spadat další stavba kamenného loveckého hrádku Jenčova. Další hrad Jivno stál nedaleko Jenčova a oba se nacházely na rovinatějším terénu Kladenska a Unhošťska. Můžeme tedy hovořit o výjimečné hustotě přemyslovských hradních staveb v křivoklátských lesích. Středověké hrady, tvrže a opevněné dvorce jsou zastoupeny v této krajině: Zbečnem, Křivoklátem, Jinčovem, Jivnem, Hradištěm u Slatiny, Krakovcem, Nižborem, Týřovem, Žebrákem, Točným, Žebříkem a Zbirohem. V souvislosti s hradními objekty byl zřizován tzv. manský systém. Jednalo se o podporu obyvatelstvem, které mělo zajistit obranu, dále zajištění funkcí loveckého hvozdu a hradů. Krajem dále procházely různé významné obchodní cesty. U nich vznikly trhové osady jako např. Beroun, Zdice a Žebrák. Probíhala tudy tzv. Polská stezka (od Prahy na západ), Královská stezka (od Křivokláta do Prahy), Zemská stezka - Norimberská (přes Berounku, pod Bránovem na Hřebečnky a pak do Chebu a do Norimberka). Významná byla i tzv. Hradská cesta (z hradu Křivokláta lesem na Broumy a Týřov, dále na hrad Točník).

K hlavní kolonizaci dochází až ve 13. století, kdy docházelo k hlavnímu rozvoji hradske soustavy. Nešlo zde však o získání nové zemědělské půdy, ale o založení sídlišť, která by zde zajišťovala bezpečné lovení. Osídlená krajina rychle expandovala ze starého sídelního areálu do oblastí osídlených v pravěku. Ojedinele se objevují malá sídla i v oblastech prudkých strání a hluboce zaříznutých údolích. Na konci 13. století a počátkem 14. století oblast zaznamenala rozsah maximálního rozvoje sídel a současně dochází k maximálnímu rozvoji sítě stezek. V dobách kolonizace tohoto území zde vznikala sídla, kolem nichž docházelo k lokálnímu odlesňování a přeměně určitých úseků lesa na zemědělské plochy. Některé vsi nebo usedlosti zde posléze zanikly, například kvůli nepříznivým podmínkám opakujících se morových epidemií či ukončení těžby, která byla podstatou existence osídlení. Několik zaniklých obcí je známo v okolí vrchu Krušné hory. Motivace k zakládání vesnic mohla být různá, jednak z důvodu zemědělství, jindy kvůli rozvoji lesních řemesel, nebo využití bohatství nerostných surovin. Nové obce vznikaly i v 14. století, např. Hředle (1315) a Hudlice (1341).

Po středověký vývoj křivoklátské oblasti¹³¹

V počátcích 15. století byla tato oblast nazývána Berounsko, spadala však do rozsáhlejšího kraje Rakovnického. V této době Křivoklátská oblast zasahovala až po Skryje a Zbiroh, na severozápadě Starou a Novou Huť. V husitských dobách zde mnoho obcí zaniklo, například Kouřimec, Myslice u Berounky, Protivec u Všetat, silně poničeny byly například obce Míče, Městečko a Velíz. Po bitvě na Bílé Hoře došlo ke zpřísnění roboty, na lid dolehla ještě větší poddanská závislost. Kraj byl těžce postižen třicetiletou válkou, po níž v obcích zůstalo jen velmi málo obyvatel, řada vsí a osad zanikla, jako například Litohlavy nebo Jizárko u Králova Dvora,

¹³¹ ŽÁK, K. – HŮLA, P (2016): Křivoklátsko: příběh královského hvozdu. Rukopis knihy, s. 93-101.

Záhřivec u Zahořan, Újezd u Hudlic. Zaniklo i mnoho tvrzí, k nimž patřily tvrže ve Skřivani, Hlavačov u Rakovníka, Pustá Dobrá u Lán, Stochov, Kalivody, Modřejovice, Slabce, Zhoř, Pístné, Sadlno, Nedvídkov a Kokrdov. Křivoklátské lesy patřily až do roku 1658 k majetku českého krále, lesy tak byly uchráněny před velkými těžbami. Druhá skladba byla zachována, ale značná část okrajových lesů byla poškozena lesní pastvou, hrabáním steliva a sběrem paliva. Díky řídkému osídlení nedošlo k tak rozsáhlému poškození jako na jiných místech Čech. Vzhledem ke zvyšující se spotřebě dřeva byl v habsburských zemích v roce 1754 vydán první lesní zákon nařizující lepší hospodaření. Tento zákon měl vliv na omezení pastvy a vyžadoval hlavně šetření dřevem. V roce 1929 se Křivoklátské panství stalo vlastnictvím Československého státu. V té době již byla druhová skladba lesa změna ve prospěch jehličnanů, což bylo příčinou řady kalamit. Křivoklátsko se nikdy nestalo průmyslovou oblastí i přesto, že se zde odedávna rozvíjelo železářství a v menší míře několik dalších průmyslových odvětví, např. pivovarnictví nebo sklářství. Křivoklátsko bylo v 18. a 19. století významným centrem hospodářství českých zemí. Rozvoj průmyslu, zejména železářství a hutnictví, podporoval nejvíce rod Fiirstenbergů.

Lesní řemesla¹³²

Lesní řemesla můžeme souhrnně označit jako technologicky náročnější činnosti se zpracováním dřeva v lesním prostředí, mezi které patří uhlířství, dehtařství, výroba potaše, sklářství a další.

Uhlířství

Výroba dřevěného uhlí nezbytného zejména jako palivo je řemeslo velmi staré. Od počátku doby bronzové byl znám i způsob výroby dřevěného uhlí. Dřevěné uhlí se vyrábí pomalým neúplným spalováním dřeva za nedostatečného přístupu vzduchu. Vyrobené palivo dosahuje pak mnohem vyšší výhřevnosti. Pravěké postupy pravděpodobně využívaly především mělkých jam, kdy se rozhořelé dřevo částečně zakrylo drny nebo poházelo zeminou a nechalo zuhelnatět. Od 5. století lze dokládat masivnější výrobu, která se rozšiřovala spolu s hutnictvím. Na Křivoklátsku se tato tradice udržovala až do poloviny 20. století. Pro stavbu milíře se připravoval *plac* (místo vodorovné plošiny) která v 17. až 19. století dosahovala v průměru mezi 5 až 10 metry. Milířové plošiny jsou především nápadné ve svazích. *Laterník¹³³* neboli lesní dělník zajišťoval vše potřebné při přípravě milířů a samotná příprava a pálení trvala poměrně mnoho dnů, v případě velkých milířů to pak bylo i v horizontu týdnů. Milířové plošiny jsou nejčastější morfologickou stopou přítomnosti člověka v křivoklátských lesích. Od poloviny 20. století se na území Křivoklátska rozšířila modernější metoda výroby dřevěného uhlí v karbonizačních pecích, které jsou tvořeny z válce silného plechu s průměrem i výškou okolo 2 a 3 m s uzavíratelnými otvory pro možnou regulaci přívodu vzduchu. Od 50. let 20. století se výroba v karbonizačních

¹³² ŽÁK, K. – HŮLA, P (2016): Křivoklátsko: příběh královského hvozdu. Rukopis knihy, s. 109 – 116.

¹³³ Název řemesla pochází od *látra*, délkové míry, která se užívala také k určení objemu vyskládaného dřeva.

pecích se koncentrovala na 4 místech: u Karlovy Vsi, v údolí pod hájovnou Pustá Seč nedaleko Leontýna, u Chyňavské myslivny a na páleníšti Kaly při okraji Lánské obory. Dnes již není žádná v provozu.

Dehtařství

Až do 19. století byl hlavním mazadlem pro pohyblivé části strojů a povozů tzv. *kolomaz*, tedy směs dřevouhelného dehtu, živočišného tuku a někdy i s minerálním plnivem (např. mletého vápence). Dehtaři byli řemeslníci obývající krajní části lesních porostů. Kolomaz využíval každý vodní mlýn, hamr a povoz a našlo se i využití v lidovém léčení, z těchto důvodů byla daná profese velice důležitá. Při suché destilaci (pyrolíze) dřeva vznikají kromě dřevěného uhlí i plynné a kapalné produkty, a právě kapalné produkty, činící až do 15% hmotnosti dřeva, byly předmětem dehtařského řemesla. Nejstarší způsob výroby využíval dehtařské jámy, kde byla jímací část na dně jámy. Dehtařské milíře byly dalším vývojem tohoto řemesla. Nejčastěji bylo vyhotoveno pevné dno milíře s kamennou nebo keramickou dlažbou či s velkým kamenem se žlábkem a otvorem na odtok kapalných produktů. Vývoj byl završen dehtařskou pecí. V Krásné dolině u Lužné je doložen komplex několika dehtařských pecí v letech 1958 – 1959.

Ostatní lesní řemesla

Mezi další lesní řemesla patří výroba *potaše* (draslík v dřevěném popelu je hlavně obsažen jako draselný karbonát), který se vyzíská po úplném spálení dřeva. A právě draselný karbonát byl předmětem zájmu tohoto lesního řemesla s dílnami označovanými podle tradičního názvu surového potaše, *flus* jako *flusárny*. K výrobě se od raného středověku nejprve užívalo jakéhokoliv dřeva včetně plnohodnotné kulatiny. Na Křivoklátsku byl nejčastější dřevinou pálenou pro získání popela buk. Lesní řád zaveden v roce 1754 omezil výrobu zákazem a nařízením o využití pouze podřadného dřeva. Jelikož spotřeba dřeva na výrobu potaše byla obrovská (jeden plnometr bukového dřeva vyrobil zhruba 1 kg kalcinovaného potaše). Flusárna byla doložena i mimo jiné u dvora Karlov.

Potaš byl v našich podmínkách jednou ze základních surovin k tradiční výrobě skla, jako tavidlo. V době vlády Rudolfa II. se obec Broumy na Křivoklátsku stala místem založení nové sklárny pod vedením rodiny Schürerů. Sklářská rodina přišla do Čech na počátku 16. století z Míšeňska a nejprve se usadila v oblasti severních Čech. Místo bylo vybráno velmi dobře, křivoklátské lesy dávaly velkou hojnost dřeva i dalších surovin. Stop těžby v třetihorních písčitých uloženinách je v okolí mnoho a nelze určit, která jáma byla užívána pro účely sklárny. Někdy jsou uvedeny za zdroj písku jámy podél cesty z Broum-Luhu do Karlovy Vsi. Ostatně samotný Luh u Broum byl zřejmě založen hlavně sklářskými dělníky německého původu. Flusárna stávala poměrně daleko od vlastní sklárny ve spodní části Luhu, kde dnes stojí č. p. 43. Při výkopech se zde našly silné vrstvy vylouženého popela. Renesanční sklárna v Broumech pracovala díky příznivým přírodním podmínkám více jak 100 let a stala se ve své době jednou z nejslavnějších skláren na našem území. Původně renesanční stavba sklárny byla v průběhu let stavebně upravována v barokním období.

Kromě sběru lesních plodin a hub skýtá les i další suroviny k potravinářské a chemické

výrobě. Například destilací bukového dřeva lze získat dřevný ocet. Dále jsou dochované záznamy o snaze výroby javorového sirupu ze sbírané javorové šťávy. Také se sbírala míza březová, která se využívala v lékařství a kosmetice.

Další průmysl¹³⁴

Hutnictví

V křivoklátském panství byl na počátku 19. století vybudován nový vysokopeční závod v Novém Jáchymově a přestavěny starší železárny ve Staré Huti a Nové Huti. Na pravém břehu Berounky pod hradem Nižborem byla v roce 1512 Otou z Losu založena železná huť. V průběhu let dostala jméno Nová Huť (dnešní Nižbor). Huť měnila majitele, roku 1679 ji koupil kníže Schwarzenberg a stala se tak součástí křivoklátského panství. Valdštejnové zde později zřídili zbrojařské dílny. V roce 1773 zde byla postavena nová vysoká pec. V roce 1872 zničila obec i huť povodeň, výroba zde byla roku 1876 definitivně zastavena. V roce 1656 je připomínána huť v Hudlicích. Od roku 1628 se dolovala železná ruda ve Hředlích, v roce 1652 zde byl zahájen provoz huti. Od 2. poloviny 17. století se těžila železná ruda ve Zdicích, těžba zde trvala 300 let. V Roztokách byla v roce 1824 postavena železná Huť Marie Anna. Z pověření Karla Egona II. z Fiirstenbergu ji zde postavil František Nittinger. Huť udělala z této osady průmyslové centrum oblasti. Fungovala do r. 1904, r. 1907 ji koupila textilní firma Stein a spol. Po 2. světové válce se zde firmy střídaly. V současnosti zde stojí strojírenský závod Permon, který působí velmi rušivě v okolní krajině.

Pravděpodobně již od dob keltského osídlení se těžila železná ruda na Krušné hoře. Na jejím severním úpatí se nachází Nový Jáchymov, kde byly v 16. století založeny železárny. Od roku 1734 patřily doly a huť Fiirstenbergům. Huť patřila k nejmodernějším v tehdejší Rakousko-Uhersku. Opuštěna byla v roce 1877, důl na železnou rudu byl uzavřen v 2. polovině 20. století. Vedle vysokých pecí vznikly v Novém Jáchymově slévárny zaměřené na výrobu křížů, mříží, pomníků, náhrobků a soch. Mnohé z nich je vidět na místním lesním hřbitově. Roku 1824 zde byla zavedena výroba smaltovaného zboží, o 35 let později byly hutě uzavřeny. V provozu zůstal dočasně jen důl na železnou rudu, který byl uzavřen až ve 20. století. Jako poslední byla otevřena Karlova Huť.

S výstavbou hutí úzce souvisí rozmach pálení dřevěného uhlí v 19. století, které bylo pro hutě nacházející se ve Staré Huti, Nové Huti, Novém Jáchymově a Roztokách nezbytnou surovinou. Po křivoklátských lesích byly rozesety milíře, v nichž se páliho dřevěné uhlí. Milíře zde byly provozovány ještě v prvních letech po 2. světové válce, jejich přítomnost v lesích ovlivnila celou řadu porostů. Uhlí se páliho nejvíce na horním toku Úpořského potoka nedaleko Karlovy Vsi, v lesích bušohradského a skryjského revíru, u Chýňavy, Řevničova a na horní Klíčavě. V roce 2003 byl v Sarváši u Lhoty otevřen skanzen, který představuje pro Křivoklátsko tradiční výrobu dřevěného uhlí v milířích. Lány se nacházejí uprostřed Kladensko-rakovnické kamenouhelné pánve a ještě v osmdesátých letech 20. století se v okolí obce dolovalo černé uhlí a dodnes se

¹³⁴ ŽÁK, K. – HŮLA, P (2016): Křivoklátsko: příběh královského hvozdu. Rukopis knihy, s. 117 – 135.

tu těží lupky. Pro zdejší krajinu proto typické vysoké haldy vytěžené hlušiny. V letech 1948-55 byla vystavěna přehradní nádrž na Klíčavském potoce, která tak vyřešila nedostatek vody pro Kladno.

Sklářství a pivovarnictví

V 16. století založil Kryštof Schürer sklářskou huť v Broumech. Ve své době patřila k největším a nejvýznamnějším sklárnám v Čechách, dodávala výrobky pro císařskou alchymistickou dílnu. Huť byla ve 40. letech 18. století uváděna jako pustá. V Nižboru v roce 1903 postavil Antonín Rtickl sklárnu, která si za sto let své existence vydobyla velmi dobré jméno i na světových trzích. Po 1. světové válce se zde začalo vyrábět olovnaté sklo, které se zde vyrábí dodnes. V této oblasti se rozvíjelo pivovarnictví. Na celém panství se nacházelo třináct pivovarů, později i s pivovarem Krušovickým jich bylo čtrnáct. Pivovar se nacházel v areálu hradu Křivoklát již ve středověku, první dochovaná zmínka o něm pochází z roku 1547. Zároveň zde vzkvétalo lihovarnictví, lihovar byl založen v 19. století například v osadě Karlov.

Křivoklátské lesy

Křivoklátské lesy byly a jsou v centru pozornosti odborné lesnické i laické veřejnosti. Ostatně tato oblast je místem vzniku historického lesnického školství a navrhl ho v první polovině 19. století fürstenberský lesmistr Jan Gintl.

Hned ze začátku musíme konstatovat, že zde není žádná zachovalost z původních přírodních lesů (bez vlivu člověka), jelikož se zde celoplošně projevil zásah člověka do populace lesní zvěře (eliminace velkých šelem a nárůst býložravců se zavedením nepůvodního muflona) a změny složení atmosférických srážek v důsledku exhalací průmyslové činnosti a dopravy. Nicméně je v této lokalitě mnoho cenných porostů, které se svým druhovým složením a vzhledem blíží do dob předindustriální éry. Jedinečnost zdejších lesů spočívá hlavně v tom, že se jedná o lesy s vysokou zachovalostí původních poměrů nacházejících se přitom ve středních nadmořských výškách. Přitom porosty se starými duby, buky, habry, javory, lípami a dalšími dřevinami můžeme nalézat i mimo vymezené rezervace.¹³⁵

*Lesy*¹³⁶

Místní lesní oblast představuje klíčový krajinný prvek, již od středověku až do průmyslové revoluce lesy předurčovaly využití krajiny, tedy soustavu řemesel a pozdější průmyslovou činnost, která se v této lokalitě vyvíjela.

Křivoklátsko nebylo díky vhodné absenci obdělávatelných ploch zasaženo neolitickou revolucí, lze předpokládat, že přirozené lesy v převážné většině přetrvaly až do raného středověku. Početní nárůst obyvatelstva spojeného s kolonizací 13. století pronikl především do míst podél vodních toků a regionálních cest. Již v tomto období byla značná část Křivoklátska

vyhrazena pro lov. Knížecí a později královské lovecké revíry měly svá specifika ve využití lesních ploch, například se v nich nemohlo běžně kácet. Karlem IV. navržený zákoník *Maiestas Carolinae* byl jakousi předzvěstí pozdějších rezervací. Ve středověku mělo využívání lesů člověkem značný vliv na jejich druhové složení. Kolem sídel měli zdejší obyvatelé nejrůznější svobody ve využívání volného lesa a zejména les sloužil k potřebě dřeva a využívání lesních ploch pro zemědělství. Části lesa, které nepřiléhaly k osídleným lokalitám, byly zato regulovány.

Křivoklátsko bylo zvýhodňovanou a oblíbenou oblastí za dob Přemyslovců, a potom znovu za Lucemburgů v době Václava IV. Později však jeho význam upadal a to se odrazilo i v nakládání s křivoklátskými pozemky ve vlastnictví českých panovníků při jejich finančních nesnázích. Přibližně do roku 1775 nedocházelo k umělému zalesnění, to však znamenalo, že významná část lesa byla tvořena mladinou (porostlinou). Od 16. století se na některých místech začaly mladiny oplocovat proti okusu zvěří. Zvěř však měla také vliv na vývoj druhové skladby místních oblastí, jelikož se pouštěla do porostů. Tento řadu let trvající způsob hospodaření vedl k většímu rozšíření druhů s dobrou pařezovou výmladností, zejména habru a dubu. Pokud docházelo k požárům či vypalování lesních ploch, měl zde převahu dub, který na rozdíl od habru díky své borce odolal vypalování. Ve stinnějších polohách lesních prostor se lépe dařilo uchytit buku a částečně i jedlí. Dub byl proto v souboji s bukem vytlačen na sušší a skalnatější pozemky, často s neúplným zapojeným lesem.

Od roku 1658 můžeme datovat systematictější využívání ale i péči o lesní krajinu, kdy bylo území loveckého hvozdu Korunou českou zastaveno Schwarzenbergům a potom roku 1685 prodáno Valdštejnům, od kterých přešlo dědictvím roku 1731 a pozdějším vyplacením v roce 1734 na Fürstenbergům. Období od 16. do 18. století bylo v celých Čechách obdobím nadměrného využívání až devastace lesních ploch. Bylo to v souvislosti s nárůstem vesnického i městského obyvatelstva, rozvoje hutnictví a dalších řemeslných a v pozdější době průmyslných oborů závislých na lesních zdrojích spolu s neexistující lesní obnovou. Velký negativní zásah do lesů podél Berounky měla povodeň z roku 1655, která odplavila 311 připravených vorů a zničila Nezabudický mlýn. V rámci Čech krize vrcholil v polovině 18. století.

Významný vliv na lesní hospodářství a další vývoj lesních řemesel měl lesní řád Marie Terezie. Tento významný mezník také stanovil, že vymýcené plochy se mají ponechat obnově lesa a nemají sloužit k zemědělské činnosti. V období hospodaření Karla Egona I. z Fürstenbergu došlo k rozvoji vzdělání v lesnickém odvětví. Zhruba kolem roku 1800 začíná dovoz a výsev semen a zavádění dřevin pro Křivoklátsko nepůvodní a to zejména smrku a modřínu. Rozvoj těžby železných rud a hutnictví železa založeného na dřevěném uhlí vedlo k velkým změnám v krajině a to především od poloviny 18. století. V roce 1795 byl povolán lesmistr František Alster. V tomto období byl vysoký výskyt milířů, které rychle konzumovaly veškerou dřevní hmotu, která lesích narostla. Smrk se začal více vysévat v roce 1807 a už v roce 1839 je uměle zalesněno 9/10 plochy mýtin. V roce 1852 vychází nový lesní zákon, který má příznivý vliv na lesní hospodářství a zejména na rozsah semenišť a školek. Kolem roku 1920 vývoj lesů příznivý nebyl, jelikož jehličnany byly zastoupeny 78 %, smíšené porosty 18 % a listnaté pouze 4 %. Nicméně uměle vysazované plantáže smrkové monokultury trpěly častými polomy a silnými kalamitami. Suchem je pak nejvíce ohrožená původní křivoklátská dřevina jedle.

¹³⁵ ŽÁK, K. – HŮLA, P (2016): Křivoklátsko: příběh královského hvozdu. Rukopis knihy, s. 101.

¹³⁶ ŽÁK, K. – HŮLA, P (2016): Křivoklátsko: příběh královského hvozdu. Rukopis knihy, s. 102 – 107.

Historický vývoj lesů Křivoklátského panství¹³⁷

V období na sklonku doby ledové se v této oblasti začaly objevovat první dřeviny a posléze, přibližně v období 5 000 – 3 000 let před naším letopočtem, se rozprostírají v území široké a souvislé lesní porosty. Rychlost osídlení krajiny, která se promítá do odlesnění, závisí na přítomnosti méně úrodných a dostupných půd, ale i na vůli panovníka. V průběhu dějin vznikly dvě střediska, Křivoklát a Zbiroh, která měla odlišnou náplň.

Místní oblast byla prokazatelně již od 11. století využívána pražskými knížaty a posléze českými králi jako honbiště. Hony měly důležitou funkci v lesním hospodářství, jednak jako zásoba dvorní kuchyně, ale i z hlediska výroby oděvu ze získaných kůží. V zájmu vrchnosti tedy nebylo, aby honební plocha byla zmenšována a místní zvěř rušena. Nelze zde tudíž hovořit o útoku na lesní prostory, které by byly ukrajovány ve prospěch zemědělské půdy.

Ve zdejší krajině vnikaly uprostřed lesních pustín izolované dvorce, kde sídlili hospodáři, tzv. „lovečtí maní“, se svými rodinami a čeledí. Povinností těchto hospodářů bylo starat se a pečovat o zvěř, chránit ji a v době lovu ji nahánět. Také bylo zapotřebí v době honu poskytovat loveckým družinám přístřeší a stravu. Okolí těchto dvorců nebylo nadmíru klučeno, velikost obhospodařovaného prostoru byla stanovena početností hospodářovy rodiny.

Dále zde byla zastoupena skupina tzv. „svobodných manů“, která měla plnit funkci obránců hradů a hrádků. V držbě měli menší statky s dvorem a s malým počtem poddaných. Umístění těchto statků bylo zpravidla umísťováno mimo areál celistvého lesního komplexu, které nakonec daly vznik dnešním vesnicím.

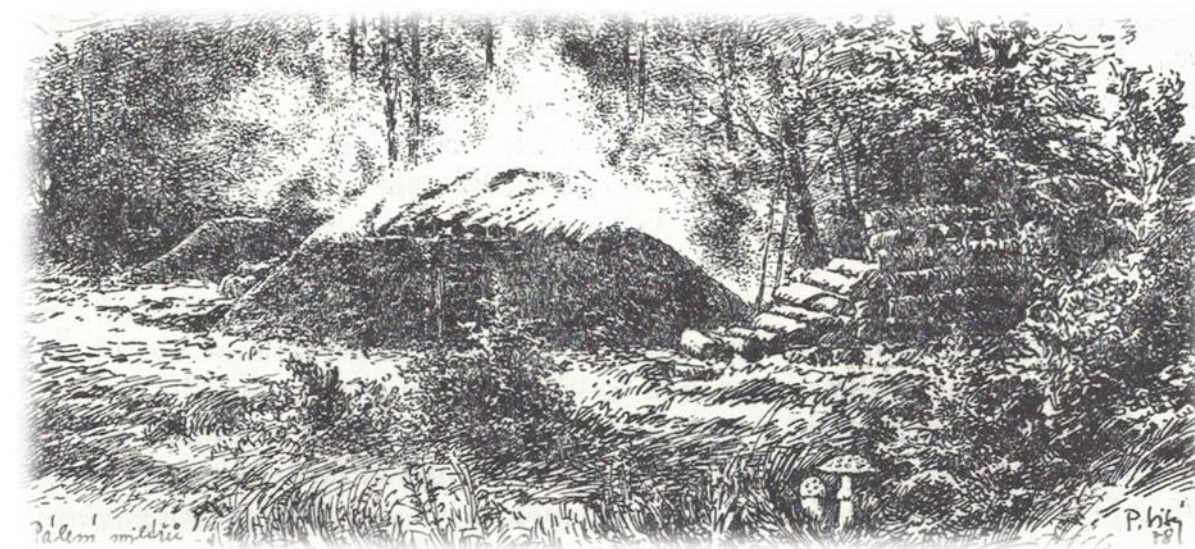
Křivoklátsko v úloze královského komorního majetku bylo již od 14. století opakovaně po částech zastavováno feudálům, kteří byli ochotni půjčovat králi požadované finanční částky. Avšak zastavené okrsky byly posléze vyplaceny českou komorou, aby celistvost nebyla narušena.

V roce 1658 bylo Křivoklátské panství zastaveno hraběti Janu Adolfovi ze Schwarzenbergu za postoupenou pohledávku vůči Braniborsku. Naneštěstí nebyla snaha ze strany Jana Adolfa Schwarzenberga z lesů co nejvíce vyzískat, ale naopak jeho vřelý vztah k lesům přispěl k zachování lesních struktur zavedením pořádku, omezil pastvu dobytka v okrajových partiích lesů, zavedl systém libovolného milíření a vydal řadu instrukcí k ochraně a obnově lesů.

K jednoznačnému zcizení Křivoklátska došlo v roce 1685, kdy císař Leopold I. prodal celé panství hrabatům z Valdštejna. Nový majitelé zachovali převážně většinu nařízení z doby schwarzenberské, a tak se ve způsobu hospodaření mnoho nezměnilo. Vysokou kupní cenu, kterou Valdštejní zaplatili, chtěli z počátku vyzískat z lesního bohatství, ale nemohlo dojít k nadužívání lesů z důvodu nedostatečné komunikační vybavenosti. Proto zaměřili svou pozornost na zemědělství, zakládali nové dvory a rozšiřovali stávající. V majetku Valdštejnů zůstal Křivoklát až do roku 1735, kdy sňatkem princezny Anny-Marie přešel pozemkový statek na Fürstenberg.

Roku 1756 bylo zřízeno druhorozenecké svěřenectví, do jehož čela vstoupil kníže Egon Fürstenberg. Způsob hospodaření se opět mnoho nezměnil, neboť nově prosazované prvky byly prosazovány jen pozvolna. V roce 1795 pominula podřízenost lesů vrchnímu úřadu, když byl povolán lesmistr Alster. Byl tak zaveden moderní způsob hospodaření, pod vedením trojice lesníků dále ve spolupráci s taxátorem Bohutínským a ředitelem nižborských železáren Nittingerem.

Fürstenbergové v roce 1858 přikoupili Horní panství Králův dvůr a v roce 18180 koupili statek Hřebečnický, který dříve patřili ke Křivoklátskému panství. Fürstenbergům patřilo panství až do 20. století, kdy v roce 1921 vykoupilo nově vzniklé Československo zámek Lány se třemi přilehlými lesními revíry. Zbytek fürstenberských velkostatků v Čechách získala ČSR roku 1929 v rámci první pozemkové reformy.

Obrázek 45 Pálení milířů [zdroj: Hájemství zelené, s. 108]

¹³⁷ KOLBEK 2003 Vegetace Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko, s. 87 a 88.

6 Výsledky práce

Provedená identifikace kulturně historických hodnot a kompozičních jevů se zaměřením na lesní krajinu komplexně vychází ze získaných údajů jednak stanovených v rámci terénních průzkumů, ale také z nastudovaných materiálů mapového charakteru, tak i odborných publikací.

6.1 Vymezení prvků zvolených pro analýzu

V rámci terénních průzkumů bylo stanoveno 92 zájmových bodů, které jsou rozšířené o dalších 11 zájmových bodů zkoumaných v roce 2016. Celkem bylo stanoveno 103 potencionálních hodnot v zkoumaném území (tabulka 8). Nicméně v souhrnném hledisku sledovaných hodnot došlo k volbě a následnému postoupení devadesáti prvků pro bližší hodnocení významnosti sledovaného prvku. Prvky vykazující podstatný význam jsou blíže popsány a hodnoceny. Dále jsou analyzovány a hodnoceny informace získané v z mapových podkladů, odborné literatury a dalších zdrojů popsaných blíže v kapitole 3.

Stanovené prvky devadesáti bodů jsou následně rozděleny podle následujících kategorií: Typ – udává a určuje daný objekt (venkovský dům/chalupa, myslivna/hájovna, vila, kostel, kaple/kaplička, industriální objekt, zámek, zemědělský objekt, hřbitov, pomník/kříž, stromořadí, mlýn, osídlení, fara, sokolovna, přírodní prvek, rozvalina, rozhledna, škola a osídlení); Dále jsou popsány a je u nich definován význam v území dle stupnice (1 – jedinečný, 2 – význačný, 3 – místní, 4 – běžný); Hodnota – uvádí z jakého převážného hlediska je objekt či areál ceněn (urbanistická, historická, architektonická, industriální a místní); Lokalita – zařazuje zkoumaný prvek do katastrálního území obce (Roztoky, Račice, Zbečno, Branov, Karlova Ves, Nový Jáchymov, Nižbor, Sýkořice, Otročiněves, Kublov, Broumy, Hudlice, Svatá, Trubská a Trubín).

Tabulka 11 Vybrané identifikované prvky

	NÁZEV	TYP	VÝZNAM	HODNOTA	LOKALITA
1.	Ovčín	Zemědělský objekt	Význačný	Architektonická	Nižbor
2.	Hájovna Lísa	Myslivna/hájovna	Místní	Historická	Nižbor
3.	Hájovna Jezírka	Myslivna/hájovna	Místní	Architektonická	Nižbor
4.	Červený kříž	Pomník/kříž	Význačný	Historická	Nový Jáchymov
5.	Myslivna Pustá Seč	Myslivna/hájovna	Místní	Historická	Račice
6.	Hájovna Kolouch	Myslivna/hájovna	Místní	Historická	Zbečno
7.	Objekt Dubina	Venkovský dům/chalupa	Význačný	Architektonická	Zbečno
8.	Myslivna U Buku	Myslivna/hájovna	Místní	Historická	Roztoky
9.	Hájovna Jeleneč	Myslivna/hájovna	Význačný	Architektonická	Karlova Ves

10.	Emilovna	Myslivna/hájovna	Jedinečný	Architektonická	Branov
11.	Dvůr Karlov	Zemědělský objekt	Jedinečný	Architektonická	Roztoky
13.	Hájovna Varta	Myslivna/hájovna	Místní	Architektonická	Hudlice
14.	Původní zástavba V Luhu	Venkovský dům/chalupa	Význačný	Architektonická	Broumy
15.	Mlýn - V Luhu č. p. 43	Mlýn	Význačný	Architektonická	Broumy
17.	Historická hodnota, Výklenková kaple s pannou Marií	Kaple/kaplička	Místní	Architektonická	Hudlice
18.	Historická hodnota, Busta Josefa Jungmanna	Památník/kříž	Jedinečný	Historická	Hudlice
19.	Typická středočeská selská stavba – Bří Jungmannů č. p. 43	Venkovský dům/chalupa	Jedinečný	Architektonická	Hudlice
20.	Fara - U Fary č. p. 42	Fara	Běžný	Architektonická	Hudlice
21.	Kostel sv. Tomáše	Kostel	Jedinečný	Architektonická	Hudlice
22.	Pomník obětem 1. a 2. světové války	Pomník/kříž	Místní	Historická	Hudlice
24.	Sokolovna	Sokolovna	Místní	Architektonická	Hudlice
26.	Venkovská stavba Jungmannova 19	Venkovský dům/chalupa	Jedinečný	Architektonická	Hudlice
28.	Propadliny po důlní činnosti	Přírodní prvek	Jedinečný	Industriální	Hudlice
30.	Důl Gabriela	Industriální objekt	Význačný	Industriální	Hudlice
31.	Hájovna Kolna	Myslivna/hájovna	Místní	Historická	Broumy
32.	Venkovský dům Kamenec	Venkovský dům/chalupa	Místní	Architektonická	Broumy
34.	Kříž – u objektu č. p. 18; objekt k bydlení	Pomník/kříž	Místní	Historická	Kublov
35.	Venkovská stavba č. p. 25	Venkovský dům/chalupa	Místní	Architektonická	Kublov
37.	Venkovská stavba č. p. 121 a 122	Venkovský dům/chalupa	Běžný	Architektonická	Kublov
38.	Venkovská stavba č. p. 29	Venkovský dům/chalupa	Běžný	Architektonická	Kublov
40.	Venkovská stavba č. p. 71	Venkovský dům/chalupa	Místní	Architektonická	Kublov
41.	Pomník-Josef Leopold Zvonař	Pomník/kříž	Význačný	Historická	Kublov
42.	Škola a Pamětní síň J. L. Zvonaře	Škola	Místní	Historická	Kublov
43.	Pomník - Obětí světové války	Pomník/kříž	Místní	Historická	Kublov
44.	Venkovská stavba - Dům L. Zvonaře	Venkovský dům/chalupa	Jedinečný	Architektonická	Kublov

	NÁZEV	TYP	VÝZNAM	HODNOTA	LOKALITA
45.	Venkovská stavba č. p. 103	Venkovský dům/chalupa	Místní	Architektonická	Kublov
48.	Kaplička se zvoničkou	Kaple/kaplička	Význačný	Historická	Kublov
49.	Vesnická zástavba kolem kapličky se zvoničkou	Osídlení	Místní	Architektonická	Kublov
51.	Kříž	Pomník/kříž	Místní	Historická	Kublov
52.	Venkovská stavba č. p. 100	Venkovský dům/chalupa	Význačný	Architektonická	Kublov
53.	Kříž	Pomník/kříž	Místní	Historická	Kublov
54.	Fara č. p. 52	Fara	Význačný	Architektonická	Kublov
55.	Hřbitov, hřbitovní zeď – fragmenty kláštera	Hřbitov	Jedinečný	Historická	Kublov
56.	Kostel sv. Jana Křtitele	Kostel	Jedinečný	Architektonická	Kublov
57.	Vstup na hřbitov - portál	Hřbitov	Význačný	Architektonická	Kublov
60.	Pomník T. G. Masaryka	Pomník/kříž	Místní	Historická	Broumy
61.	Venkovská zástavba č. p. 11 a č. p. 10;	Venkovský dům/chalupa	Místní	Architektonická	Broumy
62.	Venkovská zástavba č. p. 142	Venkovský dům/chalupa	Význačný	Architektonická	Broumy
63.	Boží muka	Pomník/kříž	Místní	Historická	Broumy
65.	Kříž	Pomník/kříž	Místní	Historická	Nový Jáchymov
66.	Pomník Obětem války	Pomník/kříž	Místní	Historická	Nový Jáchymov
67.	Železářny	Industriální objekt	Jedinečný	Architektonická	Nový Jáchymov
68.	Boží muka	Pomník/kříž	Místní	Historická	Nižbor
69.	Kříž	Pomník/kříž	Místní	Historická	Nižbor
70.	Kámen s vytesáváním	Pomník/kříž	Význačný	Historická	Nový Jáchymov
71.	Pomník hrdinům odboje	Pomník/kříž	Význačný	Historická	Nový Jáchymov
73.	Pomník I. sv. v.	Pomník/kříž	Místní	Historická	Otročiněves
74.	Kaple sv. Jana Křtitele	Kaple/kaplička	Význačný	Architektonická	Otročiněves
75.	Kříž	Pomník/kříž	Místní	Historická	Otročiněves
76.	Kříž	Pomník/kříž	Místní	Historická	Otročiněves
78.	Hornické domy	Venkovský dům/chalupa	Význačný	Architektonická	Otročiněves
79.	Cáchozna	Industriální objekt	Jedinečný	Industriální	Nový Jáchymov

80.	Lesní hřbitov	Hřbitov	Jedinečný	Historická	Nový
-----	---------------	---------	-----------	------------	------

					Jáchymov
82.	Bývalý zámeček	Rozvalina	Význačný	Historická	Hudlice
83.	Dvojdomek č. p. 97 a 293	Venkovský dům/chalupa	Význačný	Architektonická	Hudlice
84.	Objekt s č. p. 58	Myslivna/hájovna	Místní	Historická	Roztoky
85.	Bývalá sklárna	Venkovský dům/chalupa	Jedinečný	Architektonická	Broumy
86.	Objekt s č. p. 20	Venkovský dům/chalupa	Jedinečný	Architektonická	Broumy
87.	Zelený kříž	Pomník/kříž	Místní	Historická	Svatá
88.	Kaplička sv. Jana Nepomuckého	Kaple/kaplička	Jedinečný	Architektonická	Hudlice
89.	Pomník Miroslava Tyrše	Pomník/kříž	Místní	Místní	Hudlice
90.	Kříž	Pomník/kříž	Místní	Historická	Hudlice
91.	Kříž	Pomník/kříž	Místní	Historická	Hudlice
92.	Hřbitov	Hřbitov	Běžný	Historická	Hudlice
93.	Vila s č. p. 41	Vila	Místní	Architektonická	Karlova Ves
94.	Kaple u vily s č. p. 41	Kaple/kaplička	Místní	Historická	Karlova Ves
97.	Leontýnský zámeček	Zámek	Jedinečný	Architektonická	Roztoky
101.	Kaple „Leontýnka“	Kaple/kaplička	Jedinečný	Architektonická	Roztoky
102.	Kaple svatého Václava	Kaple/kaplička	Jedinečný	Architektonická	Roztoky
103.	Boží muka	Pomník/kříž	Jedinečný	Architektonická	Roztoky

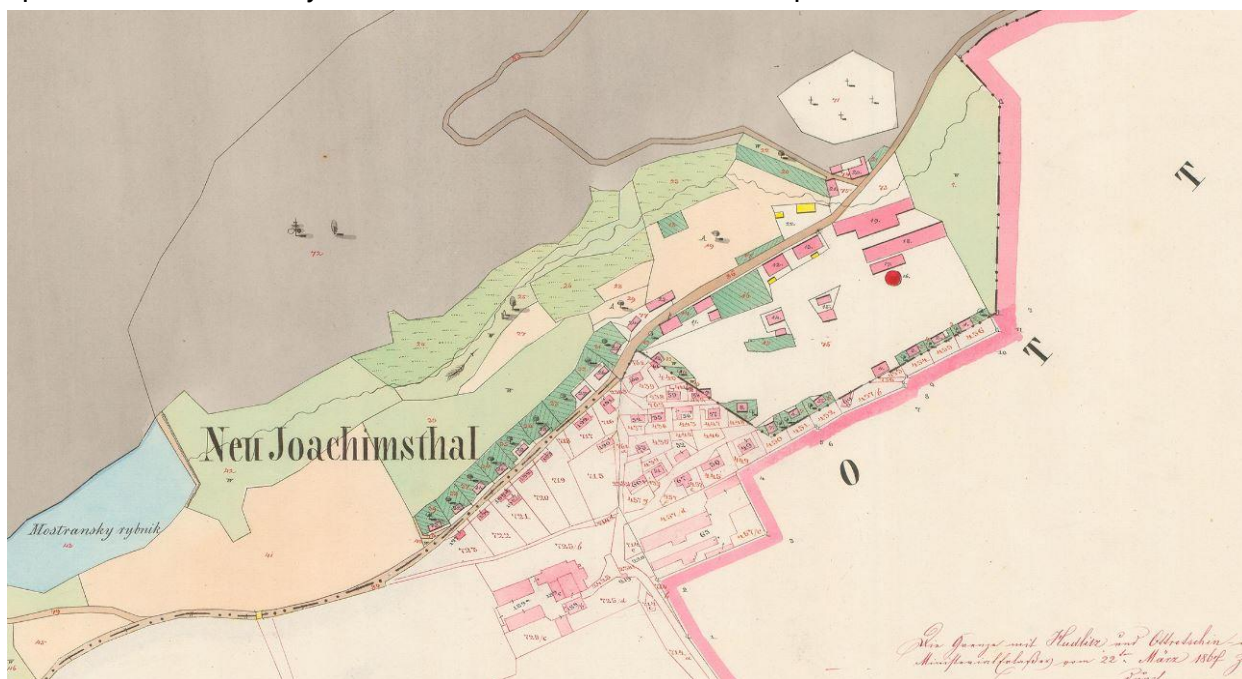
6.2 Historie jednotlivých sídelních lokalit

Sídelní oblastí se postupem času rozšiřovaly a byly zakládány nové. Tehdejší situaci nám napomáhá vyjasnit Müllerova mapa Čech z roku 1720, na které jsou uvedeny sídelní oblasti Hudlice (Hudlitz), Otročiněves (Otroczino), Broumy (Braum), Kublov (Gublow) a Rom, který je součástí dnešního Kublova. Avšak významná část zkoumaného území je dosud zalesněná. V polovině 18. století postihly opakovaně tamní lesy velké polomy a panství se následně rozhodlo lesní porosty na některých místech polomů již neobnovovat a půdu ponechat pro zemědělské využití. Roku 1779 Karel Egon I. z Fürstenberga na tomto místě založil dvůr Karlov. Na mapách I. vojenského mapování (1763 – 1785) můžeme pozorovat vznikající dvůr o dvou budovách, které již respektovaly kruhový půdorys a odpovídaly stovacetistupňovým výsečím. Až na otiscích stabilního katastru (1826-1843) můžeme pozorovat Karlovu Ves (Karlsdorf) a Nový Jáchymov (Neu Joachimsthal). Čímž jsou završené významné změny daného území a od této doby dochází k rozrůstání sídelní oblastí do okolní krajiny.

Nový Jáchymov

Obec byla založena v roce 1810, což z ní dělá nejmladší sídlo v okrese. Impulzem pro vznik

sídla byla výstavba železářského podniku s vysokými pecemi, slévárnou a pomocnými provozy, jejichž zakladatelem byl Fürstenberg, majitel křivoklátského panství v minulém století. Panství přešlo do majetku Fürstenberků v roce 1731, což byl na Krušné hoře počátek velkého rozmachu těžby a zahájení dobývání hlubších ložisek železné rudy. V roce 1772 byla na ložisku založena první dědičná štola (pozdější štola Josef). V roce 1810 bylo započato se stavbou tzv. „Schichthausu“. Vzápětí začala výstavba celého hutního komplexu. Dodnes se v Novém Jáchymově zachovaly kříže, náhrobky a ohrádky hrobů na lesním hřbitově, který na přelomu 30. let 19. století založil František Nittinger. Spolu se vznikem hutí se současně rodila obec. Její první název zněl „Joachimsthal“ na paměť Joachima Egona Fürstenberka. Později pro odlišení od Jáchymova v Krušných horách, byla obec přejmenována na dnešní „Nový Jáchymov“. V roce 1915 byla zahájena doprava rudy dokončenou visutou samospádovou lanovou dráhou do Králova Dvora (délka 6 971 m), v březnu roku 1918 byla zakončena výstavba venkovního elektrického vedení z Králova Dvora s místní strojovnou, rozvodnou a trafostanicí. Zásadním zlomem v historii bylo v roce 1967 úplné zastavení těžební činnosti z důvodu neefektivního zpracování železné rudy a následně došlo k likvidaci důlního provozu.¹³⁸

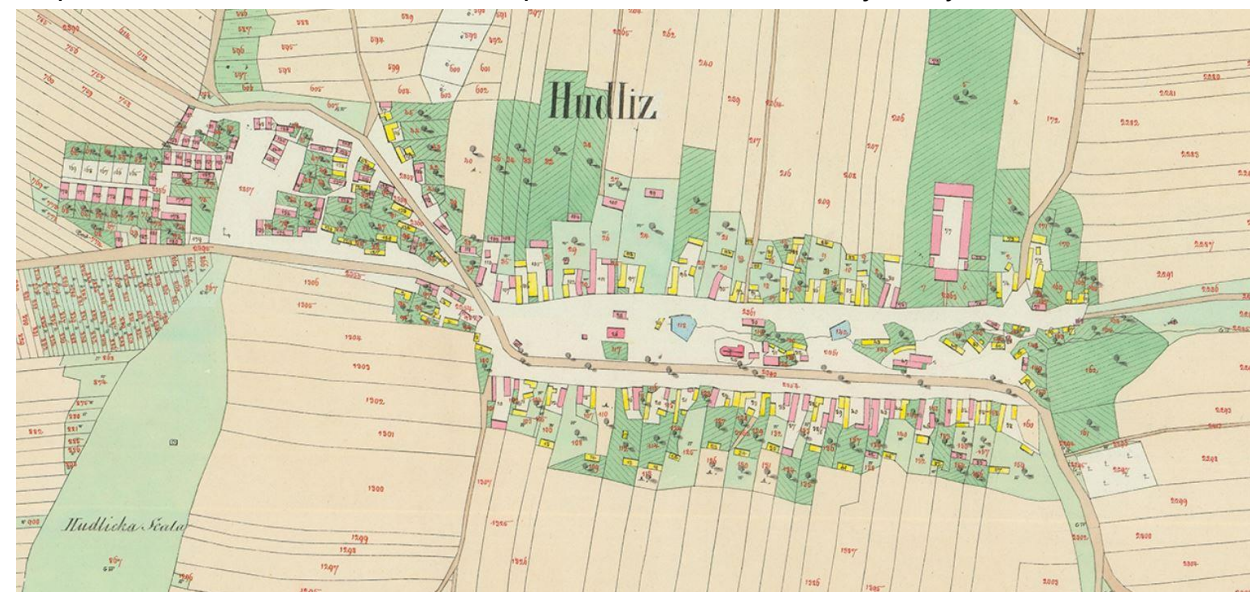
Obrázek 47 Nový Jáchymov - císařské povinné otisky stabilního katastru [Mapový podklad © Český úřad zeměměřický a katastrální, www.cuzk.cz]

Hudlice

První písemná zpráva o vzniku obce pochází ze 14. století (1341 první zmínka o obci). Po vybudování Karlštejna založil Karel IV. v okolí města Berouna další vesnice a Hudlice patřily ke karlštejnskému panství. V letech 1425 až 1437 byl v Hudlicích rytířský dvorec. Obec střídala své majitele a její rozvoj byl přerušován husitskými válkami a válkou třicetiletou. Až kolem roku 1656

¹³⁸ URL23. ŽÁK, K. – HŮLA, P (2016): Křivoklátsko: příběh královského hvozdu. Rukopis knihy.

nastává rozkvět obce s rozvojem železářství. Okolí Hudlic má bohatou geologickou minulost. Z let 1874-1876 pochází pseudorománský kostel sv. Tomáše, jehož věž je další zdaleka viditelnou dominantou obce. Na jeho místě stával skromný dřevěný kostelík. Zajímavostí je, že byl při stavbě nového kostela obezděn a pak teprve zbourán, když stavba nového kostela byla dokončena. V roce 1905 vznikla druhá školní budova. V roce 1924 byla dokončena a uvedena do provozu místní sokolovna, kterou si postavili členové hudlické jednoty Sokol.¹³⁹

Obrázek 48 Hudlice - císařské povinné otisky stabilního katastru [Mapový podklad © Český úřad zeměměřický a katastrální, www.cuzk.cz]

Kublov

Dějiny obce jsou úzce spjaty s historií vrchu Velíz, který se vypíná nad Kublovem. Písemný záznam z roku 1003 dokumentuje událost odehrávající se na území dnešní obce. Kolem roku 1205 za krále Václava I. byly původní dřevěné stavby nahrazeny zděnými. V roce 1421 klášter a kostel vypálili husité a až v roce 1603 došlo k první opravě zničeného kostela, klášter se však neobnovil. V blízkosti této lokality probíhala spojnice mezi zemskými stezkami a jedna z přilehlých lokalit se nazývá Varta a značí tak místo, kde byla tato cesta střežena místními poddanými.¹⁴⁰

¹³⁹ URL24.

¹⁴⁰ URL25. ŽÁK, K. – HŮLA, P (2016): Křivoklátsko: příběh královského hvozdu. Rukopis knihy.

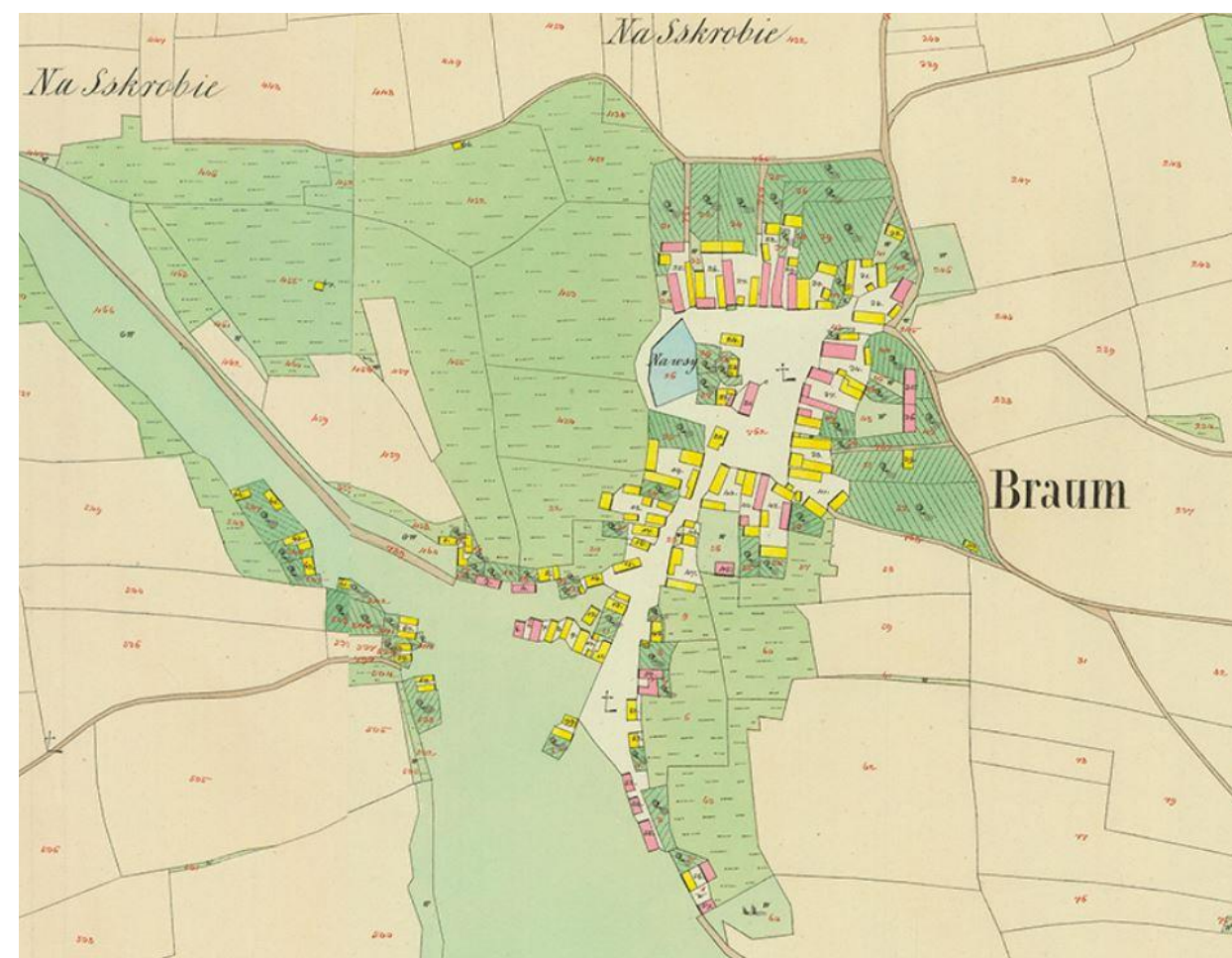
Obrázek 49 Kublov - císařské povinné otisky stabilního katastru [Mapový podklad © Český úřad zeměměřický a katastrální, www.cuzk.cz]

Broumy

V okolí dnešní obce byly prováděné archeologické průzkumy, které prokázaly existenci sídliště z období Keltů a náznaky slovanského osídlení s malou slovanskou osadou z 11. až 13. stol. První písemná zpráva o Broumech se vztahuje k manskému dvoru se dvěma lány dědin, který se nalézal v obci. Manství bylo služební a vztahovalo se ke Křivoklátu. V době husitských nepokojí byl manský dvůr vypálen, jeden lán byl rozdělen mezi osadníky a druhý zůstal jako manství robotné. Manství zaniklo v roce 1658.

Oficiální vznik obce začíná prakticky ve stejné době, kdy jsou Broumy přímo jmenovány v listině Karla IV., dne 13. března 1360. Mezi poddanské povinnosti tehdy patřilo i nadhánění zvěře, chytání do tenat, péče o psy a další pomocné práce při lovu. Les také skýtal poddaným jistotu a bezpečí v době válek. Obec se jako součást křivoklátského panství velmi často stávala zástavou panovníkových dluhů a tak se zde vystřídala řada pánů. V době Jiřího z Poděbrad patřily Broumy 26 let k Týřovu. V době Rudolfa II. byly zastaveny Lobkovicům a patřily k Točniku. V roce 1658 je vystřídali Schwarzenbergové a v roce 1685 celé panství vyplatil Arnošt Josef z Valdštejna. Dědictvím se panství dostalo v roce 1735 knížecímu rodu Fürstenbergů. Za vlády Marie Terezie bylo zrušení roboty a poddanství.¹⁴¹

¹⁴¹ URL26.

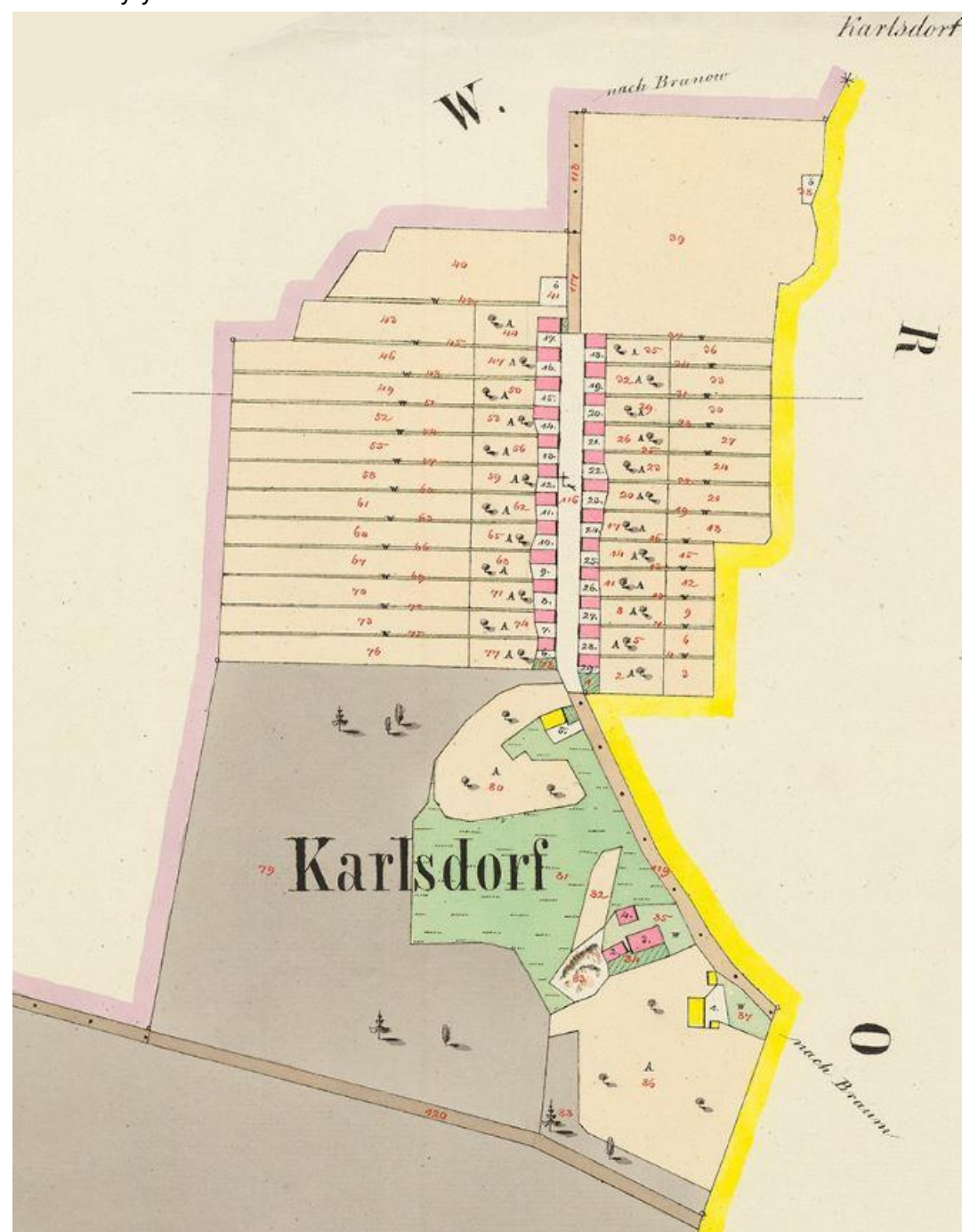

Obrázek 50 Broumy - císařské povinné otisky stabilního katastru [Mapový podklad © Český úřad zeměměřický a katastrální, www.cuzk.cz]

Karlova Ves

Vznik vesnice se váže s potřebou nedostatečného množství pracovníků pro těžbu dřeva v lesích a jeho plavení Úpořem. Z těchto důvodů dne 12. října 1825 psal František Nittinger (vrchní inspektor panství) jeho knížecí jasnosti (Karel Fürstenberk II.), že je v zájmu velkostatku, aby byla postavena dělnická kolonie v blízkosti karlovského dvora. Bylo zhotoveno více návrhů na umístění dělnické kolonie, nakonec byla zvolena varianta vybudování vesnice v lokalitě „U Buku“. Dne 1. srpna 1826 vydal majitel panství Karel Fürstenberk II. rozhodnutí, které souhlasilo s výstavbou nové dělnické kolonie v lokalitě zvané „U Buku“. Obývat vesnici mohly pouze osoby, které byly ochotny pracovat jako nádeníci v lese nebo na polích. Vrchnostenský lesní úřad vyčlenil pro výstavbu jednotlivých domků 26 čtverečných sáhů pro zastavitelnou plochu a 30 čtverečných sáhů pro zřízení zahrad. Jakmile byly veškeré přípravy hotové, povolal se vybraný stavebník, který se mohl pustit do díla. Na výstavbu vesničky se soustředilo velké množství pracovníků, nádeníků a řemeslníků, kteří byli vypláceni z prostředků velkostatku. S vybranými zájemci pak byla sepsána smlouva a došlo ke vzniku Karlovy Vsi, o kterou se hlavně zasloužil František Nittinger. Název vesničky však nenese jeho jméno, ale jméno majitele panství Karla Egona Fürstenberka – Karlova Ves (Karlsdorf). Plány domů a situační zaměření vesnice prováděl knížecí inženýr Gintl. Dále návrh musel splňovat, že všechny domy musí být seřazené pod knížecí cihelnou, po obou stranách cesty a okna světnice mají být obrácena k cestě. Domy

měly být taktéž vybavené jednou světnicí, jedním kvelbem, jednou klenutou kuchyní, jedním neklenutým chlévem a jedním výstupkem. Všechny takto navržené domy měly být zhotovené z kamene a kryty taškami.¹⁴²

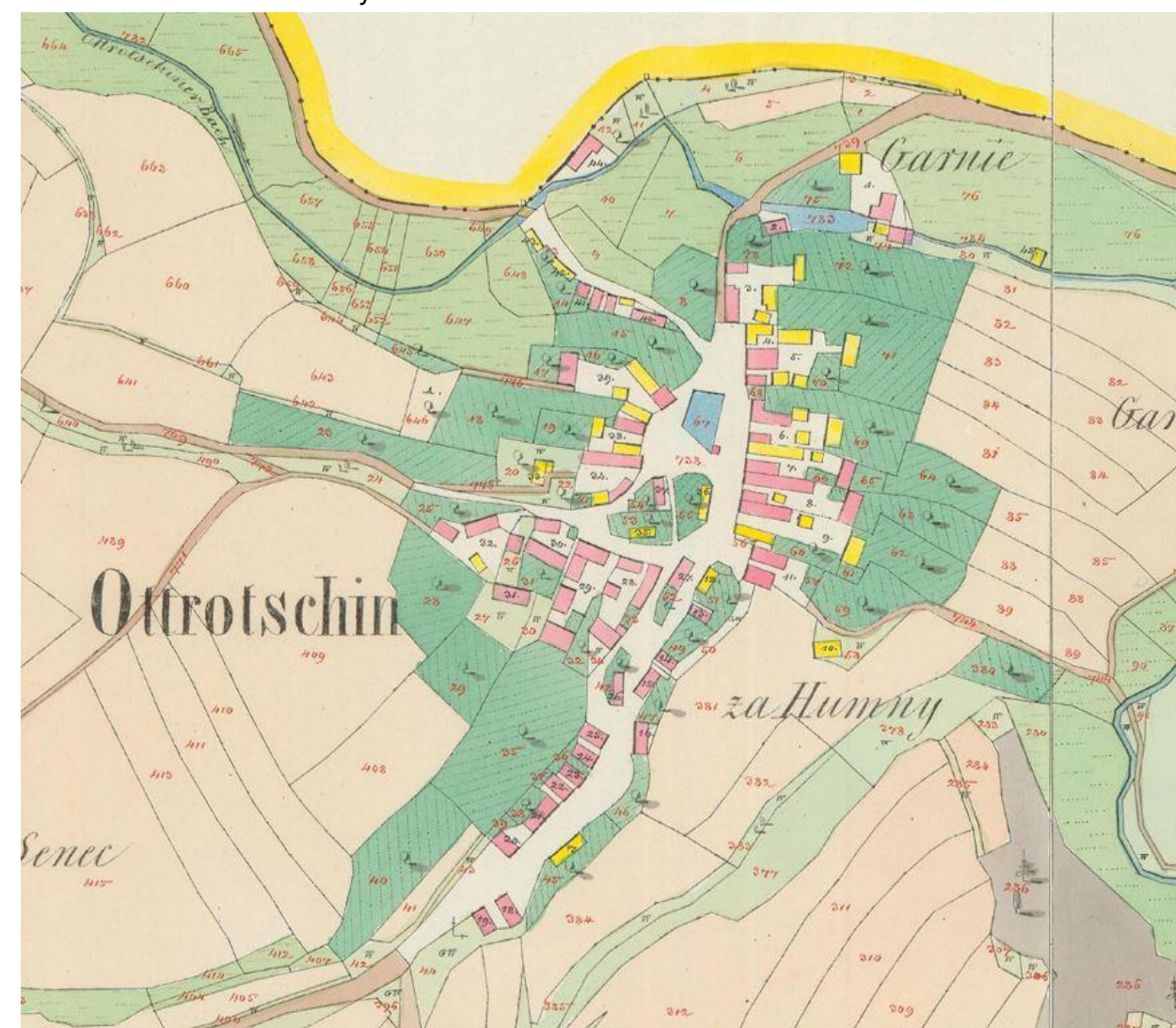

Obrázek 51 Karlova Ves - císařské povinné otisky stabilního katastru [Mapový podklad © Český úřad zeměměřický a katastrální, www.cuzk.cz]

¹⁴² ŠKABRADA 1999 Lidové stavby: architektura českého venkova, s. 76; KOS 1979 Karlova Ves: Kapitoly z její minulosti, s. 20 – 24.

Otročiněves

V 11. století je zmiňovaná obec Otročiněves. Obec většinou patřila pod panství hradu Křivoklát. Majitelé se však neustále měnili a rod Fürstenbergů vlastnil panství plných 200 let (1729 - 1929). Obec několikrát změnila svůj název, původní název Otročin se udržel až do roku 1929, kdy byl změněn na Otročiněves. Základem obce zůstalo 12 statků. Podstatný vliv na složení obyvatelstva měl rozvoj železářství, zejména těžba železné rudy na Krušné hoře a pálení dřevěného uhlí v křivoklátských lesích.¹⁴³

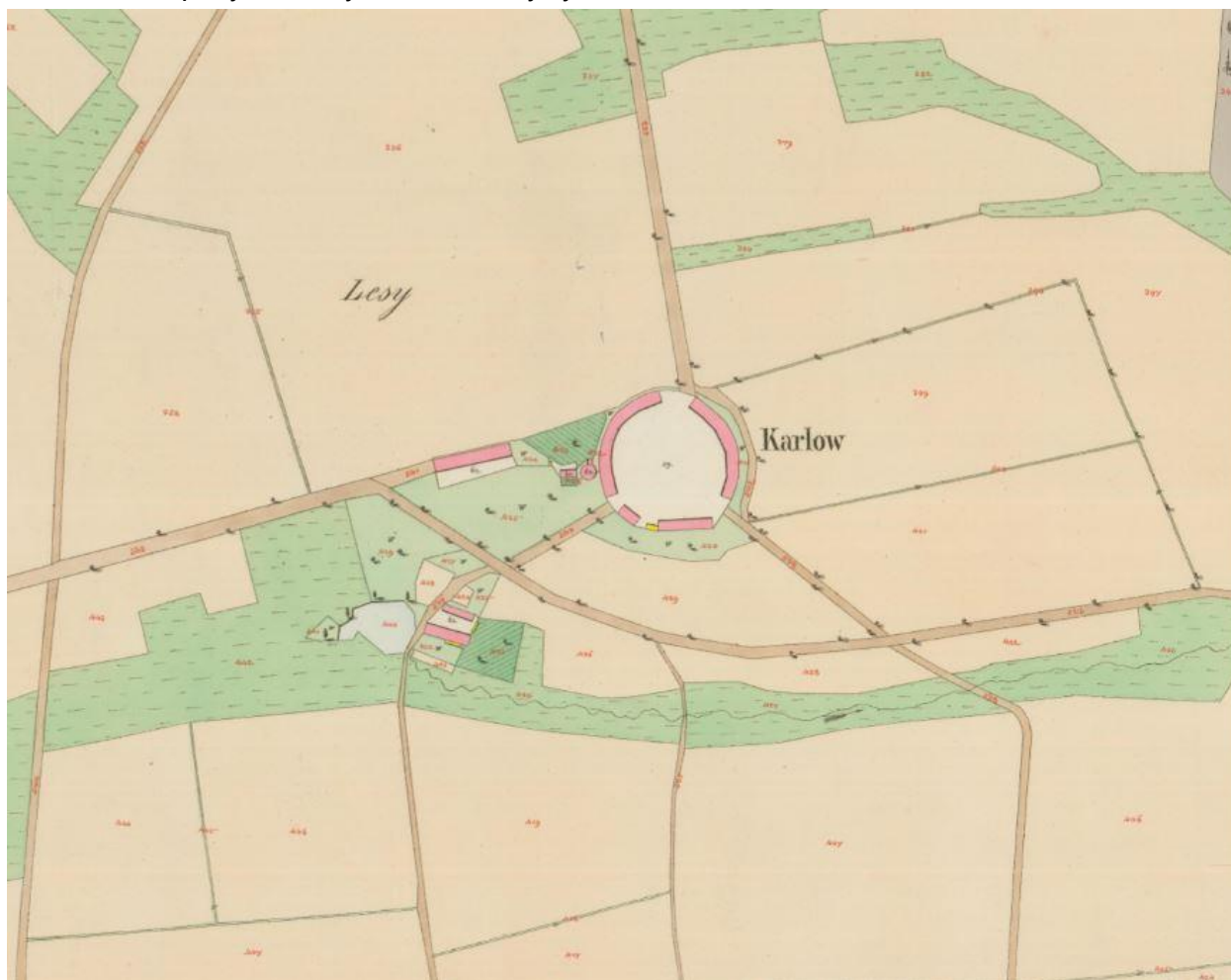
Obrázek 52 Otročiněves - císařské povinné otisky stabilního katastru [Mapový podklad © Český úřad zeměměřický a katastrální, www.cuzk.cz]

Karlo

Dvůr Karlov spadá pod obec Roztoky a centrální objekt je tvořen kruhovým dvorem založeným roku 1779, k němuž byly postupně přistavěny obytné domky. V prostoru, kde dnes

¹⁴³ URL27. ŽÁK, K. – HŮLA, P (2016): Křivoklátsko: příběh královského hvozdu. Rukopis knihy.

stojí osada Karlov, byly ještě v první polovině 18. století rozsáhlé lesy. Barokní dvůr se stodolou a chlévy, které byly stavěny nejdříve jako dřevěné, byly postupně nahrazovány zděnými objekty. Tak byl také roku 1815 postaven nový klenutý ovčín pro 600 ovcí. Dle záznamu z roku 1785 dvůr Karlov skládal kromě části vlastního dvora také z ovčína, sýpky, flusárny a malého rybníčku, který napájel Karlovský potok. V okolí dvora Karlov bylo po vykácení zbytků lesa k dispozici okolo 750 ha půdy, která byla zemědělsky využitelná.¹⁴⁴

Obrázek 53 Karlov - císařské povinné otisky stabilního katastru [Mapový podklad © Český úřad zeměměřický a katastrální, www.cuzk.cz]

¹⁴⁴ URL28. ŽIŽKA, J. (2016) Hospodářské dvory bývalých panství v Čechách, s. 438-439.

6.3 Analýza identifikovaných hodnot na Křivoklátsku

Významné hodnoty a drobné památky¹⁴⁵

Venkovský dům - rodný dům Josefa Jungmanna

Katastrální území: Hudlice

Číslo prvku: 18. a 19.

Anotace
Roubený dům z počátku 18. století a památník Josefa Jungmanna v novogotickém stylu z roku 1873.
Popis
Areál se nachází na severní straně návsi poblíž kostela. Pozemek areálu je ohraničen dřevěným plotem se vstupní branou na jižní straně. Jádrem areálu je roubený dům čp. 43, stojící v západní části pozemku. Vedle domu je kamenná studna. Blíže u vstupu na jižní straně obdélníkového pozemku stojí litinový pomník s bustou Josefa Jungmanna.
Popis památkové hodnoty
Objekt je veden jako kulturní památka s předmětem ochrany vztahující se k domu č. p. 43, studnou, pomníkem J. Jungmanna, plaňkovým plotem a vstupní dřevěnou branou s vymezenými pozemky. Rodný dům č. p. 43 je typickou ukázkou středočeské roubené stavby (s tradiční trojdílnou dispozicí) z počátku 18. století a s výraznějšími úpravami ve 2. pol. 19. století. Památkovou hodnotu zvyšuje skutečnost, že roubená stavba s kamennou studní je dochována takřka v původním stavu. Dům je významný též po stránce kulturní, jako rodný dům významné osobnosti, Josefa Jungmanna. V roce 1873 byl před rodný dům postaven novogotický litinový pomník Josefa Jungmanna. Jungmannova busta byla vytvořena podle modelu B. Kocha, modeláře knížecích fürstenberských sléváren v Novém Jáchymově. Památník Josefa Jungmanna byl zřízen v roce 1896.

Venkovský dům – roubený dům č. p. 19

Katastrální území: Hudlice

Číslo prvku: 26.

Anotace
Roubený dům z 18. století s hospodářským zázemím z 19. století.
Popis
Dům č. p. 19 patří k hospodářské usedlosti se vstupní pilířovou bránou s dvoukřídlými dřevěnými vraty na severní straně areálu, hospodářskými stavbami na severozápadní a východní straně areálu a stodolou na jižní straně areálu. Přízemní roubená stavba s č. p. 19 má obdélníkový půdorys. Sokl je zděný, omítnutý. Hlavní severní průčelí je o třech osách se vstupem uprostřed. Dveře jsou dřevěné dvoukřídlé výplňové. Východní okno je sdružené podvojně s úzkou šambránou (dvoukřídlé, šestitabulkové). Okno na západní straně severního průčelí je čtvercové, kryté kovanou bíle natřenou mřížkou. Východní roubené průčelí má dvě okenní osy. Směrem na sever východního průčelí je sdružené podvojně okno (dvoukřídlé, šestitabulkové), na jižní straně jednoduché obdélné

¹⁴⁵ V této části kapitoly vztahující se k popisu hodnot a památek vycházím mimo jiné z údajů uvedených v databázi NPU. Zdroj URL14.

šestitabulkové, se šambránou. Stít má prkennou lichoběžníkovou lomenici. Západní průčelí je zděné omítnuté vápennou omítkou, se štítovým obdélným otvorem, osazeným jednokřídlými dřevěnými dvířky. Střecha je na západní straně sedlová, na východě s polovalbou, s eternitovou krytinou. Stavba má typickou trojdílnou dispozici s celou řadou původních prvků a detailů.

Popis památkové hodnoty

Objekt je veden jako kulturní památka datovaná do 18. století s vynikajícím stavem zachovalosti. Předmětem ochrany je dům čp. 19 a pozemky vymezeného areálu. Na ploše památky se nachází nechráněná brána, hospodářská budova a stodola.

Kostel – kostel sv. Tomáše

Katastrální území: Hudlice

Číslo prvku: 21.

Anotace
Neorománský kostel z let 1874-1876. Stavbu podle plánů Fürstenberského architekta Jirusche provedl stavitel V. Molk z Nového Strašecí.
Popis
Rozměrný orientovaný kostel téměř obdélného půdorysu s obdélnými přístavbami na severní a jižní straně. Kostel je zděný ze smíšeného zdiva, omítnutý v barvě okrové a bílé. Kostel bazilikálního typu je trojlodní s polygonální věží na západní straně, obdélným presbyteriem v závěru a po stranách s přílehlými přístavbami kaple a sakristie. Fasáda je členěna profilovanou patrovou a korunní římsou, v patře nadokenními římsami kopírujícími tvar sdruženého okna, lizénami a obloučkovým vlysem, sdruženými i jednoduchými okny zaklenutými půlkruhovým obloukem, vstupními otvory završenými půlkruhovým obloukem a zděnými nevýrazně vystupujícími portiky s trojúhelným zakončením s bočními vstupy (do sakristie a kaple). V závěru kostela jsou v úrovni přízemí tři slepé okenní osy se dvěma krajními podvojnými okny a uprostřed s potrojným oknem. Hlavní průčelí je trojosé se vstupem uprostřed. Dveře jsou dřevěné dvoukřídlé, výplňové, s krytým světlíkem. Dveře jsou osazeny v půlkruhově zaklenutém odstupněném výklenku, po stranách rámovaným lizénami a naddveřní odsazenou trojúhelnou římsou završenou zděným jednoramenným křížem. Střecha je valbová s mírným sklonem. Střechy sakristie a kaple jsou valbové, kryté taškami. Střecha věžičky jehlancová, krytá měděným plechem. Předmětem ochrany je kostel sv. Tomáše s pozemkem.
Popis památkové hodnoty
Předmětem ochrany je kostel sv. Tomáše s pozemkem. Objekt je veden jako kulturní památka.

Kaple – Kaplička sv. Jana Nepomuckého

Katastrální území: Hudlice

Číslo prvku: 88.

Anotace
Barokní kaple z druhé poloviny 18. století.
Popis
Zděná kaplička téměř čtvercového půdorysu. Kaplička je opatřena štukovým dekorem a omítnuta v barvě růžové a bílé. Hlavní jižní průčelí je rámováno lisénami. Uprostřed průčelí je pravouhlý vstup se zárubní a dvoukřídlými výplňovými dveřmi. Nad vstupem je oválný okenní otevřený otvor lemovaný šambránou. Hlavní vodorovná profilovaná římsa kopíruje oblouk oválného okenního otvoru. Hlavní římsa je kryta stříškou z prejzů. Stít s obloukově zakončenými postranními křídly je uprostřed rámován lisénami. Štítový nástavec je trojúhelného tvaru zakončený zděným jednoramenným křížem. Na hlavní římsu na obou stranách nasedají nízké hranolové pilířky zakončené čučky. Uprostřed západního průčelí,

zdobeného lisénami, je prolomený okenní otvor zaklenutý segmentem a rámovaný šambránou. Východní průčelí má uprostřed šambránu se zazděným okenním otvorem. Střecha je sedlová, krytá bobrovkami.

Popis památkové hodnoty

Architektonicky kvalitní drobná barokní kaple. Kapličku sv. Jana Nepomuckého založili svým nákladem rodiče Josefa Jungmanna. Objekt je veden jako kulturní památka.

Těžební jámy – Pozůstatky po dolování na Krušné hoře

Katastrální území: Hudlice

Číslo prvku: 28.

Anotace
Ložisko železných rud na Krušné hoře známe již od dob Keltů.
Popis
Pozůstatky po dolování na Krušné hoře jsou patrné v podobě náspů či propadlin. Využití ložiska železné rudy lze datovat již od doby keltského osídlení. Na území CHKO patří ložisko k jednomu z největších. Převážná část vrchu Krušné hory spadá do katastrálního území Hudlic, ale nepatrná část se nachází v Novém Jáchymově.
Popis památkové hodnoty
Pozůstatek těžebních jam. Historická hodnota dochované lidské činnosti.

Industriální stavba – hornický cech v Novém Jáchymově

Katastrální území: Nový Jáchymov

Číslo prvku: 79.

Anotace
Štola Josef - hornický cech v Novém Jáchymově. V letech 1810 – 1880 Fürstenbergové investovali do rozvoje železářského podniku v Novém Jáchymově.
Popis
V roce 1772 byla na ložisku železné rudy založena první dědičná štola, později štola Josef. V roce 1810 se začalo s výstavbou cáchovny, kterou se vstupovalo do těžní klece, ve druhé polovině budovy byla kaplička. Zvonek na střeše v podobě těžní věže svolával horníky do práce a oznamoval i neštěstí v dole. V letech 1973-74 byla budova kompletně rekonstruována, dnes slouží jako restaurace.
Popis památkové hodnoty
Budova hornického cechu v Novém Jáchymově je chráněna jako součást Fürstenberské huti. Technická památka připomínající rozvoj těžby železné rudy u Nového Jáchymova. Objekt patří do souboru dochovalých památek Fürstenberské huti - veden jako kulturní památka.

Industriální stavba – důl Gabriela

Katastrální území: Hudlice

Číslo prvku: 30.

Anotace
Důl Gabriela. V letech 1810 – 1880 Fürstenbergové investovali do rozvoje železářského podniku v Novém Jáchymově.
Popis
Na domněle ověřeném výchozu ložiska v jihozápadní části pánve byl založen důl Gabriela. Pro negativní výsledky byly ale práce po dosažení úrovně 11. patra zastaveny.

<i>Popis památkové hodnoty</i>
Historická a industriální hodnota spojena s těžební činností v oblasti významného ložiska železné rudy na území CHKO Křivoklátsko.

Industriální stavba – obytný dvojdům

Katastrální území: Hudlice

Číslo prvku: 83.

Anotace
Dvojdům. V letech 1810 – 1880 Fuüstenbergové investovali do rozvoje železářského podniku v Novém Jáchymově.
<i>Popis</i>
Obytný dvojdům na jižní straně Krušné hory. Zachovalý dvojdomek se nachází nedaleko rozcestí KČT „Pod Gabrielou“ na žlutém značení směrem do Nového Jáchymova. Jedná se o dům s kamennou podezdívkou a cihlovou fasádou.
<i>Popis památkové hodnoty</i>
Historická, architektonická a industriální hodnota spojena s těžební činností v oblasti významného ložiska železné rudy na území CHKO Křivoklátsko.

Industriální stavba – kolonie hornických domů

Katastrální území: Otročiněves

Číslo prvku: 78.

Anotace
Kolonie hornický domů. V letech 1810 – 1880 Fürstenbergové investovali do rozvoje železářského podniku v Novém Jáchymově.
<i>Popis</i>
Jedná se o soubor budov s č. p. 135, 134, 132, 105, 106, 115, 141, 110 a 131, které byly určeny horníkům. Domy se nachází u komunikace III. třídy (číselné označení 2367). Komplex staveb jednopodlažních i dvoupodlažních s velkokapacitní funkcí ubytování, které již zaznamenaly přístavby a rekonstrukce, které pozměnily původní vzhled.
<i>Popis památkové hodnoty</i>
Historická, architektonická a industriální hodnota spojena s těžební činností v oblasti významného ložiska železné rudy na území CHKO Křivoklátsko.

Venkovský dům – rodný dům J. L. Zvonaře

Katastrální území: Kublov

Číslo prvku: 44.

Anotace
Roubené přízemní stavení z přelomu 18. a 19. století s navazující zděnou hospodářskou částí.
<i>Popis</i>
Přízemní roubená chalupa tradiční trojdílné dispozice a štítem orientovaná k jihu. Střecha je sedlová, krytá šindelem a přesahem na východ tvoří zápraží. Průčelí se otevírá segmentovým sdruženým oknem, štít je bedněný s kuklou ve vrcholu. Roubení je provedeno na rybinu, spáry s vymazávkou jsou obílené. Na průčelí je umístěna litinová pamětní deska hudebního skladatele J. L. Zvonaře (1824-1865). Na stavení na východní straně navazuje zděný přístavek (původně chlév, nyní využíván obytně), k níž se váže další zděný vyšší přístavek (nyní dílna). Přístavky pocházejí z počátku 20. století. Jižně od stavení

a přístavků se rozkládá předzahrádka, západně pak zahrádka. Předmětem ochrany je stavení č. p. 10 (obytná část, chlév, stodůlka) a pozemky vymezeného areálu. Na ploše památky se nachází dvě nechráněné kolny a dřevěné oplocení.

<i>Popis památkové hodnoty</i>
Objekt je veden jako kulturní památka. Předmětem ochrany je stavení č. p. 10 (obytná část, chlév, stodůlka) a pozemky vymezeného areálu. Na ploše památky se nachází dvě nechráněné kolny a dřevěné oplocení.

Kostel – kostel sv. Jana Křtitele s fragmentem kláštera a klášteřištěm

Katastrální území: Kublov

Číslo prvku: 54., 55., 56. a 57.

Anotace
Ranně gotický kostel z poloviny 13. století stojící na místě starší kaple z roku 1003. Lokalita byla osídlena již v prehistorii a ve středověku zde stával klášter, z něhož se dochovaly zbytky zdiva.
<i>Popis</i>
Rozsáhlý areál kostela se rozkládá na vrchu Velíz nad obcí Kublov zhruba v hranicích prehistorického sídliště a slovanského hradiště. Kostel je situován v jihozápadním areálu na hřbitově, a s bývalou márnici, farou a hospodářským stavením na Z. V sousedství fary se nalézá několik usedlostí, zbytek areálu tvoří louky. Lze předpokládat, že již v období 10. a 11. století existovaly nějaké stavby, dle záznamu kronikáře Kosmase. Kosmas uvádí k přelomu 10. a 11. století událost, kdy Vršovci na „lovecké místě Velízi“ zajali a mučili knížecího syna Jaromíra a jeho sluha Dovora spěchal pro pomoc, za což se později stal lovcem ve Zbečně. Kaple na Velízi uváděná pro 11. století. Současná stavba pozdně románského až raně gotického kostela sv. Jana Křtitele pochází zřejmě až z poloviny 13. století, tedy z doby Václava I. Kostel byl upraven v baroku – dvě původně samostatné věže v západním průčelí byly stavebně propojeny a upravena byla i obdélná loď kostela. Na lokalitě proběhl podrobný archeologický výzkum publikovaný K. Reichertovou, zaměřený na poznání středověkého benediktinského probošství, příslušného k ostrovskému klášteru na Ostrově sv. Kiliána u Davle. Další kamenné stavby velízského probošství datované do 13. století stály jihovýchodně od kostela a jsou zde dodnes dobře patrné jako zbytky zdiva.
<i>Popis památkové hodnoty</i>
Kulturněhistoricky významné místo. Před stavbou původně klášterního kostela zde existovala starší kaple založená cca 1003 na počest zachránění knížete Jaromíra. Lokalita s kultovní tradicí sahající hluboko do minulosti. Areál je veden jako kulturní památka. Předmětem ochrany je kostel sv. Jana Křtitele, fara, márnice, hospodářská budova, ohradní zeď, středověký klášter-fragment, klášteřiště a pozemky st. p. 101/1, 102/1, 102/2, 104, 105, 106, 107, 73, 183, a p.p. 308, 327, 328/1, 328/2, 330, 331, 332/2, 332/3, 333/2, 334/1, 334/2, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 344/2, 345/1, 345/3, 345/4, 731, 732, 733, 757. Objekt je veden jako kulturní památka.

Archeologické nálezy – Výšinné sídliště Velíz, archeologické stopy

Katastrální území: Kublov

Číslo prvku: -

Anotace
Temeno výrazného zalesněného kopce nad vsí s doklady pravěkého a raně středověkého osídlení. Na povrchu terénu nejsou patrné pozůstatky případných fortifikací.
<i>Popis</i>
Místo bylo známé a alespoň občasně navštěvované již od neolitu či eneolitu, jak naznačují opakované

nálezy broušené kamenné industrie. Lokalita s množstvím archeologických nálezů - předmětů kamenných, bronzových i keramických.

Popis památkové hodnoty

Kulturněhistoricky významné místo, kde je doloženo osídlení již v prehistorii a mladší době hradištní. Historická hodnota s přidanou významností hodnoty pravěkého užívání místa. Objekt je veden jako kulturní památka.

Industriální stavba – Schürerovská sklárna a archeologické stopy

Katastrální území: Broumy

Číslo prvku: 85.

Anotace

Areál renesanční sklárny, v níž se kolem roku 1600 vyrábělo technické sklo pro alchymistické laboratoře na dvoře Rudolfa II. Kompletně se dochoval pouze dům glasmistra (č. p. 38), ostatní objekty jsou v torzálním stavu.

Popis

Původně renesanční stavba sklárny byla v průběhu let stavebně upravována v barokním období. Budova sklárny se nachází severně od obce Broumy, nad potokem Mízou. Původní dvoukřídlý objekt byl prodloužen severním přístavkem z počátku 18. století. Přízemní, zděná budova o 4 okenních osách na půdorysu písmene "L", krytá valbovou střechou s eternitem, vystavěná z masivního kamenného zdiva, s okny malých rozměrů. Další pozůstatky budov sklárny se nacházejí jižně, na parc. č. p. 559/1, parc. č. p. 851 a parc. č. st. 271/3.

Popis památkové hodnoty

Hodnotná architektura, která je jediným zachovaným objektem původní broumské sklárny z doby Rudolfa II. Předmětem ochrany je sklárna (dům glasmistra čp. 38, zřícenina, archeologické stopy) a pozemky vymezeného areálu. Objekt je veden jako kulturní památka.

Industriální stavba – flusárna

Katastrální území: Broumy

Číslo prvku: 15.

Anotace

Flusárna pro účely sklářského průmyslu kolem roku 1600 nacházející se v Broumech.

Popis

Flusárnou bylo nazývané místo výroby potaše a při kalcinaci flusu již byla požadována zděná pec a stálou stavbou. Flusárna stávala poměrně daleko od vlastní broumské sklárny ve spodní části Luhu, kde dnes stojí č. p. 43. Při výkopech se zde našly silné vrstvy vylouženého popela.

Popis památkové hodnoty

Kulturněhistoricky významné místo spjaté se slavným sklářským průmyslem v Broumech.

Industriální stavba – Sklářské domy

Katastrální území: Broumy

Číslo prvku: 14.

Anotace

Oblast zvaná v Luhu u Broum je zřejmě založena pro obydlí sklářských dělníků (původních držitelů prostých chalup).

Popis

Ulice „V Luhu“ vede ve svahu a charakterizuje jí vizuálně souvislá zástavba s dochovaným historickým vzhledem budov, zřízených pro účely sklářských dělníků německého původu v období 16. století.

Popis památkové hodnoty

Kulturněhistoricky významné místo spjaté se slavným sklářským průmyslem v Broumech.

Venkovský dům – roubený dům v Broumech

Katastrální území: Broumy

Číslo prvku: 86.

Anotace

Roubená chalupa z 18. století.

Popis

Roubená chalupa č. p. 20 leží v SZ části obce. Přízemní roubené stavení s asymetricky posazenou sedlovou střechou. Orientovaná obdélným půdorysem západovýchodním směrem.

Popis památkové hodnoty

Hodnotná architektonická stavba roubené chalupy. Objekt je veden jako kulturní památka.

Kaple – čtyřboká kaple u Leontýna

Katastrální území: Roztoky

Číslo prvku: 101.

Anotace

Čtyřboká věžová kaple na křižovatce cest, o dvou podlažích, v patře s vysokými nikami s konchou. Stanová stříška vrcholí kovaným křížkem.

Popis

Zajímavým objektem je dvoupatrová kaplička, která se nachází u Leontýna, na křižovatce silnic z Nižbora do Roztok a Kublova. Tato stavba vznikla roku 1893 na zakázku pánů z Fiirstenbergu a měla představovat nejvyšší bod v okolí Leontýna a zároveň sloužit jako rozhledna. Výklenková kaple značně atypického věžového typu je čtyřbokou patrovou stavbou na čtvercové základně o straně asi 2 m. Štíhlá převýšená stavba, orientovaná přibližně ve směru hlavních světových stran, je vyzděna pravděpodobně převážně z cihel. Nové štukové hladké omítky jsou tónovány velmi světlým nevýrazným okrem, laděným mírně do béžova, plastické články a hrubozrnné ostré omítky v přízemí jsou olíčeny o stupeň sytější okrem, sokl je světlešedý, niky v patře čistě bílé. Kapli odděluje od úrovně vozovky rozšířená dvoustupňová podnož, složená z velkých kamenných kvádrů. Přízemí se otevírá do tří stran, vyjma západní, půlkruhově završenými neorámovanými vchody. Na západní stěně v interiéru, sklenutém plackou, je výklenek stejného tvaru s nízkou zděnou menzou. Tři vchody jsou uzavřeny kvalitní neorománskou litinovou mříží, jejíž ornamentální vzorec tvoří prostupující se půloblouky a kruhy s pětilístými kvítky a pletencovými motivy. Přízemí odděluje od patrové části kaple nenáročně profilovaná hranolová pásová římsa. V patře jsou na všech stranách zahlobbeny vysoké půlválcové niky, zaklenuté konchami s lichoběžným klenákem ve vrcholu. Niky jsou při základně opatřeny kusými jednoduše členěnými římsami, další průběžná římsa, obíhající celý obvod kaple, je vyvinuta v úrovni patek konch. Ve východní nize je zasazen litinový černě lakovaný kříž bez korpusu s rouškou splývající z vodorovného ramena. Ostatní niky, uzavřené jednokřídlými desetitabulkovými okny, jsou prázdné. Původně zde byly umístěny dnes nezvěstné sochy dvou světců v papežských ornátech a socha černé Madony s Ježíškem, v přízemí stávala socha Ecce homo. Kaple je ukončena profilovanou korunní římsou a nízkou Jehlancovou střechou, pokrytou bobrovkami. Do vrcholu střechy je zasazen prostý dvouramenný železný kříž.

<i>Popis památkové hodnoty</i>
Hodnotná architektonická stavba výklenkové kapličky neobvyklého věžového typu z pokročilé 1. poloviny 19. století. Objekt je veden jako kulturní památka.

Zámek – zámek Leontýn
Katastrální území: Roztoky
Číslo prvku: 97.

Anotace
Původně klasicistní lovecký lesní zámeček z počátku 19. stol., přestavěný a rozšířený novogoticky ve 2. pol. 19. stol. v rozsáhlý komplex různorodých budov sjednocených cimbuřími a věžičkami v tudorovském stylu.
<i>Popis</i>
Areál Leontýnského zámku se rozkládá na okraji královského křivoklátského hvozdu při silnici mezi Nižborem a Křivoklátem. Celek se skládá z velkého zámečského komplexu o dvou relativně samostatných budovách spojených úzkým krátkým křídlem. Lovecký zámek „Obora“ byl postaven v roce 1820 za knížete Karla Egona z Fürstenberga uprostřed původního hospodářského dvora Obora z roku 1785. Zámeček byl v roce 1866 přestavěn na pokyn Maxe Fürstenberga pro jeho manželku Leontýnu, rozenou z Khevenhüllera, v barokním slohu. Během těchto úprav, které vedl architekt Jirusch, došlo také k přejmenování zámečku na Leontýn, či Leontýnský zámek. Další přestavby se zámeček dočkal po roce 1894, kdy architekt J. B. Urban přestavěl objekt v duchu anglické novogotiky a přidal mu jedno patro. V roce 1964 se zámeček stal majetkem Národního výboru hlavního města Prahy, který nechal provést generální opravu a do objektu umístil Ústav sociální péče pro mládež.
<i>Popis památkové hodnoty</i>
Hodnotný areál s barokními počátky, zcela přestavěný a rozšířený neogoticky ve dvou stavebních etapách. Předmětem ochrany je: zámek, park a pozemky vymezeného areálu. Objekt je veden jako kulturní památka.

Kaple – novogotická kaple v areálu zámku Leontýn
Katastrální území: Roztoky
Číslo prvku: 102.

Anotace
Novogotická kaple sv. Václava z r. 1866.
<i>Popis</i>
Blízko zámku stojí kaple sv. Václava v novogotickém stylu s rozlehlým přírodně krajinářským parkem. Kaple byla postavena podle projektu architekta Antonína Jirusche, uvnitř se nachází oltář s obrazem sv. Václava od Václava Kroupy.
<i>Popis památkové hodnoty</i>
Předmětem ochrany je: kaple sv. Václava, park a pozemky vymezeného areálu. Objekt je veden jako kulturní památka.

Boží muka – boží muka v areálu zámku Leontýn
Katastrální území: Roztoky
Číslo prvku: 103.

Anotace

Boží muka v novogotické slohu z 19. století
<i>Popis</i>
Boží muka, která se nacházejí v areálu zámku Leontýn. Pravděpodobně je nechal zde zbudovat kníže Karel Egon z Fürstenberga. Jedná se o pískovcová boží muka čtyřbokého sloupu. Horní část je zakončena kapličkou s mělkou nikou po čtyřech stranách. Nápis na desce, který je součástí uváděné hodnoty, je položen u podstavce.
<i>Popis památkové hodnoty</i>
Historická a architektonická hodnota velkého významu.

Dvůr – zemědělský dvůr Karlov
Katastrální území: Roztoky
Číslo prvku: 11.

Anotace
Pozdně barokní hospodářský dvůr ojedinělé dispozice a uspořádání postavený na kruhovém půdorysu. Ovčín postavený podle vzorového návrhu z 20. let 19. století.
<i>Popis</i>
Hospodářský dvůr postavený na mírném návrší. Půdorys vepsán do kruhu o průměru cca 150 metrů. Jednotlivé budovy segmentového půdorysu byly původně rozvrženy podle 105 a 120 respektive 30-ti stupňových kruhových výsečí. Západní stranu dvora uzavírají chlévy pro hovězí dobytek, sevřené mezi obytné části. Východní stranu uzavírá stodola o čtyřech průjezdných mlatech. Na jihu stojí sýpka, která svojí polohou a půdorysem nerespektuje kruhový obrys. K západnímu štítu sýpky přiléhá novodobá hospodářská budova. Mezi nimi a obytným domem na jihozápadě a mezi stodolou a druhým domem na severu jsou vjezdové brány. Uprostřed dvora stojí otevřená kolna, podélnou osou natočená k jihozápadní bráně. Mezi stodolou a sýpkou je při ohradní zdi další malá kolna a chlívky pro vepře. Západně ode dvora, ve vzdálenosti 110 m od středu chlévů, stojí ovčín. Rovnoběžně s ním, symetricky vázaná na jeho příčnou osu stojí po jeho jižním boku další budova chlévů. Mezi vlastním dvorem a ovčínem je dochován původní domek ovčáka, sklepy příslušné k ovčínu a při chlévech pro hovězí dobytek zbytek zaniklé řezárny se žentourem.
<i>Popis památkové hodnoty</i>
Objekt je veden jako kulturní památka. Předmětem ochrany je budova chlévů s dvojicí obytných domů, stodola, sýpka, úseky ohradních zdí s pilířovou branou, propojující budovy, zbytek žentouru, ovčín a chlévy u ovčína a pozemky vymezeného areálu.

Hřbitov – Lesní hřbitov v Novém Jáchymově
Katastrální území: Nový Jáchymov
Číslo prvku: 80.

Anotace
Areál z první poloviny 19. století s řadou neogotických litinových náhrobníků z Fürstenberské huti.
<i>Popis</i>
Lesní hřbitov byl založen mezi lety 1830 – 1831 nedaleko zdejších sléváren. Areál lesního hřbitova je situován při silnici k Červenému kříži ve svahu severně od obce nad Habrovým potokem, v krajní části lesa. Prostor hřbitova je vymezen dřevěným plaňkovým plotem a zaujímá tvar zhruba pětiúhelníku. Vstup na hřbitov je o západu, terén se zvyšuje až ke středu hřbitova. Jihovýchodní cíp se svažuje dolů k potoku. V jádru hřbitova se nachází velký litinový kříž, orientovaný k východu. Dále se nachází v prostoru hřbitova 15 druhů náhrobních litinových křížů v celkové počtu 29 ks. Kromě těchto litinových prací je

zde situováno i početné množství kamenných náhrobků, především z období secese. Je to například náhrobek Františka Maxera a Adolfíny Maxerové, náhrobek Antonína Mayera a manželky Johanny, dvě náhrobní desky manželů Grossových.

Popis památkové hodnoty

Objekt je veden jako kulturní památka. Dodnes je lesní hřbitov hodnotný svou polohou a řadou náhrobků z železné litiny v historizujícím neogotickém slohu, které jsou produktem zdejší Fürstenberské huti (1817-1877).

Industriální stavba – úřední budova Schichthausu

Katastrální území: Nový Jáchymov

Číslo prvku: 67.

Anotace

Úřední stavba Schichthausu z roku 1810, vztahující se k těžbě a zpracování železné rudy na Krušné hoře.

Popis

Soubor dochovaných památek Fürstenberské huti - správní budova a stáj jsou situovány při silnici v údolí v severní části obce na levém břehu Habrového potoka. Prostor je ohrazen na severní, západní a jižní straně částečně dochovanou kamennou zdí. Potok je přemostěn cihelnou klenbou.

Popis památkové hodnoty

Objekt je veden jako kulturní památka.

Identifikované krajinné struktury

Mezi identifikované krajinné struktury zahrnujeme liniové a bodové struktury. Mezi liniové struktury zařazujeme dochované stromořadí, cestní síť a lesní hranice. Dalším důležitým aspektem v krajinné scénérii hrají bodové prvky, které jsou tvořeny menšími lesíky, remízky a především solitérními stromy.

Identifikace vychází z porovnání II. vojenského mapování a aktuální letecké mapy, případně z ověření map Císařských otisků stabilního katastru a současného ortofota ČR.

Následné grafické vyjádření stanovených hodnot je prezentováno v rámci krajinářsko-analytického výkresu.

Liniové

Význačné aleje

1: Karlov – Broumy – Bušorad;

délka: 7 km

druh: Quercus robur, Tilia cordata, Sorbus torminalis

2: Karlov:

délka: 0,5 km

druh: Tilia cordat, Tilia platyphyllos, Fraxinus excelsior

3: Karlov – Nový Jáchymov (lesem)

délka: 0,6 km

druh: Quercus robur, Aesculus hippocastanum, Tilia cordata, Populus nigra

4: Karlov – polní cesta s ovocnými stromy

délka: 0,3 km

druh: Malus pumila

5: Karlov – Leontýn

délka: 0,3 km

druh: Malus pumila

6: Nový Jáchymov – Na Černidlech

délka: 0,5 km

druh: Juglans regia

7: Hudlice – Otročiněves – Nový Jáchymov

délka: 2,8 km

druh: Juglans regia

8: Hudlice, ulice Jungmannova

délka: 0,5 km

druh: Aesculus hippocastanum

9: Nižbor – Ovčín – Lisa

délka: 0,7 km

druh: Juglans regia

10: Žloukovice – Nižbor (levý břeh Berounky)

délka: 1,5 km

druh: Populus sp.

11: Karlova Ves - Leontýn

délka: 0,2 km

druh: Quercus robur

Význačné cestní síť:

1: Nižbor – Červený kříž – Roztoky

2: Červený kříž – Karlov

3: Karlov – Leontýn

4: Karlov-Placanda – Leontýn

5: Karlov – Karlov-Placanda

6: Karlov – Broumy

7: Karlov – Habrový potok

8: Habrový potok – Svatá

9: Karlov – Kublov

10: Broumy – Březová

11: Kublov – Broumy

12: Kublov – Svatá

13: Kublov – Březová

14: Otročiněves – Hředle

15: Hudlice – Varta

16: Hudlice – Otročiněves

17: Otročiněves – Otročiněves-náves

- 18: Hudlice – Nový Jáchymov
- 19: Karlov – Nový Jáchymov
- 20: Červený kříž – Nový Jáchymov
- 21: Nižbor – Nový Jáchymov
- 22: Karlov – Karlova Ves

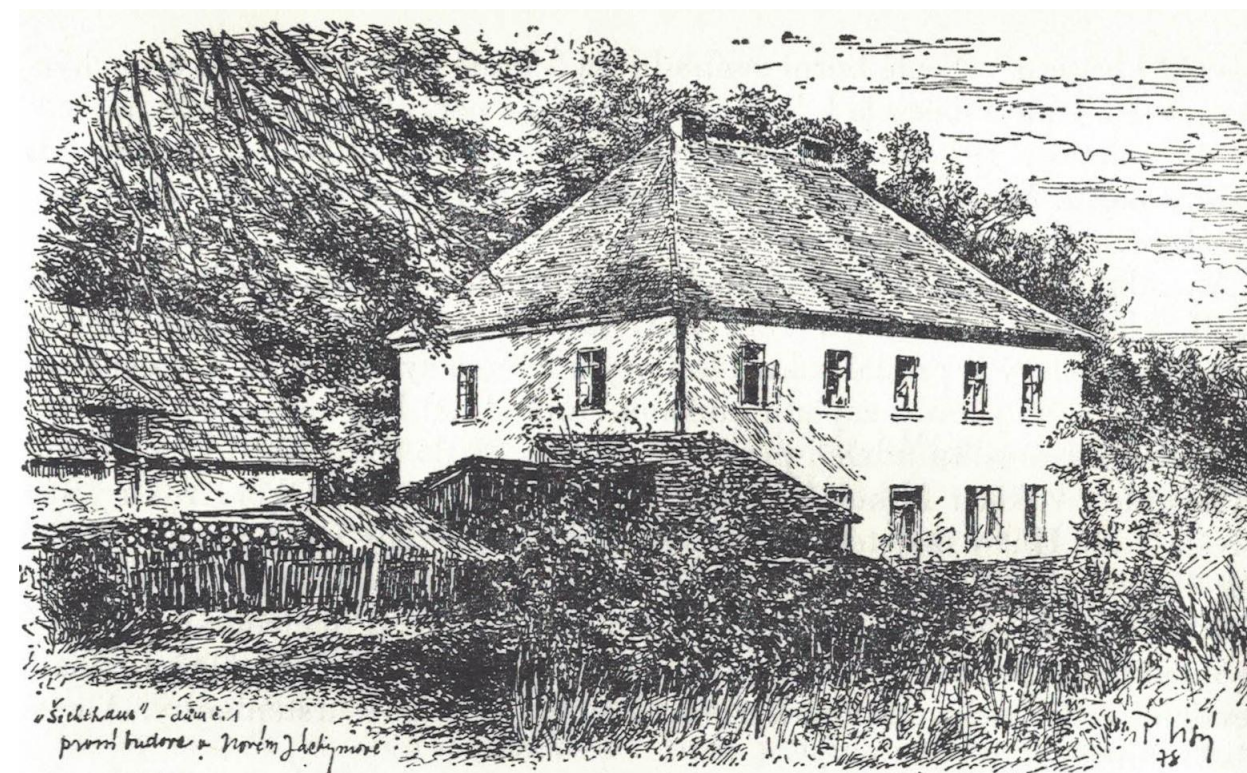
Lesní hranice:

Porovnání a analýzou mapových podkladů bylo stanoveno, že v letech 1807 – 1869 (v době II. vojenského mapování) bylo na zkoumaném území celkem cca 52,6 km² lesních ploch, kdežto dnešní výměra činí cca 50 km². Výměra lesní ploch, kde došlo k změně stavu porostu, činí cca 7 km² (vzniklé plochy 5,1 km² a zaniklé plochy 2 km²).

Bodové

Památný strom:

- 1: Dub nad Balatonem
- 2: Hrušeň za pecí
- 3: Dub u Horního rybníka
- 4: Dub letní
- 5: Rohanův dub
- 6: Dub letní v lokalitě Švábovka
- 7: Dub na Švábovce
- 8: Dub na Švábovce 2
- 9: Dub zimní
- 10: Jasan ztepilý
- 11: Smrk pod Leontýnskou kapličkou
- 12: Břek u Vartovny
- 13: Dub u senné kůlny
- 14: Dub u senné kůlny 2
- 15: Lípa pod Krušnou horou

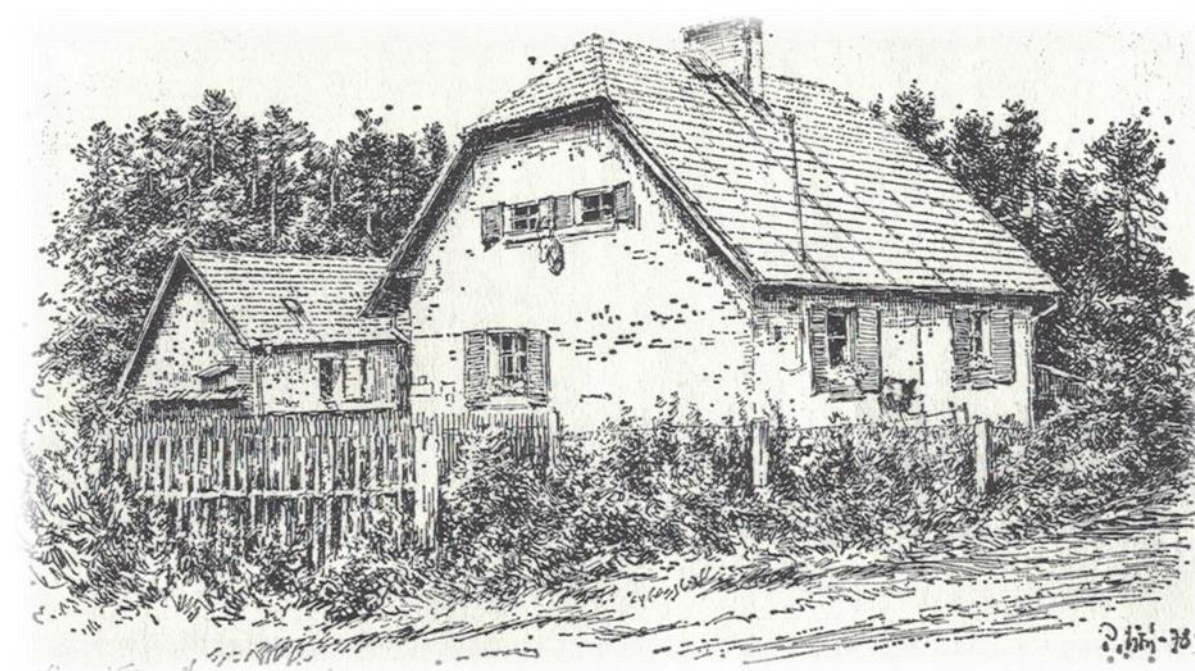
Obrázek 54 Schichthaus [zdroj: Hájemství zelené, s. 122]

7 Závěr a přínos práce

Prostřednictvím zvolených podkladů zastoupených především v provedených terénních průzkumech, archivních mapách a odborné literatury bylo možné stanovit na základě analýz dochované krajinné struktury. To umožnilo naplnit cíl této práce a tak přispět k projektu výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI) DG16P02M034 „Identifikace a prezentace památkového potenciálu historické kulturní krajiny České republiky“.

Práce popisuje na zvoleném území CHKO Křivoklátsko dochované historicko-kulturní hodnoty, zejména se zřetelem k lesní krajině. To zahrnuje popis lesního hospodářství, lokálně významného průmyslu, lidských sídel, přírodních podmínek a významných památek.

Identifikované dochované krajinné struktury mohou posloužit jako podklad pro hodnocení krajinného rázu, v rámci identifikace a klasifikace znaků kulturní a historické charakteristiky. Dále tyto určené dochované struktury mohou posloužit jako podklad pro návrh na vyhlášení krajinné památkové zóny, jelikož zkoumané území skýtá mnoho kulturních hodnot. Případně může posloužit jako podklad pro identifikaci hodnot, který je součástí plánu ochrany krajinné památkové zóny. Provedené analýzy by mohly také sloužit pro pozemkové úpravy, např. jako podklad pro plán společných zařízení, ve kterém se navrhují trasy polních cest. Výsledky by bylo možné použít v různých fázích územního plánování, např. jako podklad pro zpracování územní studie krajiny, případně pro fázi průzkumů a rozborů při zpracování územního plánu (koncepte uspořádání krajiny) či doplnění jevů územně analytických podkladů (např. významný vyhlídkový bod či stavební dominantu). Další využití by mohlo být v rámci prezentace území např. v rámci CHKO či pro turistický ruch v podobě naučné stezky, která by mohla procházet mnou zkoumaným územím. Jako zastávky této naučné stezky by mohly být použity například prvky stanovené v provedených terénních průzkumech.

Obrázek 55 Hájovna Lísa [zdroj: Hájemství zelené, s. 131]

8 Přehled literatury a použitých zdrojů

8.1 Literární zdroje

BEDNAŘÍKOVÁ, J. – KYSUČAN, L. (2006): **Mezi uctíváním a drancováním – vztah klesu v klasickém starověku.** In: KLVAČ, P. [ed.] (2006): *Člověk a les.* Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-4202-8.

BLÁHA, J. (2001): **Cestou do lesa: Pohled nelesníka.** In: MÍCHAL, I. [ed.] (2001): *Tvář naší země - krajina domova: Krajina z pohledu dnešních uživatelů.* Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB. ISBN 80-86512-06-1.

BUČEK A. – ČERNUŠÁKOVÁ L. – FRIEDL M. (2013): **Staré stezky a starobylé výmladkové lesy ve starosídelní krajině.** In: Kirchner K. – Martínek J. [ed.] (2013): *Staré stezky v geografii a archeologii VIII.* Brno: Ústav geoniky AV ČR Brno. ISBN 978-80-86407-40-1.

BUČEK A. (2009): **Starobylé lesy v krajině a jejich geobiocenologický výzkum.** In: Hrubá V. – Štykar, J. [ed.] (2009): *Geobiocenologie a její aplikace v krajině.* Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně. ISBN 978-80-7375-363-4.

BUČEK, A. – ČERNUŠÁKOVÁ, L. (2016): **Historické prvky v lokalitách starobylých výmladkových lesů.** In: ČERNUŠÁKOVÁ, L. [ed.] (2016): *Venkovská krajina 2016. Sborník z 14. ročníku mezinárodní mezioborové konference konané 19. - 22. května 2016 v Hostětíně, Bílé Karpaty.* Brno: Česká společnost pro krajinnou ekologii. ISBN 978-80-7458-083-3.

BUČEK, A. – ČERNUŠÁKOVÁ, L. (2016): **Lokality lesů výmladkového původu a jejich význam v kulturní krajině.** In: Černušáková L. [ed.] (2016): *Venkovská krajina 2014. Sborník z 12. ročníku mezinárodní mezioborové konference konané 23. - 25. května 2014 v Hostětíně, Bílé Karpaty.* Brno: Česká společnost pro krajinnou ekologii. ISBN 978-80-7458-056-7.

BUKAČOVÁ, I. (2006): **Krajina a drobné památky.** In: ŠTOGROVÁ, J. [ed.] (2006): *Kaplička na návsi, křížek v polích: almanach konference Místní komunita a drobné památky: Česká Lípa 13. - 14. 5. 2006.* Česká Lípa: Drobné památky severních Čech. ISBN 80-239-7306-1.

CAJTHAML, J. (2012): **Analýza starých map v digitálním prostředí na příkladu Müllerových map Čech a Moravy.** Praha: České vysoké učení technické v Praze. ISBN 978-80-01-05010-1.

CULEK, M. (2006): **Přírodní podmínky území a jejich význam pro krajinný ráz.** In: VOREL, I. [ed.] (2006): *Hodnocení navrhovaných staveb a využití území z hlediska zásahu do krajinného rázu.* Praha: Naděžda Skleničková. ISBN 80- 903206-2-7.

CULEK, M. [ed.] (1996): **Biogeografické členění České republiky.** Praha: Enigma. ISBN 80-85368-80-3.

ČADA, V. – VICHROVÁ, M. (2009): **Rukopisné mapy Čech J. Ch. Müllera.** Kartografické listy. Roč. 2009, č. 17, s. 21 - 30. ISSN 1336-5274.

ČADA, V. (2011): **Kartometrická analýza a lokalizace rukopisných müllerových map krajů Čech pro jejich publikování na mapovém portálu.** *Kartografické listy*, roč. 19. ISSN 1336-5274.

DEHNEROVÁ, H. – KANIOVÁ, P. – KIECOŇ, M. et al. (2015): **100 zajímavých archeologických lokalit Moravy a Slezska.** Praha: Národní památkový ústav. ISBN 978-80-7480-054-2.

DEMEK, J. – MACKOVČIN, P. [ed.] (2006): **Zeměpisný lexikon ČR – Hory a nížiny.** Praha, Brno: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. ISBN 80-86064-99-9.

DOUCHA, T. (2005): **Zemědělství a Česká krajina – šance a rizika po vstupu do EU.** In: POSPÍŠIL, M. [ed.] (2005): *Tvář naší země - krajina domova: Zemědělství a venkov – klíč k budoucnosti evropské krajiny.* Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB. ISBN 80-86512-28-2.

DRDA, P. – RYBOVÁ, A. (1998): **Keltové a Čechy.** Praha: Academia. ISBN 80-200-0732-6.

FORMAN, R. T. T. (1993): **Krajinná ekologie.** Praha: Academia. ISBN 80-200-0464-5.

GOJDA, M. – JOHN, J. – BREJCHA, R. (2013): **Archeologie a letecké laserové skenování krajiny / Archaeology and airborne laser scanning of the landscape.** Plzeň: Katedra archeologie, Západočeská univerzita v Plzni. ISBN 978-80-261-0194-9.

GOJDA, M. (2000): **Archeologie krajiny: vývoj archetypů kulturní krajiny.** Praha: Academia. ISBN 80-200-0780-6

HRNČIAROVÁ, T. – MACKOVČIN, P. – ZVARA, I. et al. (2009): **Atlas krajiny České republiky / Landscape Atlas of the Czech Republic.** Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR; Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i. ISBN 978-80-85116-59-5.

KELLERT, S. R. – WILSON E. O. (1993): **The Biophilia hypothesis.** Washington, D.C.: Island Press. ISBN 1-55963-148-1.

KLVAČ, P. (2006): **Člověk a les.** In: KLVAČ, P. [ed.] (2006): *Člověk a les.* Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-4202-8.

KOLBEK J. (1996): **Změny vegetace po 20 letech na některých lokalitách Křivoklátska.** Příroda. Roč. 14.

KOLBEK, J. (1999): **Vegetace Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko 1.: Vývoj krajiny a vegetace, vodní, pobřežní a luční společenstva.** Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. ISBN 80-86064-35-2.

KOLBEK, J. (2003): **Vegetace Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko 3.: Společenstva lesů, křovin, pramenišť a acidofilních lemů.** Praha: Academia. ISBN 80-200-1159-5.

KOMÁREK, S. (2006): **Stromy a jejich vnímání člověkem.** In: KLVAČ, P. [ed.] (2006): *Člověk a les.* Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-4202-8.

- KOMÁREK, S. (2008): **Příroda a kultura: svět jevů a svět interpretací**. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-1582-2.
- KOS, J. (1979): **Karlova Ves: Kapitoly z její minulosti**. Beroun: Středočeské tiskárny závod 36.
- KOUŘÍMOVÁ, L. (2016): **Historické krajinné struktury v okolí Karlovy Vsi**. Diplomová práce. České vysoké učení technické v Praze, Fakulta stavební, Katedra urbanismu a územního plánování.
- KUČOVÁ, Věra (2007). **Historická kulturní krajina v kontextu památek světového dědictví. Zahrada – park – krajina XVII**. Č. 1/2007. ISSN 1211-1678.
- KUPKA, J. (2010): **Krajiny kulturní a historické: vliv hodnot kulturní a historické charakteristiky na krajinný ráz naší krajiny**. Praha: České vysoké učení technické v Praze. ISBN 978-80-01-04653-1.
- KUPKA, J. (2018). **Kulturní hodnoty lesní krajiny**. In: KUGL, Jiří [ed.] (2018): *Člověk, stavba a územní plánování 11*. ČVUT v Praze, Fakulta stavební. ISBN 978-80-01-06482-5.
- KYSELKA, M. (2001): **Tvorba krásy zemědělské krajiny**. In: MÍCHAL, I. [ed.] (2001): *Tvář naší země - krajina domova: Krajina z pohledu dnešních uživatelů*. Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB. ISBN 80-86512-06-1.
- LÍBAL, D. (2001): **Krajina České republiky, svědectví tisíciletého kulturního vývoje**. In: DEJMALOVÁ, K. [ed.] (2001): *Tvář naší země - krajina domova: Umělecká reflexe krajiny*. Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB. ISBN 80-86512-05-3.
- LIBROVÁ, H. (2006): **O biofilii**. In: KLVAČ, P. [ed.] (2006): *Člověk a les*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-4202-8.
- LÖW J. – CULEK M. – NOVÁK J. – HARTL P. (2009): **Typy krajinného rázu České republiky**. HRNČIAROVÁ, T. – MACKOVČIN, P. – ZVARA, I. et al. (2009): **Atlas krajiny České republiky / Landscape Atlas of the Czech Republic**. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR; Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i. ISBN 978-80-85116-59-5.
- LOŽEK, V. – KUBÍKOVÁ, J. – ŠPRYŇAR, P. a kol. (2005): **Střední Čechy: chráněná území ČR**. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. ISBN 80-86064-87-5.
- MACHEK, V. (1971): **Etymologický slovník jazyka českého**. Praha: Academia. ISBN 80-710-6242-1.
- MAREČEK, J. (2001): **Lidové krajinářství v obrazu naší země**. In: PLICKA, I. [ed.] (2001): *Tvář naší země - krajina domova: Krajina jako kulturní prostor*. Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB. ISBN 80-86512-03-7.
- MIKEŠ, V. (2005): **Paměť krajiny jako prostor k uchování společného evropského kulturního dědictví**. In: HÁJEK, T. [ed.] (2005): *Tvář naší země - krajina domova: Naše krajina v kulturním prostoru Evropy*. Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB. ISBN 80-86512-03-7.
- NORBERG-SCHULZ, C. (2010): **Genius loci: krajina, místo, architektura**. Praha: Dokořán. ISBN 978-80-7363-303-5.
- PALIVEC, V. (1981): **Hájemství zelené**. Praha: Středočeské nakladatelství a knihkupectví. Ilustrace Pavel Lisý.
- PROCHÁZKA, J. (1924): **Člověk, les a strom**. Praha: Zvířeny.
- SÁDLO, J. (2008): **Krajina a revoluce: významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí**. Praha: Malá skála. ISBN 978-80-86776-06-4.
- SEMOTANOVÁ, E. (2001): **Mapy Čech, Moravy a Slezska v zrcadle staletí**. Praha: Libri. ISBN 80-7277-078-6.
- SCHNEIDER, J. (2001): **Celospolečenské funkce lesů – jejich význam, hodnocení a zajištění**. In: MÍCHAL, I. ed (2001): *Tvář naší země - krajina domova: Krajina z pohledu dnešních uživatelů*. Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB. ISBN 80-86512-06-1.
- SKLENIČKA, P. (2001): **Permanентní krajinné struktury – jejich funkce a vývoj**. In: PETŘÍČEK, V. (2001): *Tvář naší země – krajina domova: Krajina jako přírodní prostor*. Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB. ISBN 80-86512-02-9.
- SKLENIČKA, P. (2003): **Základy krajinného plánování**. Praha: Naděžda Skleničková. ISBN 80-903206-1-9.
- STIBRAL, K. (2006): **K estetickému vnímání lesní krajiny, aneb od kdy je les krásný?** In: KLVAČ, P. [ed.] (2006): *Člověk a les*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-4202-8.
- ŠKABRADA, J. (1999): **Lidové stavby: architektura českého venkova**. Praha: Argo, ISBN 80-7203-082-5.
- ŠKABRADA, J. (1999): **Lidové stavby: architektura českého venkova**. Praha: Argo. ISBN 80-7203-082-5.
- ŠTÍCHA, V. (2017): **Lesní hospodářství**. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze. ISBN 978-80-213-2788-7.
- TLAPÁK, V. a kol. (2001): **Perspektivy souběhů krajinářských a lesnických aktivit s principy chování tváře naší krajiny**. In: MÍCHAL, I. [ed.] (2001): *Tvář naší země - krajina domova: Krajina z pohledu dnešních uživatelů*. Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB. ISBN 80-86512-06-1.
- TOMÁNEK, J. (2017): **Lesnické stavby**. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta lesnická a dřevařská. ISBN 978-80-213-2801-3.

TUNKA, M. (2001): **Co mění krajinu, tvář naší země.** In: PLICKA, I. [ed.] (2001): *Tvář naší země - krajina domova: Krajina jako kulturní prostor.* Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB. ISBN 80-86512-03-7.

VOREL, I. – KUPKA, J. [ed.] (2009): **Aktuální otázky ochrany krajinného rázu 2009: sborník konference, Praha 2009.** Praha: Centrum pro krajinu. ISBN 978-80-903206-0-4.

VOREL, I. (2006): **Krajinný ráz a jeho ochrana. 2. část – Proměnlivost krajinného rázu – typické a rozlišující znaky.** *Ochrana přírody*, roč. 61, č. 10/2006. ISSN1210-258-X.

WEBER, M. (2001): **Cílevědomé utváření krajiny v minulosti a současnosti.** In: PLICKA, I. [ed.] (2001): *Tvář naší země - krajina domova: Krajina jako kulturní prostor.* Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB. ISBN 80-86512-03-7.

WEBER, M. (2007): **Evropská úmluva o krajině a možnosti její implementace v oblasti koncepčních a plánovacích nástrojů pro realizaci krajinných politik.** *Urbanismus a územní rozvoj*, roč. 10, č. 1. ISSN 1212-0855.

ŽÁK, K. – HŮLA, P. (2016): **Křivoklátsko: příběh královského hvozdu.** Rukopis knihy. Nepublikovaný rukopis uložený Státní okresní archiv Beroun a Rakovník.

ŽÁK, K. – MAJER, M. – HŮLA, P. – CÍLEK, V. (2016): **Křivoklátsko: příběh královského hvozdu.** Praha: Dokořán. ISBN 978-80-7363-762-0.

ŽIKEŠ, V. (1934): **Křivoklátsko.** Vilímkovy turistické mapy. 1:40 000. Praha: Jos. R. Vilímek.

ŽIŽKA, J. (2016): **Hospodářské dvory bývalých panství v Čechách.** Praha: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště středních Čech v Praze. ISBN 978-80-86516-85-1.

8.2 Internetové zdroje

URL1: FRIEDRICH, C. D.: **The Chasseur in the Forest.** In: Wikipedie. [online] [cit. 2018-12-11] Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Caspar_David_Friedrich_-_The_Chasseur_in_the_Forest_-_WGA8247.jpg

URL2: ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘIČSKÝ A KATASTRÁLNÍ. **Základní mapa České republiky 1:10 000: informace o produktu.** [online] 1. 9. 2017. [cit. 2018-11-30] Dostupné na: [https://geoportal.cuzk.cz/\(S\(qh1u1iwqdv5dj3e2gh1dybx\)\)/Default.aspx?mode=TextMeta&side=mapy_tiskZMSM&metadataID=CZ-CUZK-ZM10-T](https://geoportal.cuzk.cz/(S(qh1u1iwqdv5dj3e2gh1dybx))/Default.aspx?mode=TextMeta&side=mapy_tiskZMSM&metadataID=CZ-CUZK-ZM10-T).

URL3: ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC ČR. **Silniční a dálniční síť ČR (veřejná aplikace).** [online] 1. 7. 2018. [cit. 2018-12-01] Dostupné na: <https://geoportal.rsd.cz/webappbuilder/apps/7/>.

URL4: ADAM, T. **Rakovník.** [online] 2018. [cit. 2018-12-01] Dostupné na: <http://www.brady.info/kapitoly/rakovnik.php>.

URL5: OBEC HUDLICE. **Hudlická skála.** [online] [cit. 2018-12-01] Dostupné na: <http://www.obec-hudlice.cz/turisticke-zajimavosti/hudlicka-skala/>.

URL6: HUŤ ARCHITEKTURY MARTIN RAJNIŠ. **Rozhledna Máminka.** [online] 2015. [cit. 2018-12-01] Dostupné na: <http://hutarchitektury.cz/blog/projekty/rozhledna-maminka-2/>.

URL7: WIKIPEDIE. **Loukoťové kolo.** [online] 15. 11. 2018. [cit. 2018-12-01] Dostupné na: https://cs.wikipedia.org/wiki/Louko%C5%A5ov%C3%A9_kolo.

URL8: WIKIPEDIE. **Cáchovna.** [online] 5. 11. 2015. [cit. 2018-12-01] Dostupné na: <https://cs.wikipedia.org/wiki/C%C3%A1chovna>.

URL9: ARCANUM. **Mapire - historical maps online.** [online] [cit. 2018-12-02] Dostupné na: <http://mapire.eu/en/>.

URL10: ČESKÁ INFORMAČNÍ AGENTURA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. **Nová mapová aplikace CENIA.** [online] [cit. 2018-12-02] Dostupné na: [http://cenia.cz/web/www/cenia-akt-tema.nsf/\\$pid/MZPMSG0E9EQP](http://cenia.cz/web/www/cenia-akt-tema.nsf/$pid/MZPMSG0E9EQP)

URL11: ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘIČSKÝ A KATASTRÁLNÍ. **Ortofoto České republiky – úvod.** [online] 3. 10. 2017. [cit. 2018-12-02] Dostupné na: [https://geoportal.cuzk.cz/\(S\(hq1ze4r5alskpqckq41ctjqw\)\)/Default.aspx?mode=TextMeta&text=ortofoto_info&side=ortofoto](https://geoportal.cuzk.cz/(S(hq1ze4r5alskpqckq41ctjqw))/Default.aspx?mode=TextMeta&text=ortofoto_info&side=ortofoto).

URL12: ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘIČSKÝ A KATASTRÁLNÍ. **Nahlížení do katastru nemovitostí.** [online] Dostupné na: <https://nahliznidokn.cuzk.cz/>.

URL13: NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. [online] Dostupné na: <https://www.npu.cz/cs>.

URL14: NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. **Památkový katalog.** [online] [cit. 2018-12-08] Dostupné na: <https://pamatkovykatalog.cz/>.

URL15: ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘIČSKÝ A KATASTRÁLNÍ. **Digitální model reliéfu České republiky 5. generace (DMR 5G).** [online] 14. 12. 2018. Dostupné na: [https://geoportal.cuzk.cz/\(S\(cvnjomjixjz0d40cfa0pdqk\)\)/Default.aspx?mode=TextMeta&side=yskopis&metadataID=CZ-CUZK-DMR5G-V&head_tab=sekce-02-gp&menu=302](https://geoportal.cuzk.cz/(S(cvnjomjixjz0d40cfa0pdqk))/Default.aspx?mode=TextMeta&side=yskopis&metadataID=CZ-CUZK-DMR5G-V&head_tab=sekce-02-gp&menu=302)

URL16: KUČA, K. – KUPKA, J. (2015). **Identifikace existujících a zaniklých komponent historické kulturní krajiny s důrazem na členění plužiny. Ztracená voda (okres Bruntál).** [online] Praha: České vysoké učení technické v Praze, Fakulta stavební. [cit. 2018-12-10] Dostupné na: http://www.kpz-naki.cz/images/dokumenty/PUBLIKACE/2015/Ztracena_voda/text.pdf

URL17: ŠVECOVÁ, S. – VOREL, I. – KUPKA, J. – DVORSKÁ, R. (2015): **KPZ Novohradsko. Kulturně historické hodnoty a prostorově-charakterová diferenciací krajiny v území.** [online] Praha: České vysoké učení technické v Praze, Fakulta stavební. [cit. 2018-12-10] Dostupné na: http://www.kpz-naki.cz/images/dokumenty/PUBLIKACE/2015/KPZ_Novohradsko_A/text.pdf

URL18: VOREL, I. – KUČA, K. – KUPKA, J. – ŠVECOVÁ, S. (2013): **Kulturně historické hodnoty a kompoziční jevy krajinné památkové zóny Čimelicko-Rakovicko.** [online] Praha: České vysoké učení technické v Praze, Fakulta stavební. [cit. 2018-12-10] Dostupné z: http://kpz-naki.cz/images/dokumenty/PUBLIKACE/2013/IV_mapa-red.jpg

URL19: UNESCO (1992). **Report of the Expert Group on Cultural Landscapes.** [online]. La Petite Pierre. [cit. 2018-12-20]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/archive/pierre92.htm>

URL20: LÖW, J. – CULEK, M. (2006) **Typy krajinného rázu České republiky.** [online] Brno: Masarykova univerzita. [cit. 2018-12-30] Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1431/jaro2012/Z7900/um/Krajinne_typy_CR_Culek.pdf

URL21: LÖW, J. – NOVÁK, J. (2008): **Rázovitost krajiny v přírodních a kulturně-historických souvislostech.** [online] [cit. 2018-12-30] Dostupné z: http://147.213.211.222/sites/default/files/2008_2_064_069_low_0.pdf

URL22: MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. **Chráněné krajinné oblasti.** [online] [cit. 2018-12-30] Dostupné na: https://www.mzp.cz/cz/chanene_krajinne_oblasti.

URL23: OBEC NOVÝ JÁCHYMOV. **Obecné informace.** [online] 2019. [cit. 2019-01-02] Dostupné z: <http://www.obecnovyjachymov.cz/o-obci/>.

URL24: OBEC HUDLICE. **Historie obce.** [online] [cit. 2019-01-02] Dostupné z: <http://www.obec-hudlice.cz/historie-obce/>.

URL25: OBEC KUBLOV. **Vznik obce.** [online] 2009. [cit. 2019-01-02] Dostupné z: https://www.kublov.cz/pages/vznik_obce.html.

URL26: OBEC BROUMY. **Broumy.** [online] 21. 12. 2018. [cit. 2019-01-02] Dostupné z: <http://www.broumy.cz/informace-o-obci/>.

URL27: OBEC OTROČINĚVES. **Historie obce.** [online] [cit. 2019-01-02] Dostupné z: <http://www.otrocineves.cz/obec/>.

URL28: OBEC ROZTOKY. **Historie a zajímavosti.** [online] [cit. 2019-01-02] Dostupné z: <http://www.obec-roztoky.cz/obec-88/historie/>.

9 Přílohy

9.1 Zeměpisné souřadnice identifikovaných prvků v rámci terénních průzkumů

	NÁZEV	LOKALITA	GPS souřadnice
1.	Ovčín	Nižbor	49°59'50.605"N, 13°59'5.370"E
2.	Hájovna Lísa	Nižbor	49°59'43.256"N, 13°58'24.110"E
3.	Hájovna Jezírka	Nižbor	49°59'17.667"N, 13°58'36.219"E
4.	Červený kříž	Nový Jáchymov	49°59'29.624"N, 13°56'16.884"E
5.	Myslivna Pustá Seč	Račice	49°59'46.695"N, 13°54'51.216"E
6.	Hájovna Kolouch	Zbečno	50°1'14.566"N, 13°54'12.013"E
7.	Objekt Dubina	Zbečno	50°1'47.618"N, 13°54'9.580"E
8.	Myslivna U Buku	Roztoky	49°59'0.507"N, 13°51'51.808"E
9.	Hájovna Jelenec	Karlova Ves	49°58'28.056"N, 13°48'56.109"E
10.	Emilovna	Branov	49°59'3.214"N, 13°49'56.053"E
11.	Dvůr Karlov	Roztoky	49°58'48.089"N, 13°53'38.854"E
12.	Stará cesta s ovocnou alejí	Roztoky	49°58'25.802"N, 13°53'28.213"E
13.	Hájovna Varta	Hudlice	49°57'12.507"N, 13°55'24.857"E
14.	Původní zástavba V Luhu	Broumy	49°57'57.357"N, 13°50'57.098"E
15.	Mlýn-V Luhu č. p. 43	Broumy	49°57'46.662"N, 13°50'49.663"E
16.	Obec Hudlice	Hudlice	
17.	Historická hodnota, Výklenková kaple s pannou Marií	Hudlice	49°57'40.301"N, 13°58'31.874"E
18.	Historická hodnota, Busta Josefa Jungmanna	Hudlice	49°57'43.171"N, 13°58'23.241"E
19.	Typická středočeská selská stavba – Bří Jungmannů č. p. 43	Hudlice	49°57'44.003"N, 13°58'23.126"E

20.	Fara - U Fary č. p. 42	Hudlice	49°57'42.661"N, 13°58'21.484"E
21.	Kostel sv. Tomáše	Hudlice	49°57'40.810"N, 13°58'20.152"E
22.	Pomník obětem 1. a 2. světové války	Hudlice	49°57'42.015"N, 13°58'15.729"E
23.	Původní zástavba- Na Vršíčkách	Hudlice	49°57'42.717"N, 13°58'20.094"E
24.	Sokolovna	Hudlice	49°57'41.494"N, 13°58'10.747"E
25.	Hudlická skála	Hudlice	49°57'32.921"N, 13°57'45.583"E
26.	Venkovská stavba Jungmannova 19	Hudlice	49°57'39.493"N, 13°58'9.221"E
27.	Krušná hora	Hudlice	
28.	Propadliny po důlní činnosti	Hudlice	49°58'19.853"N, 13°56'31.986"E
29.	Rozhledna Máminka	Hudlice	49°57'48.252"N, 13°55'47.742"E
30.	Důl Gabriela	Hudlice	49°57'32.511"N, 13°55'32.041"E
31.	Hájovna Kolna	Broumy	49°56'21.555"N, 13°54'11.434"E
32.	Venkovský dům Kamenec	Broumy	49°56'8.430"N, 13°53'49.688"E
33.	Obec Kublov	Kublov	
34.	Kříž – u objektu č. p. 18; objekt k bydlení	Kublov	49°56'28.789"N, 13°52'46.480"E
35.	Venkovská stavba č. p. 25	Kublov	49°56'29.659"N, 13°52'44.491"E
36.	Venkovská stavba č. p. 28	Kublov	49°56'31.362"N, 13°52'42.773"E
37.	Venkovská stavba č. p. 121 a 122	Kublov	49°56'32.766"N, 13°52'43.680"E
38.	Venkovská stavba č. p. 29	Kublov	49°56'32.903"N, 13°52'41.537"E
39.	Venkovská stavba č. p. 30	Kublov	49°56'34.084"N, 13°52'40.243"E
40.	Venkovská stavba č. p. 71	Kublov	49°56'35.463"N, 13°52'41.710"E
41.	Pomník-Josef Leopold Zvonař	Kublov	49°56'36.843"N, 13°52'39.045"E
42.	Škola a Pamětní síň J. L. Zvonaře	Kublov	49°56'37.626"N, 13°52'40.108"E
43.	Pomník-Oběti světové války	Kublov	49°56'37.675"N, 13°52'36.380"E

	NÁZEV	LOKALITA	GPS souřadnice
44.	Venkovská stavba-Dům L. Zvonaře	Kublov	49°56'44.890"N, 13°52'31.205"E
45.	Venkovská stavba č. p. 103	Kublov	49°56'44.243"N, 13°52'25.199"E
46.	Venkovská stavba č. p. 40	Kublov	49°56'44.815"N, 13°52'23.248"E
47.	Venkovská stavba č. p. 87	Kublov	49°56'46.381"N, 13°52'19.598"E
48.	Kaplička se zvoničkou	Kublov	49°56'45.697"N, 13°52'19.386"E
49.	Vesnická zástavba kolem kapličky se zvoničkou	Kublov	
50.	Vrch Velíz	Kublov	49°56'43.908"N, 13°53'19.851"E
51.	Kříž	Kublov	49°56'39.533"N, 13°52'51.926"E
52.	Venkovská stavba č. p. 100	Kublov	49°56'44.977"N, 13°53'10.331"E
53.	Kříž	Kublov	49°56'44.504"N, 13°53'11.663"E
54.	Fara č. p. 52	Kublov	49°56'46.157"N, 13°53'13.710"E
55.	Hřbitov, hřbitovní zeď – fragmenty kláštera	Kublov	49°56'45.573"N, 13°53'15.989"E
56.	Kostel sv. Jana Křtitele	Kublov	49°56'46.182"N, 13°53'16.414"E
57.	vstup na hřbitov - portál	Kublov	49°56'46.443"N, 13°53'14.676"E
58.	Obec Broumy	Broumy	
59.	Hřbitov a kamenná socha	Broumy	49°56'56.223"N, 13°50'39.563"E
60.	Pomník T. G. Masaryka	Broumy	49°57'15.309"N, 13°51'8.530"E
61.	Venkovská zástavba č. p. 11 a č. p. 10;	Broumy	49°57'24.193"N, 13°51'13.629"E
62.	Venkovská zástavba č. p. 142	Broumy	49°57'28.790"N, 13°51'17.897"E
63.	Boží muka	Broumy	49°57'28.070"N, 13°51'21.122"E
64.	Obec Nový Jáchymov	Nový Jáchymov	
65.	Kříž	Nový Jáchymov	49°58'52.236"N, 13°56'37.103"E
66.	Pomník Obětem války	Nový Jáchymov	49°58'52.199"N, 13°56'37.200"E

67.	Železářny	Nový Jáchymov	49°58'58.234"N, 13°56'48.681"E
68.	Boží muka	Nižbor	50°0'7.748"N, 13°57'53.617"E
69.	Kříž	Nižbor	49°59'52.058"N, 13°58'19.630"E
70.	Kámen s vytesáváním	Nový Jáchymov	49°59'34.925"N, 13°58'13.161"E
71.	Pomník hrdinům odboje	Nový Jáchymov	49°59'30.592"N, 13°58'10.920"E
72.	dům č. p. 32 Otročiněves	Otročiněves	49°58'50.622"N, 13°58'44.774"E
73.	Pomník I. sv. v.	Otročiněves	49°58'50.734"N, 13°58'43.577"E
74.	Kaple sv. Jana Křtitele	Otročiněves	49°58'50.423"N, 13°58'43.287"E
75.	Kříž	Otročiněves	49°58'40.190"N, 13°58'33.844"E
76.	Kříž	Otročiněves	49°58'32.739"N, 13°58'31.565"E
77.	Hřbitov Otročiněves	Otročiněves	49°58'52.063"N, 13°58'5.841"E
78.	Hornické domy	Otročiněves	49°58'59.364"N, 13°57'32.548"E
79.	Cáchovna	Nový Jáchymov	49°58'51.640"N, 13°56'49.907"E
80.	Lesní hřbitov	Nový Jáchymov	49°59'0.792"N, 13°56'47.358"E
81.	Křížovatka u bývalého dolu	Hudlice	49°58'21.449"N, 13°56'45.195"E
82.	Historická hodnota; Zámeček	Hudlice	49°58'19.089"N, 13°56'33.376"E
83.	Architektonická hodnota; Dvojdomek č. p. 97 a 293	Hudlice	49°57'34.543"N, 13°55'27.078"E
84.	Historická hodnota; Objekt s č. p. 58	Roztoky	49°58'4.332"N, 13°54'42.082"E
85.	Architektonická hodnota; Bývalá sklárna	Broumy	49°57'35.710"N, 13°50'30.525"E
86.	Architektonická hodnota; Objekt s č. p. 20	Broumy	49°57'22.255"N, 13°50'55.843"E
87.	Historická hodnota; Kříž	Svatá	49°56'28.609"N, 13°55'15.414"E
88.	Architektonická hodnota; Kaplička sv. Jana Nepomuckého	Hudlice	49°57'41.264"N, 13°58'12.214"E
89.	Historická hodnota; Pomník Miroslava Tyrše	Hudlice	49°57'42.121"N, 13°58'10.322"E

	NÁZEV	LOKALITA	GPS souřadnice
90.	Historická hodnota; Kříž	Hudlice	49°57'51.202"N, 13°58'38.285"E
91.	Historická hodnota; Kříž	Hudlice	49°57'56.693"N, 13°58'23.106"E
92.	Urbanistická hodnota; Hřbitov	Hudlice	49°57'36.766"N, 13°58'40.757"E
93.	Vila s č. p. 41	Karlova Ves	49°59'4.674"N, 13°51'44.699"E
94.	Kaple u vily s č. p. 41	Karlova Ves	49°59'5.369"N, 13°51'45.279"E
95.	Karlova Ves	Karlova Ves	
96.	Stromořadí podél lesní cesty	Roztoky	49°59'47.136"N, 13°53'9.672"E
97.	Leontýnský zámeček	Roztoky	49°59'45.733"N, 13°53'41.652"E
98.	Ovocná alej	Roztoky	49°59'41.599"N, 13°53'33.290"E
99.	Pomník U tří kamenných koulí	Karlova Ves	49°58'58.030"N, 13°50'12.504"E
100.	Alej	Roztoky	49°58'27.634"N, 13°53'56.940"E
101.	Kaple „Leontýnka“	Roztoky	49°59'58.786"N, 13°53'41.857"E
102.	Kaple svatého Václava	Roztoky	49°59'45.838"N, 13°53'37.416"E
103.	Boží muka	Roztoky	49°59'45.981"N, 13°53'48.616"E

9.2 Zkratky

CAD - computer aided design
 ČÚZK – Český úřad zeměměřičský a katastrální
 ČVUT – České vysoké učení technické
 DMT – digitální model terénu
 FSv – Fakulta stavební
 GIS – geografický informační systém
 HiKK – historická kulturní krajina
 CHKO – chráněná krajinná oblast
 K 127 – Katedra urbanismu a územního plánování
 KČT – Klub českých turistů
 LČR – Lesy České republiky
 NAKI - Program na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity
 NPÚ – Národní památkový ústav
 OB – objekt k bydlení
 ŘSD – Ředitelství silnic a dálnic
 SJM – společné jmění manželů

PLA - protected landscape area
 SRR – stavba pro rodinnou rekreaci
 VGHMÚř – Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad
 VKP – významný krajinný prvek
 ZM10 – základní mapa ČR 1:10 000
 ZM50 – základní mapa ČR 1:50 000

9.3 Seznam obrázků

Obrázek 1 Caspar David Friedrich: The Chasseur in the Forest [zdroj: URL 1]	7
Obrázek 2 Dub na Habrovém potoce [zdroj: Hájemství zelené, s. 8]	8
Obrázek 3 Hájovna Habrový potok – č. p. 58 – Roztoky [Hájemství zelené, s. 103].....	12
Obrázek 4 Červený kříž – Nový Jáchymov [zdroj: autor, 2018]	12
Obrázek 5 Emilovna – Branov [zdroj: autor, 2018].....	13
Obrázek 6 Hájovna Jelenec – Karlova Ves [zdroj: autor, 2018]	13
Obrázek 7 Objekt Dubina - Zbečno [zdroj: autor, 2018]	13
Obrázek 8 Objekt Dubina - Zbečno [zdroj: autor, 2018]	14
Obrázek 9 Myslivna U Buku – Roztoky [zdroj: autor, 2018].....	14
Obrázek 10 Myslivna Pustá Seč – Račice [zdroj: autor, 2018].....	14
Obrázek 11 Dvůr Karlov – Roztoky [zdroj: autor, 2018]	15
Obrázek 12 Dvůr Karlov [zdroj: Hájemství zelené, s. 58]	15
Obrázek 13 Dvůr Karlov – Roztoky [zdroj: autor, 2018]	15
Obrázek 14 Rodný domek J. Jungmanna – Hudlice [zdroj: Hájemství zelené, s. 113].....	19
Obrázek 15 Lesní cesta [zdroj: autor, 2018]	19
Obrázek 16 Venkovská stavba Jungmannova 19 – Hudlice [zdroj: autor, 2018].....	20
Obrázek 17 Bří Jungmannů č. p. 43 – Hudlice [zdroj: autor, 2018].....	20
Obrázek 18 Výklenková kaple s Pannou Marií – Hudlice [zdroj: autor, 2018]	20
Obrázek 19 Hudlice – pohled ze západu (z rozhledny Máminky) [zdroj: autor, 2018].....	21
Obrázek 20 Pohled z rozhledny Máminky – Hudlice [zdroj: autor, 2018]	21
Obrázek 21 Pohled z rozhledny Máminky – Hudlice [zdroj: autor, 2018]	21
Obrázek 22 Krušná hora – Hudlice [zdroj: autor, 2018].....	22
Obrázek 23 Krušná hora – Hudlice [zdroj: autor, 2018].....	22
Obrázek 24 Důl Gabriela – Hudlice [zdroj: autor, 2018].....	22
Obrázek 25 Vrch Špička – Roztoky [zdroj: autor, 2018].....	23
Obrázek 26 Hudlická skála – Hudlice [zdroj: autor, 2018].....	23
Obrázek 27 Úbočí Krušné hory – Hudlice [zdroj: autor, 2018].....	23
Obrázek 28 Železářny – Nový Jáchymov [zdroj: autor, 2018].....	24
Obrázek 29 Rodný dům L. Zvonaře [zdroj: Hájemství zelené, s. 44]	24
Obrázek 30 Dům L. Zvonaře – Kublov [zdroj: autor, 2018]	24
Obrázek 31 Kříž – Nižbor [zdroj: autor, 2018]	27
Obrázek 32 Kámen s vytesáváním – Nový Jáchymov [zdroj: autor, 2018].....	28
Obrázek 33 Pomník hrdinům odboje – Nový Jáchymov [zdroj: autor, 2018]	28
Obrázek 34 Pomník hrdinům odboje – Nový Jáchymov [zdroj: Hájemství zelené, s. 132]...	28

Obrázek 35 Lesní hřbitov – Nový Jáchymov [zdroj: autor, 2018]	29
Obrázek 36 Lesní hřbitov – Nový Jáchymov [zdroj: Hájemství zelené, s. 124]	29
Obrázek 37 Lesní hřbitov – Nový Jáchymov [zdroj: autor, 2018]	29
Obrázek 38 Cáchovna – Nový Jáchymov [zdroj: autor, 2018]	30
Obrázek 39 Hornické domy – Otročiněves [zdroj: autor, 2018]	30
Obrázek 40 Objekt č. p. 20 – Broumy [zdroj: autor, 2018]	30
Obrázek 41 Bývalá sklárna – Broumy [zdroj: autor, 2018]	30
Obrázek 42 Králův dub u Broum [zdroj: Hájemství zelené, s. 13]	38
Obrázek 43 Jelen [zdroj: Hájemství zelené, s. 4]	46
Obrázek 44 Vymezená lokalita řešeného území	47
Obrázek 45 Pálení milířů [zdroj: Hájemství zelené, s. 108]	54
Obrázek 46 Přehledná mapa velkostatku Křivoklát pro vycházku ČLJ (1869)	55
Obrázek 47 Nový Jáchymov	58
Obrázek 48 Hudlice	58
Obrázek 49 Kublov	59
Obrázek 50 Broumy	59
Obrázek 51 Karlova Ves	60
Obrázek 52 Otročiněves	60
Obrázek 53 Karlov	61
Obrázek 54 Schichthaus [zdroj: Hájemství zelené, s. 122]	67
Obrázek 55 Hájovna Lísa [zdroj: Hájemství zelené, s. 131]	68
Obrázek 56 Ovčín - Nižbor	78
Obrázek 57 Hájovna Lisa - Nižbor	78
Obrázek 58 Kolouch - Zbečno	78
Obrázek 59 Původní zástavba V Luhu - Broumy	79
Obrázek 60 - Stará cesta s ovocnou alejí - Roztoky	79
Obrázek 61 Mlýn – V Luhu č. p. 43 - Broumy	79
Obrázek 62 Hájovna Varta - Hudlice	80
Obrázek 63 Hájovna Jezírka - Nižbor	80
Obrázek 64 Hájovna Kolna - Broumy	80
Obrázek 65 Venkovský dům Kamenec - Broumy	80
Obrázek 66 Busta Josefa Jungmanna - Hudlice	81
Obrázek 67 Fara - Hudlice	81
Obrázek 68 Kostel Sv. Tomáše - Hudlice	81
Obrázek 69 Rozhledna Máminka - Hudlice	82
Obrázek 70 Pomník obětem 1. a 2. světové války - Hudlice	82
Obrázek 71 Sokolovna - Hudlice	82
Obrázek 72 Původní zástavba - Na Vršíčkách - Hudlice	82
Obrázek 73 Kříž – u objektu č. p. 18 - Kublov	82
Obrázek 74 Pomník - Josef Leopold Zvonař - Kublov	82
Obrázek 75 Venkovská stavba č. p. 71 - Kublov	83
Obrázek 76 Venkovská stavba č. p. 29 - Kublov	83
Obrázek 77 Venkovská stavba č. p. 25 - Kublov	83

Obrázek 78 Venkovská stavba č. p. 100 - Kublov	83
Obrázek 79 Kříž - Kublov	84
Obrázek 80 Kříž - Kublov	84
Obrázek 81 Hřbitov - Kublov	84
Obrázek 82 Fara č. p. 52 - Kublov	84
Obrázek 83 Kostel sv. Jana Křtitele - Kublov	84
Obrázek 84 Škola a Pamětní síň J. L. Zvonaře - Kublov	84
Obrázek 85 Venkovská stavba č. p. 40 - Kublov	85
Obrázek 86 Kostel sv. Jana Křtitele - Kublov	85
Obrázek 87 Kaplička se zvoničkou - Kublov	85
Obrázek 88 Pomník T. G. Masaryka - Broumy	86
Obrázek 89 Boží muka - Broumy	86
Obrázek 90 Venkovská zástavba č. p. 142 - Broumy	86
Obrázek 91 Kříž – Nový Jáchymov	87
Obrázek 92 Pomník obětem války – Nový Jáchymov	87
Obrázek 93 Boží muka - Nižbor	88
Obrázek 94 Kaple sv. Jana Křtitele - Otročiněves	88
Obrázek 95 Pomník I. sv. v. – Otročiněves	88
Obrázek 96 Dům č. p. 32 - Otročiněves	88
Obrázek 97 Kříž - Otročiněves	88
Obrázek 98 Kříž - Otročiněves	88
Obrázek 99 Kříž - Hudlice	89
Obrázek 100 Kaplička sv. Jana Nepomuckého - Hudlice	89
Obrázek 101 Kříž - Hudlice	89
Obrázek 102 Zelený kříž - Svatá	89

9.4 Seznam tabulek

Tabulka 1 Stanovené zájmové body v rámci terénního průzkumu číslo 1	10
Tabulka 2 Stanovené zájmové body v rámci terénního průzkumu číslo 2	16
Tabulka 3 Stanovené zájmové body v rámci terénního průzkumu číslo 3	25
Tabulka 4 Přehledná tabulka s odkazy na veřejně dostupné mapové zdroje	32
Tabulka 5 Přehled oslovených objektů formou dopisní žádosti	33
Tabulka 6 Hodnoty v řešeném území dle Národního památkového ústavu	33
Tabulka 7 Doplnující body zájmových prvků stanovené v roce 2016	34
Tabulka 8 Souhrn identifikovaných prvků v rámci terénních průzkumů	35
Tabulka 9 Tři vůdčí rámcové krajinné typologické řady postihující přímo či zprostředkovaně hlavní skupiny vlastností české krajiny	42
Tabulka 10 Atlas krajiny ČR – 1. Krajina – předmět studia, str. 26	44
Tabulka 11 Vybrané identifikované prvky	56

9.5 Seznam map

1. Stanovení zájmových bodů
2. Porovnání lesních hranic – celek
3. Porovnání lesních hranic mapový list 1
4. Porovnání lesních hranic mapový list 2
5. Porovnání lesních hranic mapový list 3
6. Porovnání lesních hranic mapový list 4
7. CHKO – zóny ochrany
8. Krajinářsko-analytický výkres 1
9. Krajinářsko-analytický výkres 2
10. Krajinářsko-analytický výkres 3
11. Krajinářsko-analytický výkres 4

9.6 Obrazová příloha

Autorkou všech fotografií v obrazové příloze je autorka práce, 2018.

Obrázek 56 Ovčín - Nižbor

Obrázek 57 Hájovna Lisa - Nižbor

Obrázek 58 Kolouch - Zbečno

Obrázek 59 Původní zástavba V Luhu - Broumy

Obrázek 61 Mlýn – V Luhu č. p. 43 - Broumy

Obrázek 60 - Stará cesta s ovocnou alejí - Roztoky

Obrázek 62 Hájovna Varta - Hudlice

Obrázek 64 Hájovna Kolna - Broumy

Obrázek 63 Hájovna Jezírka - Nižbor

Obrázek 65 Venkovský dům Kamenec - Broumy

Obrázek 66 Busta Josefa Jungmanna - Hudlice

Obrázek 67 Fara - Hudlice

Obrázek 68 Kostel Sv. Tomáše - Hudlice

Obrázek 69 Rozhledna Máminka - Hudlice

Obrázek 70 Pomník obětem 1. a 2. světové války - Hudlice

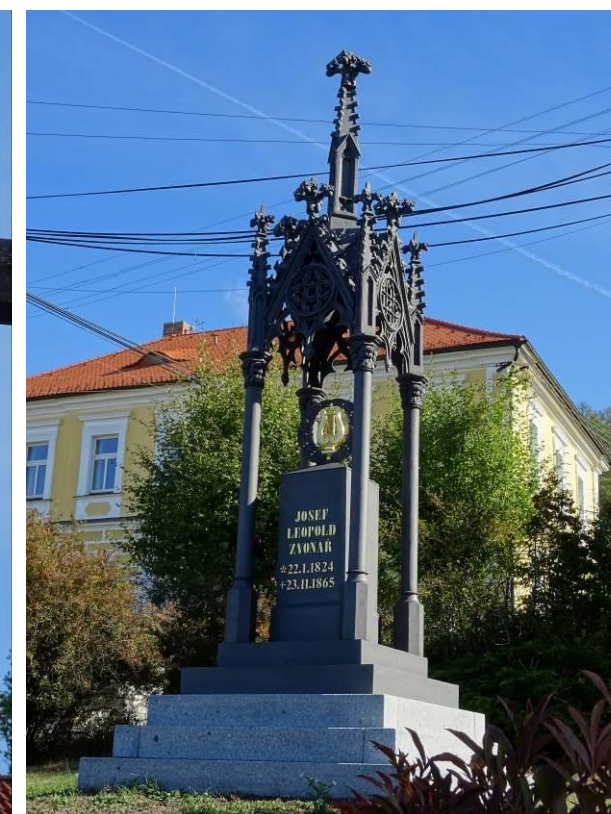
Obrázek 72 Původní zástavba - Na Vršíčkách - Hudlice

Obrázek 71 Sokolovna - Hudlice

Obrázek 73 Kříž - u objektu č. p. 18 - Kublov

Obrázek 74 Pomník - Josef Leopold Zvonář - Kublov

Obrázek 75 Venkovská stavba č. p. 71 - Kublov

Obrázek 77 Venkovská stavba č. p. 25 - Kublov

Obrázek 76 Venkovská stavba č. p. 29 - Kublov

Obrázek 78 Venkovská stavba č. p. 100 - Kublov

Obrázek 79 Kříž - Kublov

Obrázek 80 Kříž - Kublov

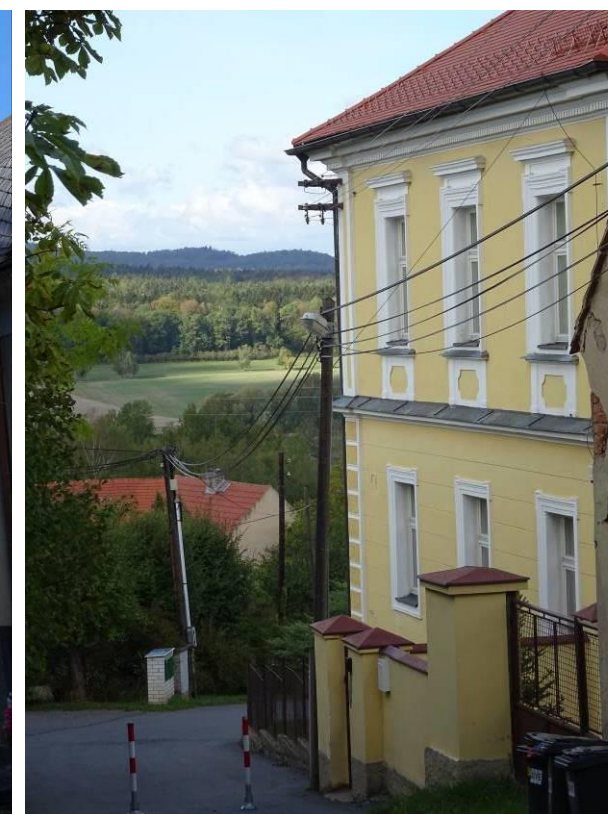
Obrázek 82 Fara č. p. 52 - Kublov

Obrázek 81 Hřbitov - Kublov

Obrázek 83 Kostel sv. Jana Křtitele - Kublov

Obrázek 84 Škola a Pamětní síň J. L. Zvoňáře - Kublov

Obrázek 85 Venkovská stavba č. p. 40 - Kublov

Obrázek 86 Kostel sv. Jana Křtitele - Kublov

Obrázek 87 Kaplička se zvoničkou - Kublov

Obrázek 88 Pomník T. G. Masaryka - Broumy

Obrázek 89 Boží muka - Broumy

Obrázek 90 Venkovská zástavba č. p. 142 - Broumy

Obrázek 91 Kříž – Nový Jáchymov

Obrázek 92 Pomník obětem války – Nový Jáchymov

Obrázek 93 Boží muka - Nižbor

Obrázek 94 Kaple sv. Jana Křtitele - Otročiněves

Obrázek 96 Dům č. p. 32 - Otročiněves

Obrázek 95 Pomník I. sv. v. - Otročiněves

Obrázek 97 Kříž - Otročiněves

Obrázek 98 Kříž - Otročiněves

Obrázek 99 Kříž - Hudlice

Obrázek 100 Kaplička sv. Jana Nepomuckého - Hudlice

Obrázek 101 Kříž - Hudlice

Obrázek 102 Zelený kříž - Svatá